

ΠΑΝΔΩΡΑ.

Ι ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Η'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 189.

Η ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΠΕΤΡΙΤΣΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ.

—οεθσο—

Ἦς συμπλήρωμα τῶν ἑσῶ ἐν τῇ προηγηθέντι φυλλαδίῳ εἴπομεν περὶ τῆς ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος γενομένης προόδου περὶ τὴν παιδείαν, δημοσιούμεν καὶ τὴν ἐπιζῆς ἀξιοσώστατον λόγον τοῦ Κ. Θ. Καρούσου, γνωστοῦ καὶ ἐξ ἄλλων ἔργων τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Πανδώρας. Ἐξερωνόθη δὲ ὁ λόγος αὐτος τελοῦμενον μνημοσύνου τοῦ Σ. Πετρίτση, ἡμελιωτοῦ μᾶ ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ σχολῆς.

—οοο—

Συμπαραστατοῦντες σήμερον εἰς τὸ ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ Ναῷ τελοῦμενον μνημοσύνον ὑπὲρ τοῦ αἰοδύμου Σ. Πετρίτση, συναισθανόμεθα ἐκυτοῖς βλαβεῖαν τινὰ συγκίνησιν ἐνώπιον τοιοῦτου σεμνοῦ θεάματος, πληρούμεθα ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ πόθου ἀκούοντες μόνον προσφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Κυρίῳ κατοικημένου συμπολίτου μῆς καὶ ἀνοψούμεθα ἀπὸ τῆς ταπεινῆς σφαιρῆς τοῦ κοινοῦ καὶ τετριμμένου βίου ἡλεκτριζόμενοι τὸν τε νοῦν καὶ τὴν

καρδίαν ὑπὸ τῆς γοητευτικῆς δυνάμεως, ἣν ἐξασκεῖ παντοῦ καὶ πάντοτε ἐπὶ τῶν ψυχῶν πᾶσα γενναία ἀπόφασις, πᾶσα ἀγαθοεργὸς πράξις, πᾶσα προσωπική θυσία προσφερομένη ὡς εὐπρόσδεκτον θυμίαμα εἰς τὸν ἱερὸν πῆξ πατρίδος βωμόν. Τοιαύτη δὲ ἀναντιρρήτως ἀναδείκνυται καὶ ἡ τελευταία πράξις τοῦ ἀειμνήστου Πετρίτση, κληροδοτήσαντος ἀπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς φωτισμὸν καὶ ἐκπαίδευσιν τῆς πατρίδος ἡμῶν Νεολαίας, ἣτις ἀναγνωρίζουσα αὐτὸν ὡς τὸν ἀληθῆ εὐεργέτην, ὡς τὸν φιλόστοργον πατέρα τῆς, περιστάται νῦν ἐνταῦθα κατηφῆς καὶ σκυθρωπάζουσα, συγκινοῦσα τὰ ἀγνά αὐτῆς αἰσθήματα μετὰ τῶν τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας εὐχῶν καὶ δεήσεων, καὶ εὐλαβῶς ἀπονεμούσα εἰς τὴν ἱερὰν αὐτοῦ σκίαν τὸν ὀφειλόμενον φόρον τῆς ὑϊκῆς στοργῆς καὶ ἀκριβοῦς εὐγνωμοσύνης, ἣτις ὅμως, ἐάν μὲλλῃ πληρέστατα νὰ εὐφράνη τὴν μακαρίαν ψυχὴν τοῦ μεταστάντος εὐεργέτου τῆς, ἐάν μὲλλῃ νὰ ἐφελκύσῃ τὰς εὐλογίας τοῦ πρώην μὲν ὑπὲρ αὐτῆς τοσοῦτον πατρικῶς προνοήσαντος, νῦν δὲ ἀνωθεν τὰ διαθήματά τῆς ἐπιδέποντος, ὀφείλει νὰ τηρῇ θρησκευτικῶς τὰ παραγγέλματά του, ὀφείλει νὰ βραδίξῃ ἀπαρεγκλιτῶς τὰ

ἔχνη του, ὀφείλει τέλος νά ἔχη πάντοτε ὑπ' ὄψιν τῆς τῷ προκειμένου λαμπρῶν παραδείγμα, νά τὸ ἀπομιμηται λόγοις τε καὶ ἔργοις, καὶ νά τὸ μεταχειρίζεται ἀείποτε ὡς σταθερὸν κανόνα καὶ υπογραμμῶν τῶν διανοημάτων καὶ τῶν πράξεών της. Ἄλλ' ὅπως ἐγγράττης ἐτι βελύτερον εἰς τὰς καρδίας σας, φίλοι νέοι, τὸ παράδειγμα τοῦτο, ὅπως ἀρθεσθε ἐξ αὐτοῦ ἐνθουσιαστέραν καὶ ἀφρονωτέραν τὴν ὠφέλειαν, ἀνάγκη νά ἐπενέργησθε εἰς αὐτὸ συγνώμης, νά τὸ ἀναπαύητε ἀδιακόπως εἰς τὸν νοῦν σας καὶ νά τὸ θεωρῆτε πάντοτε ὡς ἀντικείμενον ἄξιον ἐντόνου μελέτης καὶ σκέψεως.

Ὅθεν καὶ ἡμεῖς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀφρονώτερες δραττόμεθα τῆς προκειμένης εὐκαιρίας, ὅπως ἐξετάζοντες ὑπὸ γενικὴν ἐποψίν τὴν κοινωφελῆ ταύτην καὶ ὄντως πατριωτικὴν πράξιν τοῦ ἀειμνήστου συμπολίτου μας, διερευνήσωμεν πρῶτον τί τὸ σημαντικόν αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένης ἀνεξαρτήτως τοῦ σκοποῦ της, τί τὸ κύριον καὶ οὐσιώδες τὸ ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχόμενον, τίς ἡ καθολικὴ ἀρχὴ ἦν τινὰ ἐκ τῆς προσδιορισμένης ταύτης πράξεως ἐξάγομεν ὡς τὸν ἠθικὸν κανόνα τοῦ κοινωνικοῦ βίου καὶ δεύτερον τί τὸ τέλεσμα πρὸς ὃ ὁ αἰδίδιμος ἀπέστεινε τὴν ἀγαθοεργὸν τοῦ πράξιν, τίς ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν προέβλετο νά στρέψῃ τὴν εἰς τὸ κοινὸν κληροδοτήσιν τῆς περιουσίας του, ἵνα ὀρθῶς σταθμίζοντες τὴν ἄξιαν καὶ τὴν βεβαιότητα τοῦ σκοποῦ τοῦτου, πορισθῶμεν ἐντεῦθεν τὴν οὐσιώδη ταύτην ἀλήθειαν, ὅτι, μεταξὺ τῶν διαφόρων τρόπων δι' ὧν δύναται ὁ χρηστὸς πολίτης νά ὠφελῆται τὴν πατρίδα, ὑπάρχει καὶ τις ὅστις συντελεῖ μόνιμώτερον καὶ δραστηκώτερον, ὅτι μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωφελῶν σκοπῶν αὐτῶν δύναται νά προτιθῆται εἰς ἑαυτὸν, ὑπάρχει καὶ τις, ὅστις ἐνεκα τῆς ἐμβριθείας του, ἐνεκα τῆς ἀξιολογότητος τοῦ κοινωνικοῦ στοιχείου ἐφ' οὗ διενεργεῖται, παράγει μεγάλα καὶ περάστια ἀποτελέσματα, ἀνακινεῖ καὶ διαπλάττει κοινωνίας καὶ ἔθνη ὁλόκληρα.

Καὶ βέβαια ἡ παραδειγματικὴ πράξις τοῦ ἀειμνήστου Πατριότης διακρυσταίνωσιν μαρτυρεῖ τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρός, τὴν ἀρχὴν ὑπ' ἧς καθωδηγεῖτο καὶ ἐνεπνεέτο μέχρι τῆς τελευταίας του στιγμῆς, ἀρχὴν, ἧτις ἐνόσω μὲν κραταιῶς δεσπόζει ἐπὶ τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας, συνέχει αὐτὴν μὲ δεσμὰ ἀδιάρρηκτα, ἐγχεῖ εἰς τὸν διοργανισμὸν της εὐρωστίαν καὶ ζωτικότητα καὶ τὴν ἐνισχύει ὅπως διανύσῃ ἀσφαλῶς καὶ εὐδοκίμως τὸ στάδιον τοῦ ἐξευγενισμοῦ καὶ τῆς ἐκπολιτεύσεως· ἀμα δὲ ἀπεναντίας χαλαρωθῆ ἡ καὶ παντάπασιν ἐκλείψῃ, φεῦ! τετέλεσται ἡ κοινωνία δὲν παριστάνει πλέον εἰμὴ τὸ οἰκτρὸν θέαμα τοῦ μαρκαμοῦ, τῆς ἀναλγησίας καὶ ἐπὶ τέλους τῆς ἀπονεκρώσεως. Τίς δὲ εἶναι ἡ μεγαλοεργὸς αὐτῆ καὶ σωτήριος ἀρχή; εἶναι ἡ τοῦ καθήκοντος, εἶναι τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο καὶ ζωογόνον φρόνημα, ὅτι ὀφείλει πᾶς τις νά ὑποδύηται τὸν κοινωνικὸν ἀγῶνα μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως, νά θέτῃ κατὰ δεύτερον λόγον πᾶν προσωπικὸν συμφέρον, πᾶσαν ἰδιοτέλειαν, προκειμένου λόγου περὶ κοινωνικοῦ καθήκοντος, καὶ ὅπουδῆποτε καὶ ἂν τὸν προσκαλῆ ἡ κλίσις τοῦ ἡ ἡ φρο-

νὰ τῶν περιστάσεων, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν συνισθῆται ἐαυτὸν ἱκανὸν νά συντείνῃ εἰς τὸ κοινὸν καλόν, εἴτε διὰ τῆς νοημοσύνης του, εἴτε διὰ τῆς πρακτικῆς του ἐπιδεξιότητος, εἴτε διὰ τῶν χρηματικῶν του μέσων, νά ἐκπληροῖ τὴν ἀποστολὴν του, νά συνδράμῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἐπιβαλλομένην μερίδα γενναίως καὶ ἀνευδοιάστως.

Ἴνα δὲ ἐμβυθύνητε ἐτι μᾶλλον, φίλτατοι νέοι, εἰς τὸ σημαντικόν τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἵνα κατανοήσῃτε ἀκριβέστερον διὰ τί αὕτη γίνεται τελεσφόρος μεγάλων καὶ κοινωφελῶν ἀποτελεσμάτων, διὰ τί ἐκ ταύτης ἤρτηται ἡ κοινωνικὴ εὐμερεια καὶ προόδος, ἀνάγκη ν' ἀνατρέξωμεν ὀλίγον ὑψηλότερον, ἀνάγκη νά σχηματίσωμεν πρῶτον ὀρθὴν ἰδέαν τῆς μεταξὺ ἀτόμων καὶ κοινωνίας ἐνυπαρχούσης ἐνδομήχου σχέσεως, δι' ἧς ἐξηγεῖται καὶ προσδιορίζεται σαφέστερον καὶ ἡ τοῦ καθήκοντος ἔννοια.

Καὶ τῶντι ὁ κοινωνικὸς διοργανισμὸς δύναται προσφωῶς νά παραλληλισθῆ μετὰ τῆς ζωϊκῆς οἰκονομίας· διότι καθὼς αὕτη σύγκειται ἐκ διαφόρων ὀργάνων, ὧν ἕκαστον καὶ τοῖς χρησιμεῖον πρὸς εἰδικὸν τινὰ σκοπὸν, συντείνει ὅμως μετὰ τῶν ἄλλων εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐνότητά, εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ζωϊκῆς ὑπάρξεως, καὶ τοῖς ἐνεργοῦν ἕκαστον ὡς μέσον, εἶναι ὅμως συνάμα καὶ σκοπὸς, ἐνῶ προάγει τὴν πᾶν ἄλλων ἐνέργειαν, προάγουσι καὶ ταῦτα τὴν ἐκείνου, ὥστε ἐκ τῆς ἀμοιβαίας συνεργείας τε καὶ ἐπιδράσεως ἀπάντων τῶν μελῶν ἀποτελεῖται ἡ ἁρμονία τοῦ ὅλου ὀργανικοῦ σώματος, ὡσπύτως ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας τὰ διάφορα συστήματα ἔχουσι πρὸς ἀλλήλα τοιαύτῃ σχέσιν, οἷαν π. γ. τὸ νευρικόν, ἡ τὸ πεπτικόν καὶ τὸ θρεπτικόν σύστημα ὡς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα· διότι ἡ κοινωνικὴ ἐνότης ἐμφανίζεται διὰ τῆς ἁρμονικῆς συνδρομῆς καὶ συμπράξεως τῶν διαφόρων συστημάτων, ἐξ ὧν συναπαρτίζεται καὶ συγκροτεῖται ὁ κοινωνικὸς διοργανισμὸς, οὗτινος ἡ ὑγιὴς καὶ ἡμαλὴ κατάστασις διακινῶσται ἐκ τῆς προνοίας ἢ ἕκαστον σύστημα, ἕκαστον ὄργανον λαμβάνει περὶ τῆς τοῦ ὅλου ὑπάρξεως.

Ὁ γνήσιος ἄρα πολίτης, ὁ ὄντως ὑπὸ πατριωτικῶν φρονήματος κατεχόμενος, ἔχει συνειδήσιν τῆς σχέσεως ταύτης καὶ πράττει πάντοτε προτιθέμενος τὴν ὠφέλειαν τῆς κοινωνίας· ἐν ἧς ζῆ. Διότι σύννοιδεν ὅτι δὲν ζῆ μόνον ὡς ἄτομον, ὡς ἀπλοῦν μέρος τοῦ ὅλου, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ ὅλον ζῆ ἐν αὐτῷ, δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ ζῆ καὶ ὑφίσταται. Ὅθεν ἡ σχέσις ἐκείνη τοῦ μέρους πρὸς τὸ ὅλον, ἧτις πραγματικῶς μὲν, ἀλλ' ὀρμεμρῶτως ἐνυπάρχει εἰς τὴν φύσιν ἧτοι εἰς τὸν φυσικὸν ὀργανισμὸν, ἡ αὕτη αὕτη πρέπει νά ὑπάρχῃ καὶ εἰς τὴν καλῶς διοργανισμένην κοινωνίαν, ἀλλὰ μετὰ συνειδήσεως. Τὸ μέρος π. γ. τὸ ἀτομικὸν ὄργανον τείνει μὲν νά ζῆ καθ' ἑαυτὸ, ν' ἀπομονοῦται, δὲν δύναται ὅμως νά ζῆ εἰμὴ ἐν τῷ ὅλῳ καὶ μετὰ τοῦ ὅλου. Καὶ τὸ ἀνάπαλιν δὲ τὸ ὅλον, ἡ ἡ ζωσα πλυστοεργικὴ τοῦ ὅλου ἰδέα, δὲν ζῆ εἰμὴ ἐν ἐκάστῳ μέλει, ἐν ἐκάστῳ ὄργανῳ. Τοῦτο δὲ τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀληθεύει, ὅσω βελύτερον ἐγχεῖται τὸ πατριω-

τικὸν φρόνημα εἰς τὰς ψυχὰς ὄλων, ὅσω ἐκτανέστερον διαδίδεται ἡ κοινωνικὴ μόρφωσις εἰς ἀπάσας τὰς τάξεις, εἰς ἀπαντα τὰ συστήματα. Ἐπομένως δὲ τὸ ὑπὸ τοιοῦτου φρονήματος ἐμπνεόμενον ἄτομον σύννοιδεν ἑαυτὸ τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐλεύθερον, ὅσω διαυγέστερον σύννοιδε ζῶσαν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδέαν τῆς πατριδος, καὶ κατὰ τοσοῦτον μόνον ἐκτιμᾷ τὴν ἀτομικὴν του ὑπαρξίν, καθ' ὅσον δύναται νά συνεργήσῃ ὡς χρήσιμος εἰς τὴν μηχανὴν τροχιά, ὡς σκόπιμον τοῦ ὅλου ὄργανον. Τὸ γενικὸν ἀγαθὸν κατέχει καὶ διαπερᾷ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν βούλησιν τοῦ ἀτόμου, εἰς τρόπον ὅπως πᾶν εἶτι ὑπὲρ ἐκείνου ἐνεργεῖ τὸ ἐνεργεῖ προθύμως ἐξ οἰκείας ὁρμῆς καὶ προαιρέσεως. Ἐντεῦθεν ἡ σταθερὰ καὶ ἀδιάσειστος αὐτοῦ πεποιθήσις εἰς τὸ δόγμα τῶν κοινωνικῶν του ἀρχῶν, ἐνεῦθεν ἡ ζέσις αὐτοῦ καὶ ἡ ἐντονος προσπάθεια περὶ τὴν αὐστηρὰν τῶν καθήκοντων του ἐκπλήρωσιν, ἐντεῦθεν ἐπὶ τέλους ἡ θυμωσθῆ ἐκείνη αὐταπάρησις, μετῆς θυσιάζει ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ ἀγαθοῦ τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα καὶ αὐτὴν τὴν ἀτομικὴν του ὑπαρξίν· χρεῖας τυγούσης. — Ναι εἰς τοῦτο συνίσταται ἅπαν τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον, διὰ τοῦτου γνωρίζεται καὶ καταμετρεῖται ὁ γνήσιος ἠθικὸς χαρακτήρ, ὅστις ὅμως δὲν ἀναφύεται ἐκ τοῦ προχείρου καὶ αὐτοματῶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν μόρφωσιν του ἀπαιτεῖται διηγητικὴ ἀγὼν καὶ ἀσκήσις, ἀπαιτεῖται σταθερὰ ἀπόφασις τοῦ ἀτόμου, ὅπως θέτῃ τὴν ἰδέαν τοῦ καθήκοντος ὡς κέντρον τῶν διανοημάτων καὶ τῶν βουλημάτων του· ὡς κύριον καὶ μοναδικὸν ὑπογραμμὸν τῆς πρακτικῆς του διηγωγῆς καὶ τοῦ κοινωνικοῦ του βίου. Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν ὀφείλει τὸ ἄτομον ἀδιακόπως νά ἐπιεργάζηται αὐτὸ ἑαυτὸ εἰς ὄργανον τῆς ἠθικῆς ἰδέας, ὀφείλει νά δημιουργῆ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ τὸν ἴδιον χαρακτήρα. Τοῦτο δὲ ἄλλως πῶς νά κατορθώσῃ δὲν δύναται, εἰμὴ ἐν ἡμέρᾳ καὶ βαθμηδὸν ἀνυψοῦται ἀπὸ τὴν ὀμιχλώδη σφίξιν τοῦ ἐγωῦσμοῦ καὶ τοῦ πάθους εἰς τὸν καθαρὸν αἰθέρα τῆς λογικότητος, εἰμὴ ἐν εἰς τὰς ἀτομικὰς αὐτοῦ ὁρμὰς καὶ ὀρέξεις ἀντικαθιστᾷ σκοποὺς γενικοὺς καὶ κοινωφελείς, εἰμὴ ἐν ἐνὶ λόγῳ προσαποκτᾷ εἰς ἑαυτὸ τοσοῦτην ἠθικὴν ἰσχὺν, ὥστε ἀπέναντι τῆς φωνῆς τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος νά μὴν ὑπολογίζηται μῆτε φόβος, μῆτε καταδρομὴν, μῆτε ἀπέχθειαν, μῆτε οἰονδήποτε ἄλλον κίνδυνον. Ὅθεν ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων παρέπεται τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ γενναῖον φρόνημα, ὅπερ ἀείποτε περιστρέφόμενον περὶ τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα ἐπιδιώκει πάντοτε σκοποὺς ὑψηλοὺς καὶ μεγαλεπιβόλους. Τὸ σταθερὸν ἐκεῖνο καὶ ἔμμονον τῆς βουλήσεως, ἧτις πληρομένη ὑπὸ τῆς ἠθικῆς ἰδέας καὶ ὑπ' αὐτῆς ἐμπνεομένη ἀφρονοῦται εἰς αὐτὴν ὁλοτελεῶς καὶ ἀπεριορίστως. Ἐπὶ τέλους δὲ τὸ ἀξίεραστον ἐκεῖνο καὶ γοητευτικὸν τοῦ χαρακτῆρος, ὅστις κατὰ πᾶσαν ἐνδεχομένην περίπτωσιν ἀναδείκνυται ἐνθερμος προαπιστής τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ δικαίου, ὅστις παρίσταται πάντοτε ἔτοιμος ν' ἀναπτύσῃ ἄματρον θάρρος, ἡρωικὴν καρτερίαν καὶ οὐράνιαν ἀφοσίωσιν, ὅστις διατρέπων οὐχὶ μόνον διὰ τὴν σταθερότητα τῶν

ἀποράσεων, ἀλλὰ καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀγιότητα τῆς ἀποστολῆς του, παρέχει ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐνεστώσαν καὶ τὰς ἐπερχομένας γενεὰς φαινὸν ὑπόδειγμα πατριωτικῆς ἀρετῆς, εὐσταθείας καὶ αὐταπαρησίσεως. Τοιοῦτων δὲ περιβλέπτων καὶ λαμπρῶν χαρακτῆρων γέμει ἡ ἔθνικὴ ἡμῶν ἱστορία, ἧς ἀρχαῖα καὶ νεωτέρα, περιτπάνουσα κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν διζοήτους ἀτομικότητος, αἰτίνας κατὰ τὴν φύσιν τῶν περιστάσεων, κατὰ τὴν θέσιν, κατὰ τὴν εἰδικὴν ἀποστολὴν εἰς ἣν ἐκάστη συνηθόνατο ἑαυτὴν κεκλημένην, ὠρέλησαν, ἀνῶρθωσαν καὶ ποικιλοτρόπως ἐλάμπρυναν τὴν κοινὴν ἡμῶν πατρίδα, εἴτε διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν ἱκανότητος, εἴτε διὰ τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς τῶν ἀρετῆς, εἴτε διὰ τοῦ πλοῦτος, εἴτε δι' αἰουδήποτε ἄλλου κοινωφελούς μέσου, ἀρειδήσασαι πάσης βραδύτης καὶ παντός προσωπικοῦ συμφέροντος.

Ὅθεν καὶ ὑμεῖς, φίλτατοι νέοι, ἐν μέλλετε νά καλλιεργήσῃτε εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅσα συντελοῦσιν εἰς ἐξευγενισμόν τῆς ψυχῆς, εἰς μεγαλοποίησιν καὶ ἀνύψωσιν τῆς καρδίας, ἂν μέλλετε νά καταστήτε ὑμεῖς αὐτοεργοὶ ἢ δημιουργοὶ τοῦ ἰδίου ὑμῶν χαρακτῆρος ἀδιαλείπτως ἐντρέφόμενοι εἰς τ' ἀγαθὰ καὶ σπουδαῖα καὶ καταυθύνοντες πᾶν μέλημα, πᾶσιν τάσιν καὶ ἐνεργείαν πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, πρὸς τὴν αὐστηρὰν ἐκπλήρωσιν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος, ἀνάγκη πρῶτως νά πλάττητε καὶ νά ρυθμίζητε ἑαυτοὺς ὄχι διὰ μόνων ψυχρῶν καὶ ἀφρημένων θεωριῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἐμφύγων τούτων καὶ ζώντων ἀρχετύπων τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς μεγαλοφροσύνης καὶ τῆς αὐταπαρησίσεως, ἀνάγκη νά ἠθικοποιήτε συνεχῶς ἑαυτοὺς ζηλοῦντες, καὶ θαυμάζοντες καὶ μιμούμενοι ὄχι ἕνα καὶ ἀλλότρια, ἀλλ' οἰκεία καὶ συγγενικά σας παραδείγματα, ἐν οἷς οἰκίως συγκαταριθμεῖται καὶ τὸ τοῦ ἀειμνήστου καθιδρυτοῦ τῆς Ἡμετέρας Σχολῆς, οὗτινος ἡ ἀγαθοεργὸς καὶ περισπούδαστος πράξις, ὄντως διζυγῆς ἀπεικόνισμα ψυχῆς ἐναρέτου καὶ φιλοπάτριδος, εἴθε νά χρησιμεύσῃ καὶ ὑμῖν ὡς πολικὸς ἀστὴρ εἰς τὸν διάπλουν τοῦ μέλλοντος κοινωνικοῦ σας βίου.

Ὅτι δὲ μάλιστα ἐπικοσμεῖ τὴν πράξιν ταύτην τοῦ ἀνδρός, ὅτι τὴν ἀποκαθιστᾷ ἐτι μᾶλλον ἐπιζήλον καὶ ἀξιάγαστον, εἶναι ὁ τρόπος καθ' ὃν προεῖλετο νά εὐεργετήσῃ τὸ κοινόν, εἶναι ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ἤξιώσα νά ἐφαρμόσῃ τὸ κληροδοτήμα του, σκοπὸς τὰ μάλιστα οὐσιώδης καὶ περισπούδαστος, σκοπὸς ἐξ οὗ κατακρίνεται πόσον ἐρῶδως ἐνόησεν ὁ κληροδότης ὅτι, καὶ τοῖς ὑπαρχόντων διαφορῶν μέσων μᾶλλον ἢ ἦττον συντελεστικῶν εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόσδοκ καὶ τελειοποίησιν, τὸ καταλληλότερον ὅμως καὶ δραστηκώτερον εἶναι ἡ προαγωγή καὶ ἡ διαμόρφωσις τοῦ κοινωνικοῦ ἐκείνου στοιχείου, ὅπερ δικαίως θεωρεῖται, ὡς ἡ ὑπόστασις καὶ ἡ ψυχὴ ἀπάντων τῶν ἄλλων· διότι ἐξ ἐκείνου ἀδιαλείπτως ἀρῶνται ἱμάδα καὶ ζωτικότητα, διότι ἐξ ἐκείνου καὶ δι' ἐκείνου τρέφονται, γονιμοποιούνται καὶ ἀκμάζουσι. Τοιοῦτον δὲ ἀναντιρρότως εἶναι τὸ

της κοινωνικής εκπαιδύσεως, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὅπερ διαμερίζομενον εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τοῦ λαοῦ ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν, τὰ πάντα ἀνακαινίζει, τὰ πάντα μεταμορφώνει, παντοῦ διαχέει τὴν ζωοποιὸν αὐτοῦ ἐνέργειαν, μεταρρυθμίζον ἰδέας, αἰσθητάματα, ἤθη καὶ ἔθιμα, ἀναπτύσσον τὰς εὐγενεστέρους ἀνθρώπινους δυνάμεις, καθ' ὅλου δὲ μεταπλάττον τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν ὁλοκληρίων γενεῶν, ὁλοκληρίων κοινωνιῶν καὶ ἐθνῶν. Καὶ καθὼς ὁ μέγας ἐκείνος μηχανικός τῆς ἀρχαϊότητος ἔλεγε, *ὁὐκ ἔστιν ἄλλο πᾶσι πᾶσι, καὶ γὰρ κινήσει* ὡσαύτως μὲ ἴσθη πεποιθῆσιν δυνάμειν νὰ διύσχυρισθῶμεν τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς δυνάμεως, ὅτι ὁρθῶς καὶ ἐμπείρως διευθυνομένη διασείει καὶ μετατρέπει ἅπαν τὸ κοινωνικὸν πνεῦμα, μεταδίδουσα εἰς αὐτὸ νέαν ὄψιν καὶ κίνησιν. Καὶ βέβαια ἡ ἱστορία τοῦ ἀτόμου οὐχ ἤττον ἢ ὁλοκληρίου λαοῦ ἄλλο τι δὲν εἶναι εἰμὴ ἡ ἐκθεσις τῆς ἀγωγῆς του· ἡτοι τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτοῦ μορφώσεως. — Τὰ γεγονότα καὶ αἱ πράξεις του εἶναι ἡ ἐξωτερικεύσις καὶ τὸ ἀπεικόνισμα τῆς ἐσωτερικῆς του καταστάσεως, τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀναπτύξεώς του. Ὅθεν ὅσῳ μᾶλλον προοδεύει καὶ βελτιοῦται ἡ ἐκπαίδευσις ἐνὸς λαοῦ ἢ ἐνὸς ἀτόμου, τοσοῦτον δραστηκιώτερα εἶναι ἡ ἐνέργειά του, τοσοῦτον ζωηροτέρα ἡ ἱστορία του. Δικαίως λοιπὸν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐκπαίδευσις ὡς τὸ κέντρον, ὡς ἡ ἐστία τοῦ φωτός, ὅπερ περιθάλλον καὶ υποθερμαίνον τοὺς ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι ἐγκεκαλυμμένους σπόρους τοὺς ζωογονεῖ, τοὺς ἀναπτύσσει, τοὺς προάγει εἰς βαθμιαίαν ἐκβάστασιν, ἕως οὗ προσλαμβάνοντες ἰδίαν ζωὴν καὶ δυνάμιν τελεσφοροῦσι, καὶ αὐξοῦνται εἰς δένδρον εὐθελές καὶ ἀγλαόκαρπον.

Ἴνα δὲ ἐκτιμήσωμεν ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ἄμετρον ἐπιβόριαν ἣν ἡ ἐκπαίδευσις ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ πνεύματος, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐμβλέψωσιν εἰς τὴν ἀμοιβαίαν σχέσιν ἐκείνης ὡς πρὸς τὰ διάφορα τοῦτου στοιχεῖα, μάλιστα δὲ ὡς πρὸς τὰ δύο κυριώτερα καὶ ἐπικρατέστερα, τὴν Πολιτείαν καὶ τὸ Θρησκείμα, διότι ἐκ τούτων εὐκλόως ἐννοεῖται καὶ συνεπάγεται καὶ ἡ πρὸς τὰ λοιπὰ σχέσις τις καὶ ἐπίδρασις.

Καὶ πρῶτον ἡ σχολὴ καθολικῶς ἐκλαμβανομένη εἶναι ἀναγκαῖον σύστημα τοῦ ὅλου κοινωνικοῦ διοργανισμοῦ, εἶναι τὸ μέσον δι' οὗ συντηρεῖται, ἀναγεννᾶται, καὶ ἀνακαινίζεται τὸ κοινωνικὸν σῶμα, εἶναι ἡ πνευματικὴ θρεπτικὴ οὐσία, ἐξ ἧς ἡ μόρφωσις ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς πολιτείας, ἀπασῶν τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ ἀδιακόπως ἀνανεοῦται καὶ ἐπεκτείνεται. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ Σχολὴ εἶναι τὸ πνευματικὸν συνοικέσιον τοῦ ἐκπαιδευτοῦ καὶ ἐκπαιδευομένου πνεύματος, ἐξ οὗ τίκονται πολιτικοὶ, ῥήτορες, ἐπιστήμονες, τεχνίται, ἱερεῖς, διδάσκαλοι, καθόλου δὲ παντός εἶδους πολῖται συμβάλλοντες ἕκαστος ὡς ὅργανα εἰς τὴν τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς τακτικὴν ἐνέργειαν. Ἐντεῦθεν ἐπιτεταίετι ὅτι ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Σχολὴ ἔχουσι στενήν πρὸς ἀλλή-

λας συνάφειαν, ἀλλελεγγυῶνται καὶ ἀμοιβαίως συνυποστηρίζονται διότι: ἀπ' ἐνὸς μὲν ἡ Πολιτεία ὀφείλει νὰ λαμβάνη ὅσον ἐννεσσι μείζονα πρόνοιαν περὶ τοῦ καταλληλοτέρου διοργανισμοῦ τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ περὶ τῆς ὁσημέρην ἐπὶ τὰ κρείττω προόδου αὐτῶν καὶ τελειοποιήσεως, εὐ γινώσκουσα ὅτι ἡ ἰδία αὐτῆς παγίωσις καὶ κραταιώσις ἔρηται ἐκ τῆς τῶν πολιτῶν ἐκπαιδύσεως, καὶ ὅτι ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἐμφύχουσις τῶν τεχνῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν πάσης μορφώσεως, συνάμα δὲ τὴν πνευματικὴν πηγὴν, ἐκ τῶν ναμάτων τῆς ὁποίας ἀρδεύονται καὶ λαμβάνουσι χυμὸν τὰ τῆς Πολιτείας συστήματα καὶ ὅργανα, ἀπ' ἐτέρου δὲ ἡ Σχολὴ ἐκπληροῖ τὸ πρὸς τὴν πολιτείαν καθήκον τῆς ἐάν ἐνεργῇ σύμφωνον μετὰ τὴν ἰδέαν τῆς, μετὰ τὸν πρὸς ὅσον τῆς, ἀποκαθισταμένη, ὡς εἶπομεν, πνευματικὴ πηγὴ καὶ παραγωγικὴ δυνάμις τῆς Πολιτείας, ἐάν συνειδυῖα πάντοτε τὴν ἀποστολὴν τῆς, καὶ μηδέποτε ἐξ αὐτῆς παρεκτρεπομένη, σπεύδῃ εἰς διηνεκὴν τελειοποίησιν διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ διοργανισμοῦ τῆς, διὰ τῆς τάξεως καὶ κανονικότητος, ἐάν ἐπὶ τέλους ἐμπνέουσα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητευομένων τὸν ἔρωτα τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀρετῆς, διὰ τῆς ὁρθῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἀναπτύξεως τῶν σπουδαζομένων μαθημάτων, διὰ τοῦ ἐπιτυχοῦς ἐγκεντρισμοῦ τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν καὶ φρονημάτων, ἀναδεικνύεται ἐργαστάσιον ὄντως πεπαιδευμένων καὶ χρηστοθήτων πολιτῶν καὶ ἐπιταχύνῃ τὴν διάδοσιν τῶν βεβίμων καὶ κοινωφελῶν γνώσεων. Τοιαύτη τις λοιπὸν εἶναι ἡ ἀμοιβαία σχέσις καὶ ἀρμονία μεταξὺ τῆς Πολιτείας καὶ τῆς ἐκπαιδύσεως, ἀρμονία ἣτις δυστυχῶς παρ' ἡμῖν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Καὶ διὰ τί; διὰ τὸν ἀπλοῦν τοῦτον λόγον, ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ κατάστασις εἶναι ἐξαιρετικὴ, ὅτι παρ' ἡμῖν ἐλλείπει κατὰ τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῆς λέξεως ἡ πολιτικὴ ὑπαρξίς ἕνεκα τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν κατακερματισμοῦ, ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῆς ἀμβλυπούσης διπλωματίας βιαιῶς ἐπιβλαβλομένου ἡμῖν ἀποχωρισμοῦ καὶ ἀποσπάσεως ἀπὸ τῆς φύσει ἀναποσπάστου καὶ ἀδιαίρετου ἐθνικῆς ἡμῶν ἐνότητος. Ἀλλὰ καίτοι μὴ εὐμοιροῦντες ἐπὶ τοῦ παρόντος πολιτικῆς, εὐμοιροῦμεν ὅμως βέβαια κοινωνικῆς, μᾶλλον δ' εἰπεῖν, ἐθνικῆς ὑπάρξεως. Ὅθεν καὶ ἡ Σχολὴ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀτενίζουσα ὀφείλει νὰ παράσχῃ εἰς τὴν μεγάλην Πατρίδα, εἰς τὸ ἔθνος, νέους πεφωτισμένους, ἱκανοὺς, εἰδήμονας, μάλιστα δὲ καὶ πρὸ πάντων ἐναρέτους, εὐσεβεῖς, φιλοπάτριδας· διότι ἀρετῆς καὶ φῶτα εἶναι δύο στοιχεῖα ἀχώριστα μιᾶς ὁρθῆς καὶ ἐντελοῦς ἀγωγῆς, διότι ἀνευ ἀρετῆς ἀληθινὸς φωτισμὸς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Καὶ τῶντι ὁ ἐνάρετος ἀνὴρ ἐπιτηρῶν μετ' ἀγρυπνον βλέμμα τὰς ὁρμὰς τῶν παθῶν, τὰ κινήματα τῶν αἰσθημάτων καὶ τὰ ἰνδάλματα τῆς φαντασίας του, καὶ ἐξασκῶν ἐπ' αὐτῶν τὴν προσήκουσαν ἰσχύον καὶ κράτος, ἀναγκαιῶς στηρίζει τὸ λογικὸν του, χορηγεῖ εἰς αὐτὸ μεγαλητέραν δυνάμιν καὶ εὐθύτητα, καὶ διὰ τῆς

ἀγνότητος τῶν αἰσθημάτων, διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀγλήνης, διὰ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ φρονήματος, ἀναλογίζεται ἐμβριθέστερον τὰ καθήκοντά του, γινώσκει καθαρώτερον τὰ ὑψηλὰ ζητήματα τὰ ἐνδιαφέροντα τὸν ἀνθρώπινον προορισμὸν, ἐπομένως δὲ ὁ τοιοῦτος ἔχει ἀληθινὰ ῥῶτα, ἀληθινὴν μάθησιν.

Ἀλλὰ διὰ τίνας ὁδοὺ ἡ Σχολὴ δύναται παρ' ἡμῖν νὰ φθάσῃ ὀριστικῶς εἰς τὸ τέμα τῆς; διὰ τί νων μέσων δύναται νὰ καλλιεργήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων τὸ σπέρμα τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας, ν' ἀναπτύξῃ εἰς αὐτὰς τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα, νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὰς καρδίαις των τὸν ἀγνὸν πατριωτισμὸν, ἐπομένως; δὲ διὰ τοιαύτης προπαρασκευῆς νὰ τοὺς καταστήσῃ ἱκανοὺς ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὸ μέγα στάδιον, ὅπερ αὐτοῖς ἐναποκειται κατὰ τοὺς ἀναλλοιώτους τῆς Προνοίας νόμους; Ἐκτὸς βέβαια τῶν πλαγιῶν ἐκείνων μέσων ἅτινα ἀνεπαισθήτως συνεργοῦσιν εἰς τὴν τῆς Νεολαίας διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν διαμόρφωσιν, ὅποια π. χ. εἶναι ἡ διέγερσις τῆς πρὸς τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα ἀμίλλης καὶ φιλοτιμίας, ἡ ἀνάφλεξις τοῦ πρὸς τὰ κάλλη τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς ἠθικῆς ἔρωτος, ἡ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ προτροπὴ εἰς ἀπομίμησιν λαμπρῶν καὶ ἐξόχων παραδειγμάτων, καὶ ὅσα παραπλήσια ὑπάρχουσιν ἀναντιρρήτως καὶ ἄλλα οὐχ ἦτον συντελεστικά καὶ δραστήρια ἀμέσως καὶ ἀπ' εὐθείας ἐνεργοῦντα, οἷα παρὰ πάντων ὁμολογοῦνται πρῶτον μὲν ἡ ἐνδελεχὴς καὶ ἡ βελθεῖα μελέτη τῶν προγονικῶν ἡμῶν ἀριστοτεχνημάτων, ἐν οἷς σώζονται ἐναποταμιευμένοι οἱ ἀνεκτίμητοι ἐκείνοι θεσραυροί, οὗς ἡ μεγαλόνοια τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ ἐκληροδότησεν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς, δεύτερον δὲ ἡ μετ' ἐπιστάσις καὶ κρίσεως σπουδῆ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας ἀρχαίας τε καὶ νεωτέρας, ἣτις διὰ τῶν καθ' ἐκάστην σελίδα ἀπαντωμένων ἀρχετύπων τῆς Μεγαλοφυΐας, τῆς Ὑψηλοφροσύνης καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως, θηλάζουσα τὴν πάτριον Νεολαίαν τὸ ἀμύγες καὶ ἄδολον γάλα τοῦ Ἑλληνισμοῦ θέλει προώμωσ τὴν συνεθίσειν νὰ εἰσδεχεται καὶ νὰ μετουσιώνεται μόνον πᾶν εἶτι ἐξ ἐκείνου ἀπορρέει ἄκρατον καὶ γνήσιον, ἀποκρούουσα καὶ ἀποστρεφόμενη πᾶν εἶτι ἀνελληνικὸν καὶ ἀλλότριον δι' ἐπιβούλου καὶ δολίως χειρὸς τῆς προσφέρεται. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἡ θρησκευτικὴ παιδεία πρέπει κατὰ πάντα λόγον νὰ θεωρεῖται ὡς ἐν ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων μέσων τῆς ἠθικῆς καὶ ἐθνικῆς ἡμῶν μορφώσεως· διότι, (ἐνταῦθα δὲ ἀρμόζει νὰ ὑποτυπώσωμεν διὰ βραχέων καὶ τὴν ἀμοιβαίαν σχέσιν μεταξὺ τῆς Ἐκπαιδύσεως καὶ τοῦ Θρησκείματος, ἡτοι μεταξὺ τῆς Σχολῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας), διότι ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία κατὰ τὸ ἀληθές αὐτῆς σημαίνον ἐπίσταται ὡς Ἐκπαιδευτήριον ἀνάστατον πρὸς ἐμπύστευσιν καὶ ἐκβάστασιν τοῦ ἀγίου, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ, καθ' ὅσον σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ καθαρίσῃ τὸ ὅλον κοινωνικὸν σῶμα, δηλ. νὰ θεμελιώσῃ, νὰ συντηρήσῃ καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ὑψηλοτέραν αὐτοῦ ζωὴν, καθ' ὅσον προτίθεται γὰρ τὸ ἰσχυροποιῆσαι διὰ τῆς παγίωσεως τοῦ ἀνωτά-

του ἠθικοῦ νόμου καὶ διὰ τῆς ἀκρηνεστιάτης ἀρχῆς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἀρχῆς, ἣτις διαπερῶσα τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα καὶ ἐνσαρκουμένη τὸ ἠθικαῖο, τὸ ἐξευγενίζει, καὶ τὸ ἀποκαθαίρει ἀπὸ τὰς προλήψεις ἐκείνας καὶ ἀπὸ τὸν ἀποκλειστικὸν ἐκείνον τρόπον καθ' ὃν ἐξελάμβανε, πρὶν ἢ χριστιανισθῆ τὰς ἐννοίας τῆς ἀρετῆς, τῆς ἐλευθερίας, τοῦ πατριωτισμοῦ, ἐμπερικλείον τὸ σημαίνον ἐκείνων ἐντὸς τῶν στενῶν ὀρίων τῆς Πόλεως, καὶ καταβιάζον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνδραγαθῶν πᾶν τὸ μὴ φέρον τὴν σφραγίδα του, πᾶν τὸ λοιπὸν ἀνθρώπινον γένος. Ἀπεναντίας ὁ νέος Ἑλλην παίδαγωγούμενος ἐπὶ τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς Πίστews διδάσκαται ἐξ ἄκλων ὁύχων νὰ συνδυάσῃ τὸν Πατριωτισμὸν μετὰ τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ, τὴν εἰς τὰ πάτρια ἐνθερμον προσκόλλησιν μετὰ τῆς μετριοπαθοῦς ἀνοχῆς τῶν ἐπεροδόξων συστημάτων, καὶ νὰ συμφιλιώσῃ τὴν μερικὴν ἰδέαν τοῦ ἐθνισμοῦ μετὰ τῆς καθολικῆς ἰδέας τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος. Καὶ εἰς ταύτην βέβαια τὴν συμφιλίωσιν οὐδετεροῦται πᾶσα διακρίσις μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ πολίτου, μεταξὺ ἔθνους καὶ ἀνθρωπότητος· δυνάμει τῆς ἀρμονίας ταύτης ὁ ἀριστος ἀνθρώπος εἶναι καὶ ἀριστος πολίτης, καὶ τὸ ἀνάπαλιν· διότι παρ' ἡμῖν θρησκεία καὶ ἔθνος, ἐκκλησία καὶ κοινωνία συναποτελοῦσιν ὅλον τι συγκρατῆς, ἀρμονικὴν ἐνότητα.

Ἄλλ' ἐάν τὸ Θρησκείμα, οἷον μᾶς τὸ παρῆδωκαν οἱ Πνευματεμόροι Πατέρες, οἱ Λαμπτήρες τῆς Ὁρθόδοξης ἡμῶν Πίστews εἰρίσκαται εἰς ἄμεσον ἐπαρῆν μετὰ τῆς Σχολῆς, ἐάν ὑπόκειται ὡς ὁ Θεμέλιος λίθος τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ οἰκοδομήματος, ἐάν ἦναι τὸ ὄν οὐκ ἀνευ μιᾶς σπουδαίας καὶ ὄντως ἐθνικῆς ἀγωγῆς, ἀπ' ἐτέρου ὅμως καὶ ἡ Σχολὴ, ἡτοι ἡ Ὑπάθεη Παιδεία καὶ μόρφωσις ἐπενεργοῦσα καὶ αὐτὴ ἐπὶ τοῦ Θρησκείματος δύναται ὄχι ὀλίγον νὰ συντελέσῃ πρὸς καλλωπισμὸν αὐτοῦ καὶ διαύγειαν. Ἐπειδὴ καὶ τοι τὸ φυτὸν τῆς Θρησκείας ῥιζοβολεῖ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἀνεξαρτήτως τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων, καίτοι ἐκ τούτων οὐδόλως ἐξάγει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ καὶ ἀναγκαίαν ζωτικότητα, ἡ ἐπιστημονικὴ ὅμως καὶ γραμματολογικὴ καλλιέργεια παρέχει εἰς τὸ φυτὸν ἐπιπρόσθετόν τινα ἐνέργειαν καὶ δυνάμιν πρὸς δαψιλεστέρην καρποφορίαν καὶ ζωογόνησιν. Ἐστὼ πρὸς ἀπόδειξιν ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία καὶ μάθησις, δι' ἧς οἱ Θεοφόροι Πατέρες περιέβαλον, κατεκόσμησαν καὶ ἐξωτερικῶς ἐλάμπρυναν τὸ βαθὺ καὶ οὐσιώδες ἐμπεριεχόμενον τοῦ χριστιανικοῦ Θρησκείματος. Ἐστὼ πρὸς ἀπόδειξιν ἡ μεγάλη βερύτης καὶ ἀξία ἣν ἀπέδιδον εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων τῆς προγονικῆς ἡμῶν ἀρχαιότητος, ὁ ῥῆλος καὶ ἡ ἐμβριθεία μετ' ἧς συνίστων αὐτὸν καὶ ὑπεστηρίζον ὡς προπαρασκευὴν καὶ προπαιδείαν πρὸς καταρτισμὸν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ νοῦς, ὅπως τάχιον καὶ εὐκολώτερον ἀνυψοῦται εἰς τὴν θεωρίαν τῶν Οὐρανίων ἀληθειῶν καὶ εἰς τὴν ἐντρυφήσιν τῆς θείας οὐσίας καὶ μακκρυότητος. Ἀρκεῖ πρὸς ἐπιβεβαιώσιν τῶν λεγομένων νὰ ἐκλέξωμεν δύο ἢ τρία παρα-

δείγματα μεταξύ των πλείστων ἄτινα ἀπαντῶνται εἰς τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐπιφανετέροις.

Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἀντιτάττεται κατὰ τῶν διῴσχυριζομένων ὅτι ἡ ἐπιστήμη καὶ τὰ γράμματα δὲν συμβιβάζονται μετὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐπασχόλησιν εἰς ἄλλα ἱερώτερα καθήκοντα, ἢ ὅτι ἀποσπῶσι τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν οὐρανίων πραγμάτων, καὶ ἐμποδίζουσι τὴν σταθερὰν ἐκείνην ἀγιότητα τοῦ νοῦς, τὴν ὁποῖαν ὁ Χριστιανὸς ἐρεῖται πάντοτε ν' ἀγωνίζεται ὅπως ἀπολαβάνῃ, ἢ ὅτι τοιαῦται μελέται καταδικάζονται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, ἐνθ' ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου ἀποδοκιμάζεται. Ἀλλ' ὁ Κλήμης ἀνασκευάζων τὰ ἐπιχειρήματά των παρατρᾷ ὀρθότατα ὅτι α ἡ Πολυμάθεια ἀποκαθιστᾷ ἀξιόπιστον τοῖς ἀκρωμένους τὸν πρακτικῶν αὐτοῖς τὰ κυριώτερα τῶν δογμάτων ἐγγενῶστα θεμασίων τοῖς κατηχομένοις καὶ ἑλκουσα αὐτοῦς πρὸς τὴν ἀλήθειαν. » (Στρ. Β. Α'. Κεφ. Β'). Καὶ παρακατῶν δὲ, « Τινὲς, λέγει, νομίζοντες ὅτι εἶναι εὐρυεῖς, δὲν θέλουσι νὰ ἐνασχολῶνται μῆτε εἰς τὴν φιλοσοφίαν μῆτε εἰς τὴν δικαιοσύνην, μὴδὲ εἰς τὴν φυσικὴν θεωρίαν, ἀλλ' ἀπαιτοῦσι μόνον καὶ ψιλὴν τὴν πίστιν. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ προσδοκῶσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ λαμβάνωσι σταχυλάς ἀπὸ ἀμπελον, ἦντινα ἐγκατέλιπον ἀκαλλιέργητον ἀλληγορικῶς δὲ κλεῖται ἀμπελος ὁ Κύριος, παρ' ἧς πρέπει νὰ τραγῶμεν τὸν καρπὸν ἐν ἐπιμελῶς τὴν καλλιέργωμεν κατὰ τὴν τέχνην τοῦ αἰωνίου Λόγου. Ὁρεῖλομεν νὰ τὴν κλαδέωσωμεν, νὰ τὴν σκάψωμεν, νὰ δέτωμεν τὰ κλήματα καὶ νὰ ἐπιτελέσωμεν πᾶσαν ἄλλην ἀναγκαίαν ἐργασίαν, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὸν φηγάσιμον καρπὸν. Καθὼς δὲ εἰς τὴν Γεωργίαν καὶ εἰς τὴν Ἰατρικὴν ἐκεῖνος θεωρεῖται χρηστομαθὴς, ὅστις κάτοχος ὢν ποικίλων γνώσεων δύναται κάλλιον καὶ νὰ γεωργῇ καὶ νὰ ἰατρῶν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα χρηστομαθὴ λέγομεν τὸν τὰ πάντα ἀναφέροντα εἰς τὴν ἀλήθειαν ὥστε δρεπόμενοι τὸ χρήσιμον καὶ ἀπὸ Γεωμετρίας καὶ Μουσικῆς, καὶ ἀπὸ Γραμματικῆς καὶ αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας, νὰ φυλάττωμεν τὴν Πίστιν ἀνεπιβούλευτον. » (Αὐτόθι Κεφ. Θ').

Καὶ τίς ἀγνοεῖ ὅτι ὁ Μέγας Βασιλεὺς ἐχρημάτισε κατὰ τὴν ἐποχὴν του, ἐνθέρμος ὑπερασπιστὴς τῆς ἐξω σοφίας; ὅτι ἐντόνως συνιστᾷ τὴν μελέτην τῶν ποιητῶν καὶ Λογογράφων κατ' ἐκείνην τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν, ὡς λέγει, ὁ νοῦς εἶναι εἰσέτι ἀσθενέστερος ἢ ὥστε νὰ κατέχῃ τὴν στερεωτέραν τροφήν τοῦ Θείου Λόγου, ῥητῶς μάλιστα λέγων ὅτι ἡ διάνοια τῶν νέων διὰ τῆς ἀναγωγῆς τοιούτων συγγραμμάτων οἷος ὁ Ὀμηρὸς, ἀνατρέφεται εἰς αἰσθητά ἀγαθὰ καὶ ἐνάρετα;

Ἀλλ' ὁ ἐνδοξὸς αὐτοῦ φίλος καὶ συμμαθητὴς ἐπελήθη τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἔτι ἐκτανέστερον. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς εἰς τὸν ἐπιτάφιον λόγον του εἰς Βασιλείου « στογάζομαι, λέγει, ὅτι πάντες οἱ νοῦν ἔχοντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι ἡ Παιδείσις εἶναι τὸ πρῶτον τῶν παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν, δι' ἧς ἐννοῶ ὅχι μόνον ταύτην τὴν εὐγενεστέρην καὶ ἡμετέραν,

ἣτις καταφρονοῦσα πᾶν τὸ ἐν λόγοις κομψὸν καὶ φιλότιμον ἀποβλέπει μόνην τὴν σωτηρίαν καὶ τὸ κάλλος τῶν νοουμένων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξωθεν, ἦν οἱ πολλοὶ τῶν Χριστιανῶν ἀποβάλλουσιν ὡς ἐπιβουλον καὶ σφαλρὰν καὶ ὡς ἀποσπῶσιν τὸν νοῦν μακρὰν τοῦ Θεοῦ. . . . Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ καταφρονοῦμεν τὴν Παιδείσιν, διότι τοῦτο φαίνεται εὐλογον εἰς τινὰς, ἐξ ἐναντίας νὰ τοὺς ὑπολαμβάνομεν ἀνοήτους καὶ ἀπαιδέτους, οἱ ὁποῖοι θέλουσι νὰ ἦναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὅμοιοι των, διὰ νὰ κρύπτωνται ἐν τῷ ὄχλῳ καὶ ὑπεκρυβῶσι τοὺς ἐλέγχους τῆς ἀπαιδεύσεως των. »

Ἐπὶ τέλους δὲ ἂς μᾶς συγχωρηθῇ νὰ προσθέσωμεν εἰς τοὺς ἰσχυροὺς τούτους λόγους τῶν Πατέρων καὶ τὴν ἀπλὴν ταύτην σκέψιν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη Παιδεία καὶ μάθησις, ἐκτὸς τοῦ ὅτι κοσμεῖ καὶ διασκηρῖζει τὴν Ἐρησικεῖαν, προσφέρει εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλαν σημαντικὴν ἐκδούλευσιν, προφυλάττουσα τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀπάτης, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦναι βιβλιῶν, σπουδαία καὶ βίβλιος· διότι, καθὼς ἡ ἐπιπολαϊότης καὶ ἡ ἡμιμάθεια γεννᾷ τὴν ἀδιαφορίαν, τὸν δισταγμὸν καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν ἀποκακαλυμμένων ἀληθειῶν, οὕτως ἀπεναντίας ἡ βιβλιῶν, ἐκτεταμένη καὶ ἐπίμονος μελέτη καὶ ἀσκησις δὲν παύει τῆς ἐνεργείας τῆς πρὶν ἢ κατακτήσῃ εἰς τὸ ὀριστικὸν τοῦτο ἐξαγόμενον τῆς ἀρμονίας καὶ ταυτότητος μετὰ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀποκακαλυμμένης Ἐρησικείας, πρὶν ἢ μετατρέψῃ τὰ βίβη τῶν σκοτεινότερων μυστηρίων εἰς ἀνοικτούς τόπους περρωτισμένης λατρίας καὶ προσκυνήσεως.

Ἴδου λοιπὸν ὅποια ἡ σχέση τῆς Ἐκπαίδευσως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πολιτείαν, ἢ πρὸς τὸ θρησκευτικὸν καὶ τὴν Κοινωνίαν. Σχέσις ἀναγκαία, οὐσιώδης, ἐνδόμυθος, σχέσις, ἐξ ἧς καταφάνεται ἡ τεράστιος δύναμις ἢ ἐξασκεῖ ἡ Ἐκπαίδευσις ἐπ' ἀπάντων τῶν κοινωνικῶν στοιχείων, μεταδίδουσα αὐτοῖς ἀδικλείπτως νέαν ἀκμὴν καὶ δύναμιν, σχέσις ἐπὶ τέλους, ἐξ ἧς συμπεριπίπτει εὐκόλως ὅτι οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐκπαίδευσως ἐνδιαφέρονται ὑπὲρ αὐτῆς τῆς οὐσίας καὶ ὑποστάσεως τοῦ κοινωνικοῦ ἀγαθοῦ, καὶ οἱ ἐγκυβερνῶντες εἴτε ἄλλως πῶς προάγοντες καὶ ἐμψυχώνοντες τὰ κοινὰ Ἐκπαιδευτήρια, ἐγκυβερνοῦσι τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν εὐκλείαν τῆς Πατρίδος των, προάγουσι καὶ ἐμψυχόνοσι τὸ ζωτικότερον στοιχεῖον τοῦ κοινωνικοῦ πνεύματος, ἐπομένως δὲ προσαγορεύονται ὑπὸ τῶν Ὀμογενῶν των οἱ ἀληθεῖς εὐεργέται των, ἀπολαύοντες κατὰ πάσας τὰς ἐπερχομένας γενεάς περιχαλῶντος δόξης καὶ αἰδίου ὀνόματος.

Τοιοῦτοι δὲ ἀναντιρρήτως παρὰ πάντων ὁμολογοῦνται καὶ μακαρίζονται οἱ Ζωσιμάδαι, οἱ Ριζάρκι, οἱ Βαρβάκκι, οἱ Σίναϊ, οἱ Τοσίτσι, καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι καθ' ἑκάστην ἀφειδῶς τὰ ἐκντῶν δαπανῶντες πρὸς ἐμψύχωσιν καὶ διάδοσιν τῆς ἐθνικῆς ἐκπαίδευσως, εὐεργετοῦντες τὴν Πατρίδα τὸ πάντων μέγιστον καὶ θεϊότατον εὐεργέτημα. Τοιοῦτος εἶναι ὁ Καθιδρυτὴς τοῦ ἡμετέρου Ἐκπαιδευτηρίου,

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΕΝ ΚΙΝΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλ. ἀδ. ΡΗΤΓ')

—000—

ὅστις διὰ τε τὴν γενναίαν αὐτοῦ καὶ ὄντως ἐπίζηλον ἀπόρριπτον τοῦ ν' ἀφιερῶσθαι ἅπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς τὸν ἱερὸν τῆς Πατρίδος βωμὸν, καὶ διὰ τὸν σκοπὸν δι' κατὰ προτίμησιν παντὸς ἄλλου κυρίως προσέβητο, ὅπως τὸ ἴδιον αὐτοῦ κληροδότημα χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ἠθοποίησιν τῆς Πατρῆος Νεολαίας, εἰκότως νῦν ἀπολαύει τὸν κοινῶς παρὰ πάντων ἐρεϊλούμενον φέρον τῆς ἀκραίονος εὐγνωμοσύνης, τοῦ ἐγκαρδίου πόθου καὶ τῆς ἐνθουσιώδους ἐξυμνήσεως· διότι παρὰ τῶν ἐκντῶν λαμπρὸν ὑπόδειγμα ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἀροσιώσεως εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, παρίσταται ὡς λύχνος σὺν κακαλυμμένος ὑπὸ τὸν μῦθον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς λυχνίας ἐπιτεθειμένος, ὅπως οἱ συμπολιταὶ του καθοδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ φωτός του ἀμιλλῶνται πρὸς ἀπομίμησιν τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων, πρὸς ἐκτέλεσιν ἀγαθοεργῶν καὶ κοινωφελῶν πράξεων· οἵτινες καίτοι μὴ ὄντες ἐπίσης ἅπαντες προωρισμένοι νὰ φωταγωγηθῶσιν ὡς φαεινοὶ λαμπτήρες, ἔχουσι ὅμως ἕκαστος πρὸς ἑλληψιν πάσης προφάσεως τὴν ἰδίαν ἐκντῶν λαμπάδα, ὡς αἱ Παρθένοι ἐκεῖναι τοῦ Εὐαγγελίου, ἀρκεῖ μόνον νὰ διατηρῇ πάντοτε ἐν τῇ καρδίᾳ του ἀναμμένον τὸ φῶς, ὅπερ καίτοι ἀμυδρὸν, εἶναι ὅμως ἀνεκτίμητον, διότι τὸν φωτίζει καὶ τὸν διευθύνει διηλεκτικῶς εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀπταιστον ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὴν κοινωνίαν καθηκόντων του, διότι τὸν προφυλάττει ἀπὸ τῶν κινδύνων τοῦ νὰ εὐρεθῇ σκοτεινὸς καὶ ἀνετοιμάστος, ὅταν ἔλθῃ ὁ Νυμφίος ὅπως ἀπατήσῃ παρ' αὐτοῦ τὸν φερόν ἐκεῖνο ἐρώτημα, κατὰ πόσον συνήργησεν εἰς ἐμπέδωσιν καὶ ἐπαύξεισιν τοῦ κοινωνικοῦ συμφέροντος.

Σὺ δὲ, ὦ μακαρία ψυχὴ, ἣτις καὶ ἐνόσω παρεπίδημις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐνεπνέεσο ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων καὶ ἀκραίονεστέρων αἰσθημάτων, καὶ μετὰ θάνατον ἐπέβηκας χροστὴν κορωνίδα εἰς τὸν κοινωνικὸν σου βίον, ἐπιδείξασα πραγματικῶς καὶ ἐν ἔργῳ μετὰ πόσης στοργῆς καὶ περιπαθείας ἐνδιαφέρεσο ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν Συμπολιτῶν Σου ἐκπαίδευσως, Σὺ καὶ νῦν, ἐπαναπαυομένη ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Δημιουργοῦ, κατεύθυνον πρὸς αὐτὸν τὰς δεήσεις σου ὅπως, στίψας μετ' ἐπιτυχούς ἐκβάσεως τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας Σου, κατευδῶσθαι τὸ ποίημα τοῦτο τῶν χειρῶν Σου, τοῦτο τὸ ὑπὸ Σου ἐγκαθιδρυθὲν Ἐκπαιδευτήριον, ὅπως διὰ τῆς Αὐτοῦ ἀντιλήψεως καὶ χάριτος προσδεθῶν πάντοτε ἐπὶ τὰ κρείττω καὶ τελειοποιούμενον παραγωγή Νεολαίαν κατηρητισμένην μετ' Ἑλληνικὴν Παιδείαν, εὐσεβείαν καὶ χρηστότητα, Νεολαίαν νοήμονα, κοσμίαν καὶ ἐθνόφροναν Νεολαίαν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἐκπαιδευομένην εἰς ὅλας ἐκείνας τὰς διανοητικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρετὰς δι' ὧν μέλλει ποτὲ τῆς μὲν κοινῆς ἢ μὲν Πατρίδος τὰς εὐχὰς νὰ ἐκπληρώσῃ, ἀόκνως συναγωνιζομένη εἰς πᾶν εἴτι δύναται νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν Παλιγγενεσίαν τῆς, ἐκντῆν δὲ νὰ περικουμήσῃ μετ' ἧς δόξης καὶ τῆς ἀγλαίας τὸν περικαλλῆ καὶ ἀμάρταντον στίφανον. Γένοιτο!

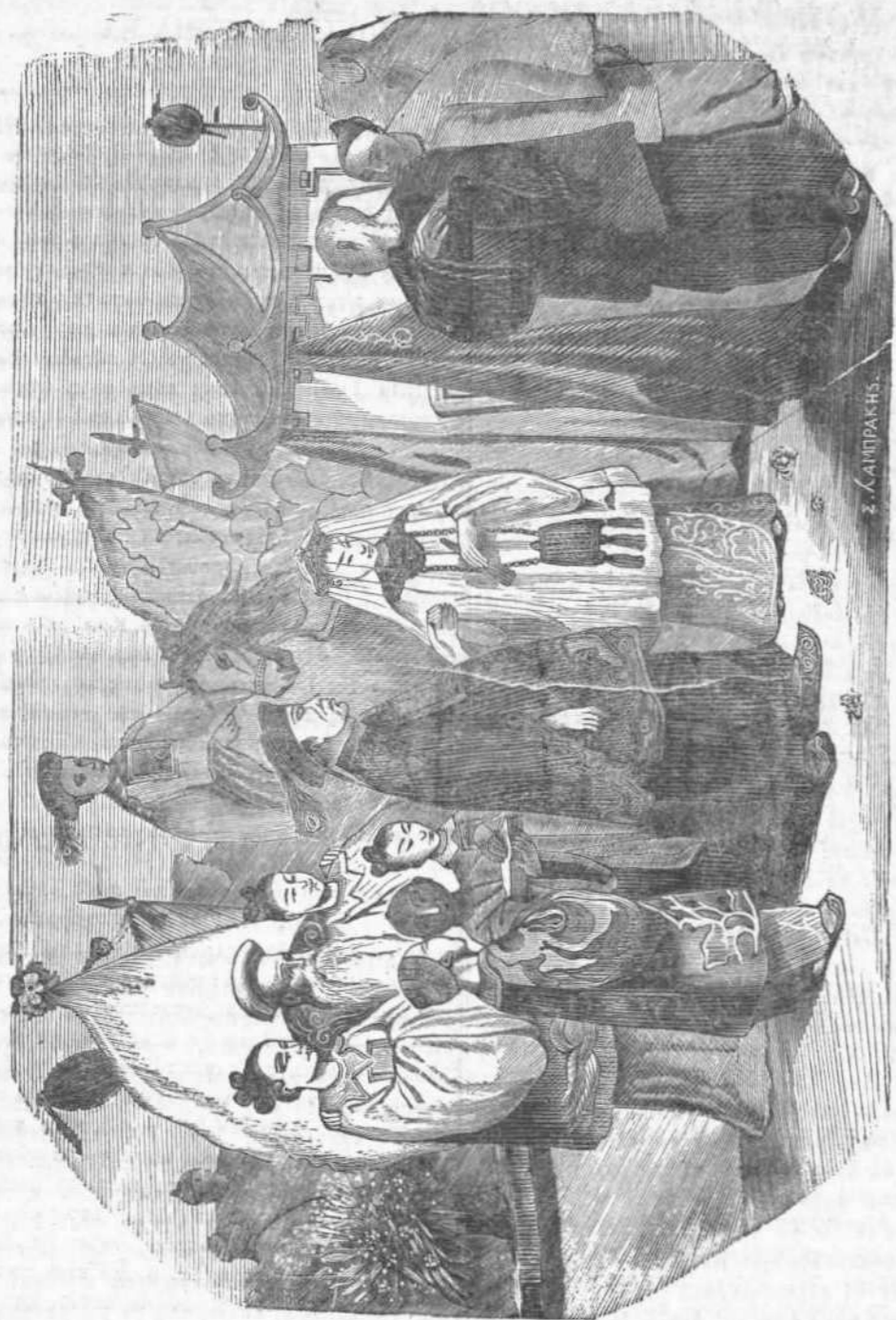
Δύο εἶδη γάμου ὑπάρχουσιν ἐν τῷ οὐρανίῳ κράτει· καὶ ὁ μὲν εἰς κλεῖται νόμιμος, διότι ἡ σύζυγος καθίσταται δι' αὐτοῦ ἰσοτίμος, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, τῷ ἀνδρὶ, ὅστις δὲν δύναται νὰ τὴν διαζευχθῇ εἰμὴ εἰς περιστάσεις σπανιωτάτας, τὰς ὁποίας μάλιστα διαγράφει μετὰ μεγίστης ἀκριβείας ὁ νόμος, ὁ δ' ἕτερος λέγεται γάμος τῆς δευτέρας χειρὸς (kia tsie), καὶ εἶναι συμβίωσις, ἄτοπος μὲν, ἐπιτετραμμένη ὅμως ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἡ κατὰ τοῦτον τὸν γάμον σύζυγος ὀνομάζεται σύζυγος δευτέρας τάξεως, ἐνθ' ἡ κατὰ τὸν ἄλλον τιτλοφορεῖται σύζυγος πρώτης τάξεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τῆς δευτέρας τάξεως ὑποτάσσεται εἰς τὰ προσήματα καὶ τὰ νεύματα τῆς πρώτης, ὑποθέτομεν ὅτι δυσχεροτάτη θὰ εἶναι ἡ θέσις τῆς ὑποδεστέρας γυναίκος.

Εἰ καὶ ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Κινεζικοῦ νόμου ἡ πολυγαμία, δὲν ἐνεργεῖται ὅμως κατὰ τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῆς λέξεως· διότι οὐδεὶς ποτε συνέρχεται εἰς γάμον μετὰ δύο γυναικῶν τῆς πρώτης τάξεως· ἐξ ἐναντίας ἕκαστος συμβιοῖ μετὰ μιᾶς τοιαύτης, ἐνθ' ὅσον θέλει καὶ δύναται.

Ἴδου δὲ καὶ πῶς διαπραγματεύονται τὰ τοῦ γάμου.

Ὡς καὶ παρ' ἡμῖν οὕτω καὶ εἰς Κίνα, γίνεται πρῶτον ἀράβων, καὶ δεύτερον γάμος. Ἐπειδὴ δὲ αἱ γυναῖκες ζῶσιν ἐκεῖ, ὡς καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν, ἐντὸς γυναικωνίτου, καὶ οὐδεὶς βλέπει αὐτάς ἐνόσω εἶναι ἀγχομοί, μεταχειρίζονται προσηνητρίαις. Ὅταν τις τῶν νέων ἐπιθυμῇ νὰ νυμφευθῇ, ἀφῶ πρῶτον ζητήσῃ καὶ λάβῃ τὴν συγκατάθεσιν τῶν γονέων του, στέλλει προσηνητρίαν ἵνα ζητήσῃ καὶ τὴν τῶν γονέων τῆς νέας, ἢ ἂν δὲν ἔχῃ γονεῖς, τὴν τοῦ πρωτοτόκου ἀδελφοῦ τῆς· εἶδὲ καὶ δὲν ἔχει οὔτε ἀδελφόν, τὴν τοῦ νομάρχου· διότι, κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς νομοθεσίας, ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐφορεῖται καὶ εἰς τὴν σπουδαίαν καὶ ἰδιωτικὴν ταύτην πράξιν. Ὁ αὐτοκράτωρ θεωρεῖται καὶ ὀνομάζεται πατὴρ καὶ μήτηρ τοῦ λαοῦ· ὅθεν ἡ ἐξουσία αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως ἡ τῶν ἀντιπροσώπων του, ἀναπληροῖ τὴν τῶν ἀποθανόντων γονέων.

Δοθείσης τῆς συγκαταθέσεως, οἱ γονεῖς τῆς νέας, κοινοποιοῦσιν αὐτῇ τὴν πρότασιν, καὶ τὴν παρακιννοῦσι νὰ σκερθῇ σπουδαίως καὶ νὰ παρασίσῃ· διότι, ἐκ συστήματος δὲν βιάζονται ποτὲ τὰς νέας νὰ ὑπανδρευθῶσιν. Ἐὰν ἡ νέα εἰσακούσῃ τὴν πρότασιν, στέλλει πρὸς τὸν νέον ἐπιστόλιον περιέχον ὁκτὼ στοιχεῖα τοῦ ἀλαθῆτου. Οὗτος δὲ παραλαβὼν αὐτά, τὰ φέρει ἀμέσως εἰς τὸν μάντιν, ὅστις τὰ βίπτει εἰς κληροτίδα, καὶ τὰ ἐκβάλλει ἐν μετὰ τὸ ἄλλο. Καὶ ἐὰν οἱ χερκατῆρες, οὕτω πῶς ἐκβαλλόμενοι καὶ συναρμολογούμενοι, ἀποτελέσωσιν εὐνοϊκῶς

Γάμος Κινεζικός.

τινα λογικῆν, ὁ γάμος ἀποραρίζεται· εἰδὲ μὴ, ἀπορρίπτεται. Τὰ ὀκτώ ταῦτα στοιχεῖα ἐξάγονται ἐκ τοῦ *Iker*, ἱερῶν βιβλίου. Καὶ δύο μὲν ἀνάγονται εἰς τὸν μῆνα, δύο εἰς τὴν ἡμέραν, δύο εἰς τὴν ὥραν, καὶ δύο εἰς τὸ λεπτόν ὅτε ἐγενήθη ἡ κόρη.

Ὁ μάντις εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐκπληρώσῃ ἀκριβῶς τὸ καθήκον του, μεταφράζων, οὐχὶ ἐρμηνεύων· διότι ἢ τοιαύδε ἢ τοιαύδε συναρμολογία τῶν γραμμάτων ἀνήκει εἰς τὴν σύμπτωσιν μόνην. Εἰδέποτε μεταφράσει δολίως, γίνεται εὐκόλως ὁ ἔλεγχος, καὶ τὸ ἐπὶ τοῦτο διωρισμένον δικαστήριον τὸν τιμωρεῖ αὐστηρότατα.

Μετὰ τὴν μαντεῖαν, ἐν ἥναι εὐνοϊκῆ, ὁ νέος στέλλει δῶρα, ὑπὲρ τὴν δύναμιν του πάντοτε, εἰς τὴν μνηστῆν του· ὀνομάζονται δὲ ταῦτα *λουλι*, δηλαδὴ μνηστῆρια· καὶ ἐὰν ἡ νέα δεχθῆ αὐτὰ, ἡ ὑποχρέωσίς της εἶναι ἀμετάθετος, διότι ἡ παραδοχὴ αὐτῆ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἡμετέραν· συγκατάθεσιν τὴν γενομένην ἐνώπιον τοῦ ἱερέως. Ἡ γυνή, λέγει ὁ κώδιξ, ἡ ἀρνούμενη νὰ συζευχθῆ τὸν ἄνδρα μεθ' οὗ ἐμνηστεύθη ἑκουσίως, τιμωρεῖται παραδειγματικῶς καὶ συζευγνύεται βίᾳ μετ' αὐτοῦ. Τὸ δ' ἐσπέρας τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ νέος ἐστειλε τὰ μνηστῆρια, προσκαλεῖται μετὰ τῶν γονέων του παρὰ τῶν γο-

νέων τῆς νύμφης εἰς μέγα συμπόσιον, εἰς ὃ ὅμως δὲν πρερύσσεται καὶ αὐτὴ, καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος ἐκλέγουσιν ἐκ συμφώνου ἡμέραν *αἰσίαν* ἵνα τελεσθῆ κατ' αὐτὴν ὁ γάμος· διότι, κατὰ τὴν παραδεδομένην τάξιν, ὀλίγαι μόνον ἡμέραι χωρίζουσι τὴν ἐποχὴν τῆς μνηστεύσεως ἀπὸ τῆς τοῦ γάμου. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς ὁ μνηστὴρ ἐνδεδυμένος πλουσίως καὶ καθήμενος ἐπὶ ἵππου μεγαλοπρεπῶς ἐπίσης συνεσκευασμένου, μεταβαίνει εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μελλονύμφου, προπρερυσσομένου φορείου ἀνθισκαπέστου, τὸ ὅποιον φορεῖον *γυμρικόν* καλεῖται, διότι ἐν αὐτῷ θὰ καθῆσθαι ἡ νύμφη. Τὸ φορεῖον ἀκολουθοῦσι πολλοὶ μουσικοὶ αὐλοῦντες χαρμυσίνως, καὶ μετ' αὐτοῦ· ἔρχεται ὁ γαμβρὸς ὅλως φαειδοπρόσωπος καὶ περικυκλωμένος ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ πλῆθους φίλων. Φθάσαντα δὲ εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας οἱ γνωστοὶ τῆς μνηστῆς ὑποδέχονται αὐτὸν καὶ συνδιαλέγονται μετ' αὐτοῦ, ἐνῶ ἡ νέα ὅλη κεκαλυμμένη ἀναβάνει εἰς τὸ φορεῖον. Τὸ φορεῖον κλείεται πρερυθὺς τότε, καὶ ἡ κλεῖς παραδίδεται τῷ ἀνδρὶ, τοῦ λοιποῦ μόνω κατόχῳ τῆς ἐν ἐκείνῳ κόρης. Ἐνίοτε, ἐνῶ τὸ φορεῖον μετακομίζεται, ὁ μνηστὴρ ἀνυπόμονος ἀνοίγει αὐτὸ καθ' ὁδὸν ἵνα βεβαιωθῆ μὴ ἠπατήθη παρὰ τῆς προξενητρίας. Καὶ ἂν νομίσῃ, ὅτι ἠπατήθη, ἀποπέμπει μετ' ὀργῆς τὸ φορεῖον πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς νέας, καὶ ὁ γάμος διαλύεται· ἀλλὰ τοιοῦτο προνόμιον δὲν ἔχει καὶ ἡ ταλαίπωρος νέα. Ἡ συνοδία λοιπὸν διευθύνεται πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ νέου, ὅπου ἐλθόντες πεζεύουσι πάντες, καὶ παρουσιάζουσι τὰς ὑποκλίσεις τῶν πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ γαμβροῦ, ἐνῶ ἡ μνηστῆ ὑπόσχηται αὐτοῖς ἀγάπην καὶ ὑπακοήν. Μετὰ ταῦτα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν προγόνων ὅπου ἡ νύμφη κλίνει εὐλαβῶς γένυ, καὶ ἐκείθεν ἔρχονται εἰς τὸν νυμρικὸν θάλαμον ἐν ᾧ τελεῖται ἡ τελετὴ τοῦ ποτηρίου ὡς ἐφεξῆς· εἰς τῶν συγγενῶν τοῦ νέου προσφέρει αὐτῷ ποτήριον πλῆρες οἴνου· οὗτος δὲ βάπτει τὰ χεῖλη ἐν αὐτῷ, καὶ ἀποκαλύπτων κατὰ πρῶτον τότε τὴν νύμφην, δίδει αὐτῇ τὸ ποτήριον. Λαβοῦσα δὲ ἡ νέα πίνει ὡσαύτως, καὶ τὸ ἀποδίδει εἰς τὸν σύζυγόν της, ὅστις ῥίπτων αὐτὸ ἀμέσως κατὰ γῆς τὸ συντρίβει, σημαίνων διὰ τοῦτου ὅτι οὐδεὶς θέλει πίνει ἀπὸ τοῦ ποτηρίου τὸ ὅποιον ἤνωσεν αὐτοῦ. Τὴν τελετὴν ταύτην διαδέχεται ἐπὶ τέλους μεγαλοπρεπῆς συμπόσιον.

Ὁ γάμος ὅμως ἔχει καὶ διαζύγιον· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὅτε ἡ διαζυξίς ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τοῦ νόμου, πολλαὶ συνέβησαν κατχρησεῖς· ἀλλὰ σήμερον σπανίως τὰ δικαστήρια παραδέχονται τοιαύτας αἰτήσεις.

Ἐπάρχει δὲ δύο εἰδῶν διαζύγιον· ἐκούσιον καὶ νόμιμον.

Καὶ τὸ μὲν ἐκούσιον εἶναι ἀπαράλλακτον ὡς τὸ ἡμέτερον, τὸ κατ' ἀμοιβικὴν συνάγεισιν γινόμενον, τὸ δὲ ἄλλο, τὸ νόμιμον, γίνεται ἐνεκῶ ἐνός τῶν ἐπτὰ τούτων ἀμαρτημάτων·

1. Στείρωσεως.
2. Καταφρονήσεως πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ ἀνδρός.

3. Φιλοκατηγορίας.
4. Ἀκολασίας.
5. Φιλοκλεπτοσύνης.
6. Ζηλοτυπίας καὶ
7. Νοσηρῆς καταστάσεως.

Πλὴν δὲ μιᾶς καὶ μόνης περιπτώσεως, τῆς περιπτώσεως τῆς ἀκολασίας, ὅτε τὸ δημόσιον καταδιώκει ἐξ ἐπαγγέλματος τὸν ἐνοχον, τιμωροῦν ἐνίοτε καὶ αὐτὸν τὸν σύζυγον διὰ τὴν ἀγνοίαν ἢ τὴν συγκατάθεσιν του, καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς ὁ ἀνὴρ εἶναι κύριος νὰ ζητήσῃ ἢ οὐ τὸ διαζύγιον. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ τοῦ ἀμαρτήματος ἀποδειχθέντος δὲν γίνεταί πάντοτε δεκτὴ ἡ αἴτησις· διότι ἰδοὺ τί ἀναγιγνώσκωμεν ἐν τῷ κώδικι· α Δεδόσθω ὅτι ὑπέπεσεν ἡ γυνὴ εἰς ἓν τῶν ἐπτὰ ἀμαρτημάτων· τὸ διαζύγιον ὅμως δὲν δίδεται ἐὰν αὐτὴ ἐπενθηρόρησε τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη χάριν τῶν γονέων τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἢ ἐὰν ἡ οἰκογένεια τούτου, πρὶν ἀποροῦ καὶ πτωχῆ, ἐγένετο πλουσία καὶ ἰσχυρά, ἢ ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν ἔχη γονεῖς ἵνα παραλάβωσιν αὐτὴν ὁ σύζυγος ὅστις τούτων οὕτως ἐχόντων ζητεῖ διαζύγιον, τιμωρεῖται ἐπ' ἀνορθωτικῶς. Μόνη ἡ ἀπιστία τιμωρεῖται ἀμεταθέτως διὰ διαζυγίου. » Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ νόμος ὁμιλεῖ πάντοτε περὶ τῶν δικιωμάτων τοῦ ἀνδρός, οὐδὲν δὲ τοιοῦτον παραχωρεῖ τῇ γυναικί.

ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.

—οοο—

Ἐνῶ λόγος πολὺς γίνεται σήμερον περὶ ἀκριβοῦς καὶ ἀπαθοῦς ἱστοριογραφίας τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος, καὶ ἤδη ἕτερος δημοσιογραφικὸς ἀγὼν τὸν στρατιωτικὸν ἐκείνον διαδέχεται πρὸς ἐξακριβῶσιν πραγμάτων, χαρακτήρων, ἰδεῶν καὶ φρονημάτων φιλονεικουμένων, τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐλευσεολογοῦμεν τὸ δυστύχημα τῆς ἐποχῆς μας, ὅτι καταδεδικασμένοι ὄντες εἰς ἀπορίαν σχεδὸν παντελῆ τῶν ἐπιστήμων ἐγγράφων, τῶν ἀλληλογραφῶν, τῶν προσωπικῶν ἀπομνημονευμάτων ἱστορικῆς περιόδου, λίαν ἀφ' ἐπιπέδου ἀτάκτου καὶ συγκεχυμένης, νῦν μὲν ἐπαινοῦμεν ἄνδρας, ὧν τὰ κατορθώματα δύναται ποτε τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἄλλως πως νὰ παραστήσῃ, νῦν δὲ καταδικάζομεν βίους καὶ πολιτείας, ὧν τὴν ἀπολογίαν ὁ τύπος εἰσέτι δὲν παρέδωκεν εἰς τὸ ἀδέκαστον τῆς δημοσιότητος κριτήριον. Ἀποβοῦσιν εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου οἱ ἐπιζήσαντες εἰς τὴν ἐπαναστασιν ὀπλαρχηγοὶ, ἕκαστος μεθ' ἑαυτοῦ φέρων εἰς τὸν τάρον τὸ μυστήριον τῆς συνεργίας του, καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ἑαυτοῦ θυσίας μὴ ἀπολαμβάνων παρ' ἡμῶν ἢ ρητορικὰς τινας φράσεις ἐπιταφίους, δάφνας τὰς ὁποίας ἀφειδῶς ἐπ' αὐτοῦ σκορπιζομεν, ὡς εὐώνους, καὶ οὐ παντὸς ἀξίας. Ἀπῆλθον ἤδη τῶν ὀπλαρχηγῶν οἱ κρείττονες· ὁ λίθος ἐπλάκωσε τῶν μὲν τὸ μνημα, τῶν δὲ καὶ τὴν μνήμην ἐνταυτῷ. Ἡ

ἐποχή τῆς ἱστορίας ἤρξατο, ἡ ὥρα κρίσεως ἐγγίζει. Ἀλλὰ ποῦ θέλομεν πορισθῆ τὰ τῆς δίκης ἔγγραφα; ποῦ τὰ ἀρχεῖα, ποῦ τὰ ἐπίσημα ἢ καὶ ἰδιαιτέρα ὑπομνήματα, ἐπὶ τῇ βία τῶν ὁποίων ὁ ἱστορικός θέλει στηρίξει ἀναμυληκτῶς τε καὶ στερεῶς τὰς περὶ προσώπων κρίσεις του; Αἱ πλείσται τῶν ἀλλογραφῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἢ ἀπωλέσθησαν, ἢ διακείμεναι ἀνέκδοτοι καὶ πάντῃ ἀγνωστοὶ πρὸς τοὺς ἐπιχειρήσαντας τῆς ἐπαναστάσεως τὴν ἱστορίαν. Πολύτιμοι σημειώσεις ἰδιόγραφοι, ἐπιστολαὶ πολλοῦ λόγου ἀξίαι, ἀναφοραὶ δυνάμενοι νὰ διασαφίσωσι τὴν τοπογραφίαν ἢ τὰς λεπτομερείας μάχης τινος, διατάγματα συνελύσεων καὶ κυβερνητικῶν ἐπιτροπῶν, ἀπαντήσεις καὶ ἀνταπαντήσεις στρατηγῶν, ταῦτα καὶ ἄλλα πρόμοια ἔγγραφα, ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τοῦ τε ἀγῶνος καὶ τῶν ἀγωνισθέντων ἄμα, ἀπομένουσιν εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν, ἀγνωστα μὲν πρὸς τὸν ἱστορικὸν καὶ τὸν κριτικὸν, τρέχοντα δὲ καὶ τὸν ἔσχατον τῆς ἀπωλείας κίνδυνον. Πόσα τῶν τοιούτων ἱστορικῶν μνημείων δὲν ἐρθεῖεν ἤδη ἢ ἀμέλεια κληρονόμων, δὲν κατηνάλωσαν αἱ πυρκαϊαί, δὲν διεσκέδασαν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν αἱ μεταναστεύσεις! Πᾶσα κυβερνητικὴ καὶ φιλότιμος περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὴν ἀποταμίευσιν θησαυρῶν τοιούτων, καὶ ἀδρᾷ δαπάνη περισυνάγει τὰ ναυαγήσαντα λείψανα τῶν ἀρχείων τῆς.

Μία τῶν πολυτιμοτέρων τοιούτου εἴδους ἀνεκδότων συλλογῶν εἶναι καὶ ἡ τοῦ μακκρίτου Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτσου, ἥτις, χάρητι θεῆς, ἀκεραία σώζεται εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς τῶν συγγενῶν του (*), τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος περιμένουσα. Σύγκειται ἐκ 200 ἔγγράφων περιόπου, ὡς εἶδομεν, τὸ πλεῖστον μέρος ἐπισήμων, καὶ διὰ σφραγίδων κυβερνητικῶν ἐσφραγισμένων, ἐξ ὧν πολλὰ τε καὶ σπουδαιότατα βεβαίως ποτὲ διδάχθῃ ὁ μέλλον τῆς Ἐπαναστάσεως ἱστοριογράφος; οὐ μόνον περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἥρωος, καὶ τῆς διαγωγῆς τῶν κυριωτέρων συναγωνιστῶν του, ἀλλὰ προσέτι καὶ περὶ τῆς πολιτικῆς διαχειρίσεως τῶν τότε κυβερνησάντων τὰς τύχας τοῦ γένους μας. Παρεκτός δὲ τῶν ἔγγράφων αὐτῶν συμπεριλαμβάνονται καὶ ἰδιόγραφοι ἢ ἐνυπόγραφοι ἐπιστολαὶ πάντων σχεδὸν τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἀγῶνος, τοῦ Καραϊσκάκη, τοῦ Ἰψηλάντου, τοῦ Κωλέττου, τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ Κοντουριώτου, τοῦ Κίτζου Ἰζαβέλλα, τοῦ Ζαΐμη, τοῦ Νικηταρά, τοῦ Γκούρα, τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη, τοῦ Μαυρομιχάλη, τῶν προεστώτων τῶν τριῶν νήσων καὶ ἄλλων πολλῶν, ὧν περιττὴ ἐνταῦθα ἢ ἀπαριθμηθῆσιν. Καὶ αἱ μὲν τῶν ἐπισήμων ἐπιστολῶν διακριθῶσιν ἀρτίως σκοτεινὰ τινὰ χωρὶς τῶν τότε διαπραχθέντων, καὶ τὰ περὶ Ὀδυσσεῶς διαθρυλληθέντα περὶ κκοδοῦλων καὶ κακεντρεχῶν διαψεύδουσιν αἱ δὲ, μάλιστα αἱ εἰς ὑφορῶν ἰδιωτικῶν συντεταγμέναι καὶ πρὸς ἰδιώτας ἀποσταλείσαι, μαρτυροῦσι τὴν εὐφυίαν, τὴν ἐμφυτον

ἀγγίνοιαν καὶ ἀξιοθαύμαστον εὐστοχίαν τοῦ συντάκτου περὶ τὴν ἀλληλογραφίαν. Διεξελθόντες τινὰς τῶν δευτέρων τούτων ἐπιστολῶν ἐθαυμάσαμεν τὸ γνήσιον, καὶ μὴ γαλλικοῦς καρυκαύμασι νενοθευμένον, ἐλληνικὸν ἐκεῖνο ἄλλας τοῦ στρατηγοῦ, τὴν εὐστομίαν, ἀλλὰ πικρὰν καὶ διαπεραστικὴν εἰρωνείαν τοῦ ἄρου τοῦ, τὴν συναίσθησιν τῆς προσωπικῆς ἀξιοπρεπείας, δι' ἧς, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἀνάστημα γίνοντος ὀρθούμενος, ἀντικρούει τοὺς ἐλέγγους τῶν φθονερῶν, καὶ, ἐπὶ τέλους, τῶν ἰδεῶν τὸ ὕψος, καὶ τῶν εἰκόνων τὴν γλαυροπύτητα εἰς ἄνδρα, μόλις γινώσκοντα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀλαφρότητος, καὶ συνήθως διὰ τύπου σφραγίδος ὑπογράφοντος τὰς ἰδίας ἐπιστολάς.

Τὸ γράμμα, ὅπερ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπέστειλε πρὸς τὸν μακκρίτην Ἀναστάσιον Λόντον, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Φεβρουαρίου 1824, τεκμαίρει πιστῶς τὴν εὐφυίαν τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ θαυμασίως εἰκονίζει τὸν χαρακτήρα του. Ὡς φαίνεται, ὁ Λόντος, ἐν τινι πρὸς φίλον ἐπιστολῇ ἀπέτεινε πλαγίως δριμύτις τινὰς νοουθεσίας πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις τότε διακρίθοντα Ὀδυσσεά. Ὁ ὑπέρμαχος τῆς ἀκροπόλεως πληροφορηθεὶς περὶ τῶν παραινέσεων τοῦ Λόντου, καὶ πνεῶν ἀγκνάκτισιν κατὰ τοῦ φιλοπόπτου τούτου συμβούλου του, ὑπαγορεύει πρὸς τὸν γραμματέα του ἀπάντησιν ἀπολογητικὴν ἄμα καὶ ἀντιδιαβλητικὴν. Λαβόντες παρὰ τοῦ κατόχου τῆς Συλλογῆς ἀντίγραφον, δημοσιεύομεν τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν κατὰ γράμμα. Προτάσσομεν δὲ ταύτης ἐπιστολὴν τοῦ Βάμβρα πρὸς τὸν Ὀδυσσεά, καὶ ἀπάντησιν τούτου περιεργωτάτην, τῶν ὁποίων τὰ πρωτότυπα εὐρίσκοντα ἐπίσης παρὰ τῷ αὐτῷ κατόχῳ, τηροῦντες καὶ τὴν αὐτὴν ὀρθογραφίαν.

Γνωστὸν, ὅτι ὁ Νεόφυτος Βάμβρας, ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἐκρηξίν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ λαθῶν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα ὀλίγον χρόνον ἐνδιέτριψεν. Ἀπελθὼν δὲ εἰς Κερκλληνίαν ὅπου καθίδρυσε σχολεῖον, ἔγραψε πρὸς τὸν Ὀδυσσεά, τὸν Νικητὰ καὶ τινὰς ἄλλους ὀπλαρχηγούς ὡς ἐφεξῆς.

«Γενναϊότατοι Καπιτάνοι, Ὀδυσσεῦ, Νικητὰ, Γκούρα καὶ Διοδουριώτῃ!

» Δικτὶ νὰ μὴν ἤματι τὴν κοντὰ σας, ἂν ὄχι δι' ἄλλο, τοῦλάχιστον διὰ νὰ κουβελῶ πέτρας, διὰ νὰ σὰς δίδω νερόν, ἢ διὰ νὰ σρουγγίζω τοὺς ἰδρωτὰς τῶν ἡρωϊκῶν σας προσώπων; Ναί, ἀδελφικ! Τοῦτο λέγει ἡ καρδία μου, ὅταν σὰς φαντάζεται ὁ νοῦς μου, ὅτι κάμνετε τὰ ταμπούρια σας, ὅτι προετοιμάζεσθε, καὶ ὅτι πολεμεῖτε ἤδη τὸν ἐχθρόν. Τὸ πνεῦμά μου εἶναι ἀνήσυχον. Τρέμω καὶ ἀπὸ λύπῃν καὶ ἀπὸ θυμόν, μὴ βλέποντας κοντὰ σας ἀρκετὰ στρατεύματα! Ἐκίνησαν, πλὴν δὲν ἤξεύρω πότε θὰ φθάσουν. Ἄχ! φθόνα μισόκαλε, καὶ φιλαρ-

(*) Τοῦ Κυρίου Σπυρίδωνος Ζαμπλίου.

γυρίξ, καὶ πάθη μιὰρὰ! Πόσα ἐμπόδια ἐπροξένησαν! Πόσας νίκας ἄρπαζαν ἀπὸ τὰ χεῖρα τῶν ἀληθινῶν Ἑλλήνων! Μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἀπαλιζομαι. Ὁ ἐλληνικὸς ἄρς θὰ θριαμβεύσει κατὰ τῶν Σκυθῶν. Ὁ φθόνος θὰ καταισχυνηθεῖ ἢ φιλαργυρία θὰ μετανοήσει καὶ τὰ μιὰρὰ πάθη θὰ νικηθῶν. Τοῦτο εἶναι ἡ εὐχὴ ὅλων τῶν φιλελευθέρων Ἑλλήνων καὶ Εὐρωπαϊκῶν. Τοῦτο εἶναι καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀκαταμάχητου συμμαχίου καὶ βοήθου τῆς ἐλευθερίας. Νικᾶτε λοιπὸν, γενναϊότατοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλληνικῶν ὀπλων!

» Δεχθῆτε ὁμοῦ μὲ τὰς πατριωτικὰς εὐχὰς καὶ τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς ἐκείνου, ὅστις εἶναι πάντοτε,

Ἐνθερμος πατριώτης σας

«N. ΒΑΜΒΡΑΣ.»

Ἐκ Κερκλληνίας, τῇ 18 Μαρτίου 1823.

Ἀπάντησις τοῦ Ὀδυσσεῶς πρὸς τὸν Νεόφυτον Βάμβρα.

«Σεβάσμιε πατριώτα.

» Εἰς τὰς ἀπροσδοκίτους μεταβολὰς τῶν ἐθνῶν μᾶς παραγγέλλουν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ὅτι ἡ μεγαλιτέρα προσοχὴ χρειάζεται εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς θρησκείας, εἰς τοὺς νομοθέτας, καὶ εἰς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος, διδασκάλους τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, καὶ κυρίως τῆς ἠθικῆς. Κάνεις νὰ ἀρνηθῆ δὲν ἔμπορεῖ, ὅτι τὸ ἀδύνατον καὶ πτωχὸν ἐλληνικὸν ἔθνος εὐρίσκεται εἰς διάστημα δύο χρόνων, ὄχι εἰς ἀπροσδοκίτον μεταβολὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπίστευτον ἐπαναστάσιν. Εἶναι δὲ ἐκτός πάσης ἀμφισβητήσεως, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς κακίστης ἠθικῆς καταστάσεώς του ὑστερεῖτο καὶ ἐν κερῶ τῆς τυραννικῆς ἀξίαν λειτουργῶν τῆς θρησκείας, καὶ ἀνδρῶν πεπαιδευμένων εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν ἐπιστήμην. Ἐὰν δὲ καὶ ἀνευδλάστανε πούποτε τίς, καὶ ὡς ἀπὸ Θεοῦ ἐπέμπετο εἰς τὴν τυραννομένην Ἑλλάδα, εὐκαλὸν ἦτον οἱ σύμμαχοι καὶ διδάσκαλοι τῶν τυράννων νὰ καταμαρῶνουν τὴν προθυμίαν αὐτοῦ μὲ παντός εἴδους συκοφαντίας καὶ ἀπανθρώπου καταδρομῆς. Τὸ χειρότερον ὅμως ἀπόλα, ὅτι ἀφοῦ οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες ἀπεφασίσαν ἢ νὰ ἀποχωρισθῶν ἀπὸ τοὺς Ἀσάβεις, ἢ νὰ γέγουν θυσία εἰς τὴν λύσιν τοῦ τυράννου, ἐράνισαν ὑπὸ διάφορα προσχήματα δουλάρια, μὲ φρονήματα ἀνδραποδάδη, καὶ ἐκατέρεζαν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ τοὺς ὀλίγους μείναντας ὑπερσπιστάς του καλοῦ εἰς τὴν Γραικίαν. Ἐκ τούτου λοιπὸν, ὅτι ἀπεκτῆσαμεν μὲ τὴν χύσιν τόσοσ ἀθώου αἵματος, καὶ μὲ τὰς κακουχίας, καὶ ἀνηκούσους, στερήσεις τῶν πλέον οὐσιοδῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας μας. τὸ ἐχάσαμεν, καὶ ὀπισθοδρομήσαμεν ἀτίμως, ἐνῶ τὰ τρώπια μας

ἔπρεπε νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς ἀπανταχοῦ εὐρισκομένους ὁμογενεῖς, καὶ ἀπὸ τὰς ἀλύστους τῆς δουλείας νὰ λύσουν τοὺς πάσχοντας ὁμοθρήσκους.

» Τοιαύτας παρατηρήσεις νὰ σὲ ἀναφέρω, φαίνεται περιττὸν, ἐνῶ ἐστάθης αὐτόπτης θεωρὸς τῶν τοιούτων δυστυχημάτων, καὶ ἀντάμα ἐκλαύσαμεν τὴν τύχην τῆς πατρίδος μας. Εἰς ἄλλους θέλω περιγράψαι πόσα κακὰ πάσχομεν διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐλληνοσωτηρίων διδασκαλιῶν πρὸς ἐσὲ δὲ λέγω, ὅτι ἡ ἐλληνικὴ παιδεία ἔλλειψε διόλου ἀπὸ τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα. Φρονήματα γενναῖα, καὶ πάθη φιλελευθέρων, ποῖος νὰ τὰ διδάξῃ εἰς τὴν ἀθλίαν νεολαίαν τῶν Ἑλλήνων; Γνώσεις πολιτικῆς ἐπιστήμης τίς νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ πάντῃ ἀνεδούς ἡμᾶς. Καὶ εἰς ἕνα λόγον, τίς μὲ ἠθικὴν διδασκαλίαν θὰ ἀνορθώσῃ τὰ ἦθη τῶν πολιτῶν, θὰ ἐξελίξῃ τὰ πολυχρόνια ἔχνη τῆς δουλείας μας, θὰ διδάξῃ εἰς τὴν ἀπειρον νεολαίαν τὰ καθήκοντα;

» Τὰ ἀσολέφερα τῆς Ἑλλάδος ἀποκτήματα εἶναι αἱ Ἀθήναι. Ὁ ζῆλος καὶ ἡ φρόνησις τῶν ἀληθινῶν πατριωτῶν ἐφοδίασαν αὐτὰς μ' ὅσα αἱ περιστάσεις ἐσυγχώρησαν μέσκα. Ὅθεν ἰδοῦ ἡ ἀρμοδιώτερά θεοσι, συμπολιτα, νὰ διδάξῃς τῶν Ἑλλήνων τὰ τέκνα, τὴν ἀρετὴν, τὴν φιλοπατρίαν, καὶ τὴν σοφίαν τῶν προγόνων μας. Ἴδοῦ ἔθνος διψασμένον διὰ νὰ ποτίσῃς μὲ τῶν πατριωτικῶν σου διδασκαλιῶν τὰ νάματα. Τὸ ἀνατωλικὸν μέρος τῆς ἐξω Ἑλλάδος, παρακινηθὲν ἀπὸ τὰ χρεῖα του πρὸς τὴν πατρίδα, σὲ προσκαλεῖ διδάσκαλον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ σὲ παρακαλεῖ ἐξ ὀνόματος τῶν πτωχῶν τῆς παιδείαν νὰ μὴν καταρρονήσῃς τὴν πρότασίν τῆς, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμηθῆς ὅσα καὶ γράφοντες καὶ διὰ στόματος ἐκήρυξες τρανώτατα. Ἐνθυμήθητι τὸν μίσητον Σωκράτην συκοφαντούμενον, ἀλλὰ διδάσκοντα τὴν πατρίδα του, ποτιζόμενον μὲ φαρμάκι, ἀλλὰ φωτίζοντα τὴν νεολαίαν τῶν Ἀθηναίων. Ἐνθυμήθητι τὸν Δημοσθένην ἀντιπολεμούμενον ἀπὸ τοὺς πονηροὺς δημαγωγούς, καὶ διδάσκοντα τὴν πατρίδα του. Ἐνθυμήθητι καὶ τὸν Φωκίωνα αὐτὸν μαρτυρήσαντα διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ σωτηρίαν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς τοῦ τῆς Πατρίδος. Ἐνθυμήθητι τέλος πάντων αὐτὸν τὸν διδάσκαλον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς ὅστις ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους ὅλους εἰς τὸν Σταυρὸν τὴν ἀληθινὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδος.

» Δοῦλος οὐκ ἔστι μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ μαθητῆς μείζων τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ. Ὅσα, διδάσκαλε, μᾶς ἐδίδαξες προσωπικῶς, ἐκεῖνα καὶ σὲ γράφομεν. Σὲ σημειῶνω ὅμως, ὅτι τὸ «Θλίψεις ἔστε ἐν τῷ κόσμῳ» εἶναι τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς τοῦ Χριστοῦ παράγγελμα, ἀχώριστον ἀπὸ τὸν κοινωνικὸν βίον, τὸ ὅποσον καὶ ὡς χριστιανός, καὶ ὡς ἰερωμένος, καὶ ὡς διδάσκαλος καλῶς γνωρίζετε. Ἡμεῖς κατ' ἀνάγκην θλιβόμεθα, καὶ ἡ σεβασμιότης σου, ὡς ὁμογενῆς, πρέπει καὶ νὰ συνθλίβῃσαι καὶ νὰ συναγωνίζῃσαι μαζὶ μας. Συνθήκας νὰ σὲ προσβάλλω εἶναι καὶ ἀδίκον, καὶ ἀνοίκειον. Ἄρκει νὰ

σὲ εἶπω, ὅτι αἱ Ἀθῆναι εἶναι καθέδρα τῶν πατριωτικῶν σου διδασκαλιῶν διωρισμένη, καὶ ἡμεῖς συνεργοὶ τῶν ὁρθῶν σου σκοπῶν. Τὰ Ἰωνικὰ Νησιά εἶναι πλήρη σοφῶν, ἐν εἰρήνῃ διάγοντα. Ὅθεν μῆτε θλίψεις καὶ ἀγῶνας αὐτοῦ ἀπαντᾷς, μῆτε οἱ ἐγκάτοικοι ἔχουν τὴν ἀνάγκην ὅπου ἡμεῖς ἔχομεν διὰ παιδείαν, εἰς τὰς παρούσας μάλιστα δεινὰς περιστάσεις. Ἡ φωνή μου εἶναι ἐπιθύμημα ὅλων τῶν ἀληθινῶν πατριωτῶν, καὶ ἐγὼ ἐπρόλαβον νὰ σὲ προσκαλέσω. Μὴν λησμονήσης, ὅτι ὅταν ἐκστρατούσαμεν ἔξω εἰς τὴν δυστυχῆ Ἑλλάδα μαζὴ, σοῦ εἶπα πολλάκις ὅτι μὴ δυνάμενος ἐν εὐκολίᾳ διὰ τὴν ἀμάθειάν μου νὰ γνωρίζω τὰ μέσα τῶν Ἀνθρώπων, ἐσυμπέρανα, ὅτι κηθεῖς ὅστις φορεῖ Τουρκικὰ φορέματα εἶναι καὶ Περσιάνος· καὶ ὁ μόνος σου ἐμπροσθεν ὅτι εἶναι ἀνάξιον ἀνδρὸς Ἕλληνας ἐλευθέρου νὰ ἦναι φορτωμένος μετὰ τυράννων φορέματα. Τὰ ἔργα ὅμως πρέπει νὰ διακρίνουν τοιοῦτους τυραννοφορημένους, καὶ ὄχι τὰ φορέματα. Ἀλλ' ὅταν συλλογίζομαι ὅτι ὁ φίλος Βάμβας, φεύγων, ὑπ' οὐδενός Πέρσου διωκόμενος, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀπὸ τῶν ἀγῶνάς της, κατέφυγεν εἰς τὰς Ἰωνικὰς Νήσους, ἀπορῶ, καὶ ἔρχομαι νὰ πιστεύσω, ὅτι τῶντι εἶναι Πέρσης. Διότι, τὸ στάδιον, ὅπου ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς Πίστεως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας πρέπει νὰ τρέξωμεν εἶναι οἱ τύποι ὅπου ὁ ἐχθρὸς συχναίνει, καὶ γίνεται τὸ θέατρον τοῦ πολέμου. Ἐκεῖ βλέπεις τοὺς ὁμογενεῖς πεινασμένους, ψειριασμένους, πληγωμένους, αἰχμαλωτισμένους, θυσιαζομένους ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, ἐκεῖ καὶ ἡ βοήθεια τῆς δεξιᾶς σου, ἡ παρηγορία τῶν λόγων σου εἶναι ἀναγκαῖα. Τὰ δὲ Ἰωνικὰ Νησιά εἶναι καταφύγια τῶν γυναικοπαίδων, ἄσυλα τῆς Εἰρήνης καὶ ἡσυχίας. Ὅθεν, φίλε, διὰ νὰ με ἐκβάλῃς ἀπὸ τοιαύτην ἀπάτην, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃς εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, εἰς αὐτὴν μάλιστα τὴν ἐποχὴν, ἐνῶ ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι λαοὶ τῆς Εὐρώπης τρέχουν πανταχόθεν νὰ συναγωνισθῶν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας μας, καὶ αἶμα μὴ ἑλληνικὸν ποτίζει τὰ χρώματα τῶν προγόνων μας.

Ἐν Ἀστρει, τὴν 20 Ἀπριλλίου 1823.

«Ὁ ἀδελφός

«ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΑΝΑΡΤΖΟΥ.»

Ἰδοὺ καὶ ἡ πρὸς τὸν Α. Λόντον ἐπιστολή·

α Κύριε Ἀριστάσιε Ἀόρτε.

Ἐσὺ ἔχεις πολλὰς δουλείαις, καὶ, καθὼς ἀκούω, καταγίνεται ἡμέραν καὶ νύκτα. Διὰ τοῦτο, δὲν ἔπρεπε νὰ σ' ἐμποδίσω μετὰ τοῦτο μου τὸ γράμμα, καὶ μάλιστα ὅπου μαζὶ σου δὲν ἔχω ἀνταπόκρισιν, ὄντας ἄλλη ἡ ἐδική μου δουλειά, καὶ ἄλλη ἡ ἐδική σου. Μολοντοῦτο, ἐπειδὴ εἶδα εἰς ἐνός σου φίλου γράμμα ν' ἀναφέρῃς τ' ὄνομά μου, βιασμένος εἶμαι νὰ σοῦ κάμω πέντε ἐξ ἀράδες· καὶ ἂν ἔχουν κάθεννα καλὸν μέσα, ἀκουσέ το, εἰδεμὴ κάψῃ το.

α Λέγεις τοῦ φίλου σου· «Ἄν γράψῃς σ' ἐκεῖνον τὸν διάβολον τὸν Ὀδυσσεῖα, γράψε του ἀπὸ μέρους μου νὰ εὐγάλη μερικὸς διαβόλους ἀπὸ μέσα του. Τοῦ τὸ λέγω Μπέσα με Μπέσα, καὶ τότε θέλει γίνῃ χρηστικός εἰς τὴν πατρίδα, καὶ θέλει λάβει ἀξίως τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρει.»

α Κύριε! Καθὼς λέτε ἐσεῖς οἱ διαβασμένοι, δύο λογίων διαβόλοι ἐμπαίνουν μέσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Πρώτης λογῆς, ὡς ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος ποῦ ἀπέθανε ἐδῶ κάτου, εἶναι ὁ διάβολος ποῦ κάθε καλὸς ἀνθρώπος ἔχει μέσα του, ὁ διάβολος ποῦ ἐρμηνεύει καὶ δείχνει τὸν καλὸν δρόμον, καὶ ἐμποδίζει τὸν δαιμονισμένον ἀπὸ τοῦ νὰ πράξῃ τὸ κακόν. Ἡ θρησκεία μᾶς διδάσκει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι κατὰ θεῖαν παραχώρησιν μπαίνει πολλὰς φορὰς ὁ διάβολος σ' ἕναν ἀνθρώπον καὶ τὸν ἐρμηνεύει νὰ κάμῃ ὅλα τὰ κακά· καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ δεύτερος διάβολος· Τώρα, ἐγὼ εἶμαι σὲ ἀπορίαν ποῖος διάβολος σὲ σένα κατοικεῖ, ὁ πρῶτος, ἢ ὁ δεύτερος; Ὅσον διὰ λόγου μου, νὰ ξέρῃς, ὅτι ἀφίνω ἐσένα νὰ μοῦ εἴπῃς ποῖον ἀπὸ τοὺς δύο διαβόλους ἔχω μέσα μου. Ὁ πατέρας μου ἐν καιρῷ Τουρκίας ἐγύριζε μέσα στὰ βουνὰ καὶ στὰ λαγκαθία, καὶ ἐσκότωνε Τούρκους. Ἐτρέχεν εἰς τοὺς κάμπους καὶ εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἐθανάτωνε Τούρκους. Ἐνυκτέρειεν εἰς τὰ δάση, ἐκρύπτετο εἰς τὰ ποτάμια, καὶ ἐσκότωνε Τούρκους. Ὅσκις φορὰς εὐρέθη εἰς τὰ νερὰ τῆς θαλάσσης, Τούρκους ἐπνίγει· καὶ εἰς ὀλιγολογία, ἀποῦ ἐρήμωσε πολλὰς ἐπαρχίας τῶν τυράννων, ὡς ἀληθινὸς δαιμονισμένος ἐμπροσθεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος εἰς αὐτὴν τὴν καθέδραν τοῦ τυράννου μας. Τί λογῆς διάβολον εἶχε μέσα του, τοῦ πρώτου εἶδους, ἢ τοῦ δευτέρου, ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἀποφασίσω, καὶ στέκει σὲ σένα νὰ τὸ γνωρίσης. Ἐγὼ δὲ, χωρὶς προσωπικῶς νὰ γνωρίζω ἀπὸ ποῖον δαίμονα ἐσύρετο ὁ πατέρας μου, ἀρχισκ ἀπὸ παιδί ὄρφανὸν νὰ γυρεύω τὰ χνάρια τοῦ ἰδίου τοῦ διαβόλου.

α Τὸν περισσότερο καιρὸν τῆς ζωῆς μου ποῦ τὸν ἐπέρασα; Τὸν ἐπέρασα σκοτώνοντας Τούρκους, κυνηγώντας τυράννους. Τὸν ἐπέρασα εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰ βουνὰ. Τὰ καρτέρια τῶν δρόμων, οἱ λόγγοι, καὶ τὰ ἄγρια θεριά εἶναι μάρτυρες, ὅτι δυσκόλως ἔφευγε ζωντανὸς ὁ Τούρκος ἀπὸ τὸ χέρι μου, ἂν ἐξύγνε καμμιά πενήνταριά ὄρια. Ἐγὼ ἐσυνακροφώμενος μετὰ αὐτοὺς τοὺς τυράννους, καὶ εἶμουν καλὰ πληρωμένος διὰ νὰ σέσωμι τοὺς ὁμογενεῖς τῶν ἀλλὰ κινούμενος ἀπὸ τὸν διάβολόν μου, Τούρκους ἐσκότωνα. Οἱ κρηνοὶ, τὰ ποτάμια, οἱ πάγοι, τὰ χιόνια, καὶ τὰ δάση ἦσαν τὰ ἀγαπητὰ μου κατοικητήρια· τὸ Τουρκικὸν αἷμα τὸ προσφάγι μου. Ἐσηκόθη ἡ Ἐπανάστασις, καὶ εὐθὺς, συρόμενος ἀπὸ τὸν διάβολόν μου, ἐλάτρευσα τοὺς ἀρχηγούς της, τὴν φωνὴν της ἤκουσα εἰς τὰ φυλλοκάρδια μου, ἐσεβάσθηκα τὴν ἀπόφασίν της, καὶ ἔτρεξα μετὰ ὅλους τοὺς ἀρματωλοὺς τῆς Ἑλλάδος νὰ σκοτώσω Τούρκους. Μολονότι ἐκέρδιζα ἐν καιρῷ Τουρκίας, ὁ διάβολός μου μοῦ ἀφαίρασε αὐτὴν τὴν κλησιν ἀποῦ ἐσκότωσα τὰ ἄρματα. Καὶ τί νὰ πολυλογῶ; Τό-

ΕΝ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

—000—

Τὴν 10 ὥραν πρὸ τοῦ μεσονυκτίου τῆς 18 πρὸς τὴν 19 Ἰανουαρίου 1858, τὸ θερμομέτρον Ῥωμίου ἐδείκνυε τέσσαρας μοίρας καὶ ἡμίσειαν ὑπὸ τὸ μηδενικὸν πνέοντος βορρᾶ.

Σήμερον τὴν πρωΐαν, ἀπὸ τῆς ἑκτῆς μέχρι τῆς ὀγδόης ὥρας, ἐδείκνυε δύο μοίρας ὑπὸ τὸ μηδενικόν, ἔπνεε δὲ δυτικο-βόρειος.

Τὴν 10 ὥραν π. μ. ἦτο ἀκριβῶς εἰς τὸ μηδενικόν, ὅτε ἐξῆλθον τῆς οἰκίας καὶ μετέβην πρὸς φίλον μου, κατὰ τὴν Νεάπολιν οἰκοῦντα, ἔρθασα δὲ πρὸ αὐτῶ μετὰ κεκομένην τὴν ἀναπνοὴν καὶ μετὰ διανοίαν ἐσκοτισμένην ὡς ἀπὸ ζύθου ἢ οἴνου καμπανίτου.

Ὁ οἶκος τοῦ φίλου μου μακρὰν τοῦ νὰ μοὶ γενῆ περὶ ἄρορος, καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ ὡς ἐκ τῆς τεκτονικῆς του καὶ ὡς ἐξ ἐλλείψεως παντὸς θερμαντικοῦ σκεύους, ἦτο πιστὸς καθρέπτης τῆς ἐξωτερικῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαιρας. Ὅθεν ἔσπευσαν ἀποχαιρετίσω τὸν φίλον μου καὶ διεύθυνα τὸ βῆμα μου ταχὺ πρὸς τὰ ἐμέ. Ὁ δυτικο-βόρειος ἔπνεεν ἐπι σφοδρὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ἐπάλαια κατ' αὐτοῦ ὅπως προχωρήσω, ἤσθονόμην αὐτὸν εἰσδύοντα ἐν τοῖς σπλάγχχνοις, οὐχὶ μόνον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς πνοῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκάστου πόρου τῶν ἐκτεθειμένων τοῦ σώματός μου μερῶν, ὁμολογῶ δὲ ὅτι ἔρθασα εἰς τὰ ἴδια, διανοητικῶς μὲν, ἐν καταστάσει βλακείας, σωματικῶς δὲ, ὡς μηχανήμα αὐτόματον.

Μετὰ μίαν ὥραν συνῆλθον, ἦτο δὲ μεσημβρία καὶ τὸ θερμομέτρον ἐδείκνυε δύο μοίρας ὑπεράνω τοῦ μηδενικοῦ.

Περὶ τὴν 3 ὥραν π. μ. ἡ Κυρία Α. . . . βλέπουσα τὸν λαμπρὸν ἥλιον ἀπεπειράθη νὰ περιπατήσῃ ἐν τῷ κήπῳ, μετ' ὀλίγα λεπτά ἐπανῆλθε τρεβλιζουσα ἀπὸ τοῦ ψύχους.

Περὶ τὴν 5 ὥραν π. μ. ὁ ἄνεμος ἐράνη κοπάζων, τὴν δὲ 6 καὶ 7 κατέστη ἄκρα νηνεμία· ἀλλὰ τὸ θερμομέτρον κατέβη τρεῖς μοίρας ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Τοῦτο δὲ οὕτως ἔχοντας καὶ τοῦ ἡλίου καίτοι πρὸ μιᾶς περιπυ ὥρας δύσαντος, ἡ καταστάσις τῆς ἀτμοσφαιρας, ἐν ὑπαίθρῳ, ἦτο τοιαύτη ἐν τῇ ἄκρᾳ αὐτῆς ἡμερῆς, οἷα ἐπροκάλει, οὕτως εἰπεῖν, πάντα τινὰ νὰ ἐξέλιθῃ καὶ μετὰ ἄρῃος νὰ ἐκτεθῆ εἰς τὸ ψύχος τῶν τριῶν μοιρῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Τοῦτο δὲ εἶναι ἀληθέστατον, διότι ἡ αὐτὴ Κυρία Α. . . . μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ ἄλλων, τὴν 8 ὥραν π. μ. τοῦ θερμομέτρον τρεῖς καὶ ἡμίσειαν μοίρας ὑπὸ τὸ μηδενικόν δεικνύοντος, αὐτὰ θερμομέτρα σὰς, Κύριε Μετεωρολόγε, παραφρονοῦσι νὰ λέγουσιν, ἐξῆλθον καὶ περιπατοῦσιν μετέβησαν εἰς τὸ θέατρον.

Καὶ βέβαια, τίς ἠδύνατο νὰ πείσῃ τὰς Κυρίας αὐτάς, ὅτι αἱ τρεῖς μοίραι καὶ ἡμίσεια ὑπὸ τὸ μηδενικόν τῆς ὥρας αὐτῆς, εἰσὶ ψυχρότεροι τῶν πρωϊνῶν

των μ' ἐφώτισεν ὁ διάβολός μου ὥστε νὰ γερῶ ψύραις, νὰ λιμάζω ψωμί, νὰ κοιτόμαι εἰς τὰ νερὰ, εἰς τὰ χιόνια καὶ εἰς λάσπην νὰ δοκιμάζω κάθε στρατιωτικὴν ἀγαριστίαν, νὰ πίνω φαρμάκια ἀπὸ ἐχθρῶν καὶ ἀπὸ φίλων, νὰ κυνηγῶμαι ἀδίκως, ὡς κατὰδικος, ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ὁμογενεῖς καὶ φύλακας τῆς δικαιοσύνης. Νὰ ἐπιθυμῶ Συνελεύσεις ἐθνικῆς, νὰ ἀγαπῶ δικαίους διοικητάς, νὰ εἶμαι λάτρης τῶν ἐναρέτων, καὶ φίλος τῶν σοφῶν, νὰ διψῶ τὴν αὐτονομίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐπιθυμῶντας μόνον καὶ μόνον Ἕλληνας νὰ διοικῶν καὶ νὰ βασιλεύουν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐκ τούτων ὅλων, δάσκαλε, μπορεῖς νὰ συμπεράνης ποῖος διάβολος εὐρίσκειται μέσα μου· εἶναι ὁ διάβολος ἐκεῖνος ὅπου ἔκαμνε τὸν Σωκράτην νὰ πῆ τὸ φαρμάκι διὰ τὰς εὐλικρινεῖς εἰς τὴν πατρίδα του ἐκδουλεύσεις, ἢ πάλιν εἶναι ὁ δαίμονας ὅπου ἔκαμνε τοὺς ὁμογενεῖς μας νὰ παραδώσουν τὴν πατρίδα στοὺς Μακεδόνας, στοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἔπειτα στοὺς Τούρκους!

α Ἐγὼ γὰρ λόγου μου νομίζω, ὅτι ἐσὺ ἔχεις μέσα σου τὸν διάβολον ὅπου εἶχε καὶ ὁ Σωκράτης, γιὰτὶ ἐσὺ ξέρεις γράμματα, καὶ διαβάσεις τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸν Πλάτωνα. Εἶσαι νέος, ἕως εἰκοσι δύο χρόνων, καὶ μολοντοῦτο εἶσαι Βουλευτής. Χαίρεισαι ὑπόληψιν, μολονότι λῆς, πῶς καὶ χωρὶς ὁμόνοια ἠμπορεῖ ἡ πατρίς νὰ κυβερνηθῆ μετὰ τὰ γράμματα, καὶ μετὰ τὸν Ξενοφῶντα στὸ χέρι. Σχιζεῖς τὴν Διοίκησιν τοῦ ἔθνους, διαφεντεύεις τοὺς συγγενεῖς σου ὅπου κατακρατοῦν τὰ ἐθνικὰ εἰσοδήματα, σπείρεις ζιζάνια εἰς Μωρεῖαν καὶ Ῥοῦμελην, ἀνεβάσεις καὶ κατεβάσεις ἀπὸ τὰ ἀξιώματα ὅποιον θέλεις, καὶ ὅλα διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος. Τέλος πάντων, δίνεις καλὸν παράδειγμα εἰς τὴν ἐπαρχίαν σου τῆς χρηστοφειρίας, τῆς ἐγκρατείας, τῆς ἀφιλοκερδείας, τῆς δικαιοσύνης· ἐρμηνεύεις τοὺς συγγενεῖς σου, ὡς μαθητῆς τοῦ Σωκράτους, νὰ μὴ ἀδικῶν εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὴν τιμὴν, εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν ὅλους τοὺς συνεπαρχιωτάς των. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἐρευνώντας καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸ μέρος μου, τίνας αἱ πράξεις τοῦ πατρός σου, αἱ ἀνδραγαθίαι τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὸ φέρισμον τῶν προϋχόντων συγγενῶν σου, ἐνθιμούμενος τὴν διάλυσιν τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐξ αἰτίας σου, τὴν προσκόλλησιν σου εἰς ξένον αὐλὴν, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, συμπεραίνω Μπέσα με Μπέσα, δάσκαλε, ὅτι ἐσὺ ἔχεις μέσα σου τὸν δαίμονα τοῦ Σωκράτους.

α Κύταξε ὅμως κατὰ, ὅτι κάθε Ἕλληνας ἔχει μέσα του δώδεκα λεγεῶνας διαβόλων. Καὶ ἔπαρε τὰ μέτρα σου, διότι ὡς λέγει ἡ παροιμία, ἕνας διάβολος διώχτει τὸν ἄλλον.

α Κύταξε καλὰ, διότι ἡ κοντέβει νὰ χαθῆ ἡ πατρίδα· ἢ θὰ πείσῃ σὲ κανένα χειρότερον ζυγὸν ἀπὸ ἐκεῖνον ὅπου ἐβαστοῦσαν οἱ πατέρες μας. Κύταξε καλὰ μὴ τύχη καὶ . . .

Ἐξ Ἀθηνῶν, τῆ 14 Φεβρουαρίου 1824.

«ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΑΝΑΡΤΖΟΥ.»

δύο μοιρών υπέρνω του μηδενικού, αφού άντέλε-
γεν εις τό τοιοῦτον ἡ ἰδίᾳ αὐτῶν αἰσθησις! Ὑπε-
πευθῆν πρὸς στιγμὴν μὴ ἡ πράστασις τοῦ Βαρβέρι
τῆς Σιβηρίας παρήγαγε θερμικτικόν (τοιαῦτα συμ-
βαίνουσι κάποτε τῷ ὡραίῳ φύλῳ) καὶ ἀπεφάσισα,
πρὸς λύσιν τοῦ ζήτηματός, νὰ ἐξέλθω καὶ συνοδεύ-
σω μέχρι τινὸς τῆς Κυρίας, ἀλλ' ἐπέστην ὅτι εἶ-
χον δίκαιον, διότι τὸ ὑπάρχον ψυχὸς ἦτο ἡμερώ-
τατον καὶ τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς σελήνης, ὡς νὰ με-
τείχε καὶ ἡλικίᾳς θερμότητος, ἐπροκάλει πάντα
ἄνθρωπον ἐξω τῆς οἰκίας.

Ἐπιστρέψας εἰς τὰ ἴδια ἔγραψα τὰς σημειώσεις
ταύτας καὶ ὁμολογῶ ὅτι τὸ πρῶτον ψυχὸς τῶν δύο
μοιρῶν υπέρνω τοῦ μηδενικού, ὑπῆρξε τὸ ὀδυνη-
ρότερον ψυχὸς τὸ ὁποῖον ἠσθάνθη ἐν τῇ ζωῇ μου.

Πιστεύω δὲ ὅτι τὸ ψυχὸς τῶν πρώτων ἡμερῶν
τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1851, ἀν καὶ ἦτο τῶν 5 μοι-
ρῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν, δὲν ἤθελε καταστρέψῃ, αἰ-
ώνων βλαστήματα, τοὺς ἐλαιῶνας Ἀθηνῶν, Πελο-
ποννήσου, Κρήτης, Μιτυλήνης, Κυθωνίων κλπ. ἐν
μετ' αὐτοῦ δὲν συνεμάχῃ ἀνεμῶς τις τὸν ὁποῖον
δὲν ἤξεύρω πῶς νὰ ὀνομάσω.

Κατὰ μέσθιν νύκτα ἐπέστρεψαν αἱ Κυρίαὶ ἀπὸ τοῦ
θεάτρου κρίζουσαι πάλιν «Κύριε, τὰ θερμόμετρά
σας παραλογίζονται· ἐξω εἶναι χαρὰ Θεοῦ, εἶναι
μὲν ψυχὸς, ἀλλὰ ψυχὸς εὐχάριστον, ψυχὸς τὸ ὁ-
ποῖον πύξῃσε τὴν ἀπὸ τοῦ θεάτρου εὐθυμίαν μας». Ἡ-
γέρθη, ἠρεμήσα τὰ θερμόμετρα, ἐδείκνυον ἀκρι-
βῶς 5 μοίρας ὑπὸ τὸ μηδενικόν.

Εἶχον ἐκθέσει ἀφ' ἐσπέρας ἐπὶ τοῦ ἐξώστου σιά-
λας οἴνου καὶ ὄξους· τὴν ἐβδόμην πρωϊνὴν ὥραν
εἶρον τὸ περιεχόμενον ῥευστὸν ἐντελῶς παγωμένον.
Τὰ θερμόμετρα ἐδείκνυον τρεῖς μοίρας καὶ ἡμίσειαν
ὑπὸ τὸ μηδενικόν, ἐν γένει δὲ τὰ φυτὰ δὲν ἐπαθον.

Λέγω λοιπὸν ὅτι ἐν Ἀθήναις, ὅστις κρίνει περὶ
τῆς δριμύτητος τοῦ ψυχὸς ἀπὸ μόνος τοῦ θερμο-
μέτρου τὰς μοίρας ἀπατάται.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτον ἀπλῶς δασοφύλαξ.
Ἐγεννήθη ἐν μέσθιν ὡραίου καὶ εὐθέρου δάσους.
Ὁ δὲ πατήρ μου ἀρχικυνηγὸς ὦν, μοὶ παρέδωκε
τουφέκιον ἐν ᾧ ἤμην ἀκόμη παῖς, καὶ κατὰ τὸ δω-
δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας μου ἤμην πλέον ἐξαιρέ-
τος λαθροθήρας.

Λέγω λαθροθήρας, ἐπειδὴ ἐκυνήγουν μόνον ἐν τῷ
κρυπτῷ, ὡς μὴ ἔχων τὴν νόμιμον ἡλικίαν νὰ λάβω
ὄπλοφορίας, ἀδειαν, οὐδὲ ὦν τοιοῦτος ὥστε νὰ προσ-
καλῶμαι παρὰ τῶν διαβικινόντων ἐκείθεν ἐπὶ τέλους
ὁ δασάρχης τοῦ Βιλλέρ Κοττερὲτ, καλὸς καὶ ἀγαθὸς
ἄνθρωπος, φίλος εἰλικρινῆς, καὶ συγγενὴς μου, ἀγα-
πῶν με ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ νομίζων ὅτι ἦτο λίαν
προτιμότερον διὰ τὸ μέλλον μου νὰ ἐξηγῶ τὰ γεωρη-
γικά, παρὰ νὰ φονεύω λαγιδεῖς ἢ πέρδικας, ἐδωκεν
ἐντολὴν εἰς ὅλους τοὺς δασοφύλακας νὰ μὴ με ἐπι-
τρέψωσι ποτε νὰ κυνηγῶ εἰς τὰς περιφερείας των,
ἀνευ ἰδιοχείρου τοῦ ἀδείας.

Καὶ ἐν τούτοις τοῦτο δὲν μ' ἐμπόδιζεν ἀπὸ τοῦ
νὰ κυνηγῶ, ἢ μᾶλλον, καθὼς εἶπον, νὰ λαθροθῆρῶ.
Ἡ μήτηρ μου, συμμεριζομένη καθ' ὀλοκληρίαν τὰς
ιδέας τοῦ ἐπιτηρητοῦ, ὡς πρὸς ἐμὲ, καὶ φοβουμένη
ἀκαταπαύστως μὴ με συμβῇ δυσάρεστον τι, ἐκλεί-
δωνε τὸ ταυρέκι μου καὶ μοὶ τὰ ἐδίδεν μόνον τὰς
ἐορτάς, ἢ ὅτε ἐλάμβανον ἀδειαν, ἢ τὰς ἡμέρας καθ'
ἃς ὡς ἀνταμοιβὴν τῆς ἐβδομαδιαίας ἐργασίας μου
ὁ κύριος Βιολαῖν (οὕτως ὀνομάζετο ὁ ἐπιτηρητής,
μ' ἔλεγεν.

— Ἐλα, Δουμᾶ, ἐμπρός, παιδί μου· ἀλλ' ἄς μὴ
κακοσυνειθίζωμεν· διὰ σήμερον μόνον, καὶ διότι ὁ
ἀόθῶς εἶναι εὐχριστημένος ἀπὸ σέ. «Κ! αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι ἦσαν μεγάλη ἐορτή. Ἐλάμβανον τὸ δισάκ-
κίον μου, ἐφόρουσ τὰς μεγάλας κυνηγετικὰς μου
περικνημίδας, ἐνεδυόμην τὸν ἐκ κανάβεως ἐπενδύ-
την, ἐρρίπτον ἐπὶ τοῦ ὤμου ὡραῖον μονόκαννον του-
φέκι τοῦ πατρός μου, καὶ διηρχόμην ὑπερηφάνως ὁ-
λην τὴν πόλιν, πλευρὸν πρὸς πλευρὸν με τοὺς κυ-
νηγούς, ἐν μέσθιν τῶν ὕλακῶν τῶν κυνηγετικῶν κυ-
νῶν καὶ τῶν εὐχῶν ὄλων μας τῶν γνωρίμων, οἵτινες
ιστάμενοι ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῶν θυρῶν μου μᾶς ἔ-
βλεπον διαβαίνοντας, καὶ ἐκραζονα Κελλὸν κυνήγιον!»

Ἀλλ' ἡ εὐχρίστησις αὕτη μόλις συνέβαινεν ἀ-
παξ τοῦ μηνός, πρᾶγμα πολὺ λυπηρὸν εἰς ἐμέ.
Κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς εἴκοσι καὶ ἐννέα ἡμέρας εἶχον
εὔρει τὸ μέσον ν' ἀντικαθιστῶ τὸ τουφέκι μου δι'
ἄλλου ὄπλου τῆς ἐπινοίας μου· τοῦτο δὲ ἦτο μα-
κρὸς σωλὴν πιστόλας τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδβίκου
ΙΔ', τὸν ὁποῖον εἶχον προσαρμόσει εἰς κοντάκιον. Τὸ
ἐσπέρας, θέτον τὸ κοντάκιον εἰς τὸ θηλάκιόν μου,
τὸν σωλῆνα ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην μου, ἐπορευομένην
ἀθῶως, κρατῶν στεφάνην ἢ ἄλλο τι διὰ νὰ μὴ
δῶσω ὑπονοίας τῆς μελετωμένης παρεκτροπῆς μου·
ἐπειτα δὲ, ὅτε δὲν με παρετήρουν πλέον, ἄφρινον εἰς
τινα γωνίαν τὴν στεφάνην ἢ τὸ ἄλλο πρᾶγμα, καὶ
τρέχων ἐφθανα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους, ἐξηπλούμην
μὲ κενὴν τὴν κοιλίαν ἐπὶ τῶν θάμνων, ἐφῆρμοζα εἰς
τὸ κοντάκιον τὸν σωλῆνα γεμισμένον προηγουμέ-
νως, καὶ ἐπρόσμενον.

Ἐάν ἡ μοῖρά του ἐσπρωγνε κενένα λαγιδέα νὰ
φανῆ ἐμπρός μου, ἕως εἴκοσι ἐθήματα μικράν, τὴν
ἐπάθηνεν ἀφεύκτως.

Εἶναι περιττὸν νὰ εἰπῶμεν, ὅτι τὸ αὐτὸ συνέ-
βαινεν ἐάν ἦτο καὶ λαγῶς. Ἡμέραν τινὰ ἐξῆλθε μία
δορκὰς (ἃς ἦναι μετὰξὺ μας), καὶ τὸ ταλαιπῶρον
ζῶον, ἐπαθεν ὅτι καὶ ὁ λαγιδεὺς καὶ ὁ λαγῶς.

Τὰ διάφορα ταῦτα εἶδη τῆς θήρας μοὶ ἐχρησί-
μευον εἰς τὸ νὰ τὰ προσφέρω δῶρα εἰς τοὺς καλλι-
τέρους τῶν φίλων μου, οἵτινες διὰ νὰ ἔχωσι τὸ με-
ριδιόν των πάντοτε μοὶ ἐπρομήθευον πυρίτιδα καὶ
σφαιρίδια.

Ἄς προσθέσωμεν δὲ καὶ τοῦτο· ὅλοι σχεδὸν οἱ
δασοφύλακες εἶχον συγκυνηγήσει μετὰ τοῦ πατρός
μου καὶ ἐνθυμοῦντο πολὺ τὴν ἐλευθεριότητά του.
Τινὲς δὲ ἦσαν καὶ ἀρχαῖοι στρατιῶται ὑπηρετήσαν-
τες ὑπ' αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς ἐπιφρότης του, εἶχον λάβει
τὴν θέσιν ἐκείνην. Τέλος πάντων ὅλοι οἱ κελοὶ ἐκεῖνοι
ἄνθρωποι, βλέποντες ἐν ἐμοὶ ὅλους πικραδόχους δια-
θέσεις, νὰ γείνω ἐπίσης γενναῖος ὡς ὁ στρατηγός
(οὕτω πάντοτε ὀνόμαζον τὸν πατέρα μου) με ὑπε-
ρηγάπησαν. Ὅθεν καὶ με προσεκάλουν ἐνίοτε νὰ πε-
ριπολῶ μετ' αὐτῶν εἰς τὰ σύνορά των· ἐπειτα ὅτε
ὁ σκύλος των παρεκάθητο εἰς τὴν φωλεάν ταλαι-
πῶρου τινὸς λαγιδέως, παρατηροῦντες περὶ αὐτοὺς
μήπως τοὺς ἔθλεπε κανεῖς, μοὶ ἐνεχείριζον τὸ του-
φέκι των, ἐγὼ δὲ ὑπήγαινα ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος
τοῦ βᾶτος, ὅπου ὁ Κάστωρ ἢ ὁ Πύραμις εἶχε προ-
σηλώσει τοὺς ὀφθαλμούς, ἐκαμνα κρότον, ὁ λα-
γιδεὺς ἔφραγγε, καὶ σχεδὸν πάντοτε, ἀφοῦ εἶχε διέλ-
θει τὴν νύκτα εἰς τὴν φωλεάν του, τὸ ἐσπέρας διε-
σκέδαζεν εἰς τὴν χύτραν.

Ἐκ τῶν φυλάκων ἐκείνων ἦτο καὶ τις ὀνομαζό-
μενος Βερνάρδος, καὶ, ἐπειδὴ κατῴκει εἰς τὴν ὁδὸν
Σοασόν, μακρὰν μίαν καὶ ἡμίσειαν λεύγαν ἀπὸ τὸ
Βιλλέρ Κοττερὲτ, εἰς οἰκίσκον τὸν ὁποῖον ὁ Βιολαῖν
εἶχε κτίσει διὰ τὸν προκάτοχόν του, τὸν ὀνόμαζε
Βερνάρδον τῆς νέας οἰκίας.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὀμιλῶ, δηλ. κατὰ τὸ 1818 ἢ
1819, ἦτο οὗτος σχεδὸν τριάκοντα δύο ἐτῶν, νέος
ὡραῖος, ἀπλῆς καὶ ἀδόλου φυσιογνωμίας· εἶχεν ὀ-
φθαλμούς κυανοῦς, δασυ γένειον θαυμασίως περιβάλ-
λον τὸ χάριεν πρόσωπόν του, ἐπὶ τέλους ἀνάστημα
μεγαλαπρεπὲς καὶ, ἐκτὸς τῆς ἁρμονίας τῶν μελῶν,
ἠράκλειον ἰσχὴν γινωσκτὴν εἰς ὅλα τὰ περιχώρα.

Ὅθεν ὁ Βερνάρδος ἦτο πρόθυμος παντοῦ καὶ πάν-
τοτε, εἰς πάντα καὶ διὰ πάντα. Ὁ Βερνάρδος ἦ-
ξευρεν, ἐκ τῶν πλησίον σχεδὸν, ποῦ ἐνεργῶλευον αἱ
κάπροι τῆς περιφερείας του· διότι ἦτον ἐκ τῶν ἄν-
θρώπων ἐκείνων, τῶν δυναμένων νὰ ἰχνηλατῶσιν
ἐπὶ ὀλοκληροῦς ὥρας. Ὅτε ἡ κυνηγετικὴ συνέντευ-
ξις προσδιωρίζετο εἰς τὴν Νέαν Οἰκίαν, ὅτε ἐμελ-
λον νὰ κυνηγήσωσιν ἐν πέταρτον μικρὰν ἐκείθεν, καὶ
ὅτε τὸ ζῶον ἀνιχνεύετο ὑπὸ τοῦ Βερνάρδου, ἤξευ-
ρον ἐκ προαιώνων με ποῖον ζῶον εἶχον νὰ κᾶμουν,
ἐάν ἦτο δηλ. διετὴς ἢ τριετὴς κάπρος, ἄρῃν ἢ θῆ-
λυς, ἐάν ἦτο ἐγγυος καὶ ἀπὸ πότε. Ὁ μᾶλλον πα-
νοῦργος δὲν ἠδύνατο γὰ τῷ κρύψῃ οὔτε ἐξ μῆνης

τῆς ἡλικίας του. Ἐφαίνετο θαυμαστός, πρὸ πάντων
εἰς τοὺς κυνηγούς τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ Παρισίους
ἐκ διαλειμάτων. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς
ἄλλους κυνηγούς τῆς ἐσχῆς, τοὺς ἐπίσης ὡς αὐ-
τὸς σπουδάζαντας, εἰ καὶ με ὀλιγωτέραν ἐπίδοσιν,
τὸ πρᾶγμα δὲν ἐνομιζετο τόσῳ πικραδόχῳ. Ἀλλ'
ἐν τοσοῦτῳ καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁ Βερνάρδος ἐφαίνετο εἰ-
δος μαντείου.

Ἐπειτα τὸ θῆρρος ἀποκτᾷ ταχέως μεγάλην ἰσχὴν
ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Βερνάρδος δὲν ἤξευρε τί θὰ
εἶπῃ φόβος, δὲν ὠπισθοδρόμησεν ἐνώπιον οὐδενὸς
ἀνθρώπου ἢ ζῶου εἰς τὸν κόσμον, ἐξέβηκε τὸν κά-
προν καὶ ἀπὸ τὴν βαθυτέραν φωλεάν του, προσέβαλλε
τοὺς λαθροθήρας καὶ ἐντὸς τῶν μᾶλλον ὠχυρω-
μένων καταφυγίων των. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐνίοτε ἐ-
πανήρχετο ἢ με δῆγμα κάπρου ἐπὶ τοῦ μικροῦ, ἢ
πληγωμένους εἰς τὰ νεφρὰ ἀπὸ σφαιρίδια. Ἀλλ' ἐπε-
τύχχανεν ἐντελῶς τὴν θεραπείαν τῶν πληγῶν του
δι' ἰδίου τρόπου. Ἐξήγαγεν ἐκ τῆς οἰναποθήκης του
δύο ἢ τρία βουκάλια λευκοῦ οἴνου, καὶ πλαγιαζών
ἐπὶ αἰγίου δέρματος, ἐπροσκάλει ἕνα ἐκ τῶν σκύλων
του, τὸν Ροκαδόρ ἢ τὸν Φανφάραν διὰ νὰ λείξωσι
τὴν πληγὴν του· πρὸς ἀναπλήρωσιν δὲ τοῦ ἀπολε-
σθέντος αἵματος ἐρρόφα ἐν τῷ διαστήματι τοῦτῳ
τὴν παρ' αὐτοῦ ὀνομαζομένην πτησάνην του, καὶ τὸ
ἐσπέρας δὲν ἐφαίνετο σχεδὸν ἡ πληγὴ τὴν δὲ ἐπαύ-
ριον ἦτο ἐντελῶς θεραπευμένος.

Ὁ Βερνάρδος με ἠγάπα πολὺ, διότι, παῖς ὦν,
εἶχε κυνηγήσει εἰκοσάκις μετὰ τοῦ πατρός μου, καὶ
ἐγὼ δὲ ἠγάπων πολὺ αὐτόν, διότι μ' ἐδιηγείτο πάν-
τοτε διάφορα συμβεβηκότα ἐαυτοῦ καὶ τοῦ θεοῦ
του Βερβολίνου, κατὰ διαφόρους καιροὺς συμβάν-
τα. Εἰς ἐμὲ λοιπὸν ἦτο διπλῆ ἐορτή, ὅτε ὁ Κ. Βι-
ολαῖν με προσεκάλει, ὡς προεῖπον, εἰς τι κυνήγιον,
καὶ ὅτε ἡ συνέντευξις ἦτο εἰς τὴν Νέαν Οἰκίαν.

Ἀνεχωροῦμεν τότε θέσθαιοι, ὅτι τὸ κυνήγιον
ἦτον ἀφρευκτικόν· ἐπειτα κάμπτοντες διὰ τῆς ἐν τῷ
μέσθιν τοῦ δάσους ὡραίας ὁδοῦ, ἐπαρατηροῦμεν μα-
κρόθεν τὸν Βερνάρδον ὄρθιον πρὸ τῆς θύρας του, τὸ
κυνηγετικὸν κέρας κρατῶν καὶ χαρετῶν ἡμᾶς διὰ
σπλιπματός ἢ διὰ τοῦ ἐλελεῦ με πλήρη οἴστρον καὶ
διὰ τοῦτο ἐνόει, ὅτι τὸ ζῶον ἦτο ἰδικόν μας· ἄλ-
λως δὲν ἤξίζαμεν οὔτε δύο λεπτά.

Φθάνοντας δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἐπαρίμενον ἡμᾶς
πράπεια με ἄρτον λευκότατον ὡς γινῶν, πάντα ἢ
ἐξ βουκάλια με πτησάνην, ὡς ὀνόμαζε τὸν λευ-
κόν του οἶνον, καὶ ποτήρια ἀστράπτοντα ἐκ τῆς
καθαριότητος. Ἐτρέγομεν ὀλίγον, εὐχαριστοῦμεν
τὴν κυρίαν Βερνάρδου διὰ τὸν ἄρτον τῆς, καὶ ἀμέ-
σως εἰς τὸ κυνήγιον.

Ἦρπει νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ὁ Βερνάρδος τοσοῦτῳ
ἠγάπα τὴν γυναῖκά του ὥστε ἦτο ζηλότυπος μέχρι
λύσσης καὶ ἀνευ ἐλαχίστης αἰτίας· διὰ τοῦτο καὶ
οἱ συναδελφοὶ του τὸν ἐπειράζαν ἐνίοτε. Τότε ἐγί-
νετο ὄχρος ὡς τὸ θεῖον καὶ στροφόμενος πρὸς τὸν
ἀνόστην, τὸν ἐγγίσαντα ἀφρόνας τὴν πληγὴν ἐκεί-
νην τῆς καρδίας του τὴν ὁποῖαν ἡ γλώσσα τῶν
σκύλων του δὲν ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ.

ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ.

Ἱστορία διὰ τοὺς κυνηγούς.

Ἰπὸ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΟΥΜΑ.

— 000 —

Ὅτι μέλλω νὰ διηγηθῶ δὲν εἶναι οὔτε νέον, οὔτε
μυθιστόρημα, οὔτε δρᾶμα, ἀλλ' ἀπλῶς νεανικὴ
ἐνθύμησις, πρᾶγμα καθ' ἐκάστην συμβαίνον· καὶ,
ἐάν τὸ διήγημα λαμβάνῃ ποικιλίαν τινα, δὲν προ-
έρχεται οὔτε ἐκ τῆς τέχνης τοῦ διηγουμένου, οὔτε
ἐκ τῆς ἱκανότητος τοῦ ἱστορικοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐξαι-
ρετικοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἥρωος αὐτοῦ.

—Σὲ συμβουλευώ, ἔλεγε, νὰ σιωπήσης, καὶ νὰ σιωπήσης ἀμέσως, ἄλλως, θὰ σὲ κάμω νὰ σιωπήσης, αὐτὸ εἶναι τὸ καλλίτερον.

Καὶ ὁ ἄχαρις σκώπτως ἐσιώπη παρενθύς. Ἄς προθέσωμεν μάλιστα, ὅτι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, τὰ κατὰ τῆς ἀδυναμίας τοῦ τοσοῦτου γενναίου ἐκείνου ἀνθρώπου σκώμματα καθίσταντο σπανιώτερη, καὶ σχεδὸν ἔπαυσαν ἐντελῶς μετ' ὀλίγον.

Σάββατου ἐσπέραν, ἐνῶ ἐνησχολούμην νὰ προτομιάσω δεῖπνον, ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας μου διὰ δύο ἰεράκας τοὺς ὁποίους ἔτρεφον, σκοπεύων νὰ διδάξω αὐτοὺς νὰ κυνηγῶσι κορυδαλοὺς, ὁ Κ. Βιολαῖν ἐλθὼν με εἶπε·

— Λοιπὸν τέκνον, πῶς ἐπήγαμεν αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα;

— Ἦμην ὁ δεῦτερος εἰς τὴν μετάφρασιν.

— Ἀλλ' ἠθιγὰ;

Καὶ τῷ ἔδειξα μικρὸν ἀργυρῶν σαυρὸν τὸν ὅποιον ἔφερον ὑπερηφάνως ἐπὶ τοῦ στήθους μου, ἐξήραμνον ἀπὸ ἐρυθρὰν ταινίαν, ἀδικφιλονεικῆτον δεῖγμα τῆς προόδου μου.

— Λοιπὸν, κύριε δεῦτερε, σὰς προσηκῶ εἰς τὸ κυνήγιον τῶν κάπρων αὔριον.

Μόλις ἤκουσα τὴν πρόσκλησιν καὶ ἀνεσκήρτησα ἀπὸ χαρᾶν.

— Καὶ ποῦ, ἐξάδελφε;

— Παρὰ τῷ Βερνάδῳ, εἰς τὴν Νέαν Οἰκίαν.

— ὦ! τόσον καλλίτερον, τόσον καλλίτερα! Ἐν εὐχαριστηθῶμεν.

— Τὸ ἐλπίζω!

— Ἰδοὺ πῶς τὸν χαλνᾶτε! ὑπέλαβεν ἡ μήτηρ μου ἐμφανισθεῖσα εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Ἄντι νὰ με βοηθῆτε νὰ θεραπεύσω τὸ ὀλέθριον πάθος τοῦ τοῦ κυνηγίου, τὸν ἐμφυλόνετε. Ἄκουσε, σὲ τὸν ἐμπιστευόμεναι, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ μὴν κάμη μήτε βῆμα ἀπὸ πλοσίον σου.

— Ἐσο ἡσυχος, θὰ ἦναι πάντοτε μαζί μου.

— Ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον συγκατατίθεμαι, ἐπανέλαβεν ἡ καλὴ μου μήτηρ, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ μοὶ ἀποποιηθῆ τίποτε· ἀλλ' ἔχε ὑπ' ὄψιν σου ὅτι, ἐὰν τῷ συμβῆ δυστύχημά τι, ἐπρόσθεσε χαμηλῆ τῆ φωνῆ, θὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὴν λύπην μου.

— Μὴ φοβῆσθε, εἶπεν ὁ Βιολαῖν, αὐτὸς εἶναι τετραπερασμένος, ἤθευρει τὸ χρέος του εἰς τὰ πέντε δάκτυλα. Λοιπὸν εἴμεθα σύμφωνοι, ἐξάδελφε· ἀκούεις, αὔριον εἰς τὰς ἔξ.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ. Δὲν θὰ βραδύνω, πηγαινέτα.

Καὶ ἔφερα τοὺς ἰεράκας εἰς τὴν θέσιν των διὰ νὰ ἐνασχοληθῶ εἰς τὰ τοῦ κυνηγίου τῆς αὔριον.

Ἐπλυνα λοιπὸν τὴν κίνην τοῦ τουρκεκίου μου, ἐλάδωσα τὰ ἐλατῆρια καὶ ἔχυσα σφαίρας. Εἰς τὰς ἔξ τὸ πρῶτ' ἀνεχωρήσαμεν καὶ καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν ἐστρατολογοῦμεν τοὺς μετὰ σεβασμοῦ περιμένοντάς μας εἰς τὰ σύνορά των φύλακας· τέλος ἐφθάσαμεν εἰς τοὺς ἐλιγμούς τῆς ὁδοῦ, καὶ μακρόθεν παρετηρήσαμεν τὸν Βερνάδον μετὰ τὸ κυνηγετικὸν του κέρας εἰς τὴν χεῖρα. (Ἐπεταί συνέχεια.)

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο Ν

ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ.

(Συνέχεια. Ἰδε φολ. 186, 187 καὶ 188.)

—ooo—

Σ.

Σαγάκι. Οὐδ. Παρὰ τοῦ σάγος τῶν ἀρχαίων. Εἶδος τσάχας λευκῆς καὶ χονδρῆς· ἐξ ἧς κατασκευάζονται ἐπενδύται καὶ περισκελίδες φουστανελλοφόρων.

Σαλαμουῖρα. Ἄλμη, ἡ κοινότερον ἄρμη. Τολμηρὰ, φρονῶ, θὰ φανῆ ἡ ἰδέα μου ὅτι ἡ λέξις εἶναι ἑλληνική. Σαλαμουῖραν ὀνομάζομεν κυρίως τὴν ἄλμην ἐν ἣ ἐμβάλλομεν τὸν τυρὸν χάριν προφυλάξεως. Σαλμωνεύς ἦν ὁ πατήρ τῆς Τυρούς, καὶ ὁ Λουκιανὸς ἐν τῷ λόγῳ Β'. τῆς Ἀληθοῦς Ἱστορίας λέγει ὅτι ἀπέβη εἰς νῆσον μεγίστην ἐκ τυροῦ καὶ γάλακτος, ἧς ἐβασίλευε Τυρῶ καὶ Σαλμωνεύς. Σαλμωνεύς, Σ-ά-λμ-οῦρα. Σάλμη καὶ ὄρος ἢ ὄρρος.

Σαστίλω. « Ἐστάτισα, » καὶ « μ' ἔκαμας νὰ στατίσω. » Rester stupéfait. Λέγομεν καὶ

Σαστισμένον, τὸν déconcerté.

Σαρακηνοί. Ἐν Κρήτῃ. Τὰ κακοποιὰ δαιμόνια καὶ φαντάσματα. « Μὴν ὑπάγης εἰς τὸ σπήλαιον καὶ εἶναι Σαρακηνοί. » Τὰ γενέθλια τῆς λέξεως εὐκόλως εὐρίσκονται εἰς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου, πολλὰ παθούσης ὑπὸ Σαρακηνῶν.

Σαυρίδι. Οὐδ. Ἡ σαῦρα (εἶδος ἰχθύος) τῶν ἀρχαίων.

Σαργός. Ὁ σάργος (εἶδος ἰχθύος) τῶν ἀρχαίων.

Σαρχιός. Ἐν Τήνῳ καὶ Μυκόνῳ. Ἄνοστος· καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ πραγμάτων· οἶον· « ψάρε σαρχιόν, » τὸ μὴ νεωπὸν καὶ ἐπομένως εὐκόλως θραυόμενον. Ἴσως ἀπὸ τὸ σαθρός.

Σεκλεσθῶμαι. Στενοχωροῦμαι, je m'ennuie· καὶ Σεκλεῖν. Οὐδ. Στενοχρία.

Σερπετός. Ἐν Κωνσταντ. Ἐπὶ τῶν μικρῶν παιδίων. Très-vif, espiègle, καὶ

Σερφετιά. Espieglerie.

Σέσουλα. Εὐλὸν κοῖλον, ἐπίμηκες καὶ μετὰ χερσὺν δι' οὗ ἀντλεῖται ἡ εἰσπνευμένη θάλασσα εἰς τὰς λέμβους. Ἀλλαγῶ δὲ μεταχειρίζονται αὐτὴν καὶ εἰς τὰς ἐξοχὰς πρὸς πόσιν ὕδατος. Ἀλλὰ καὶ οἱ παντοπῶλαι μεταφέρουσι δι' αὐτῆς εἰς τὴν τρυτάνην ὄσπριζ, ὄρριον κλ.

Σερβαρί. Ἐν Κωνσταντίν. Grénier, mansarde. Σημαδεῖω, 1) mettre un signet. 2) πυροβολῶ, ἢ ῥίπτω πέτραν ἢ βέλος εἰς τὸ

Σημάδι. Cible.

Σία. Ἐπιφών. ναυτικὸν καὶ ῥῆμα.

Σιάρω. Τὸ παλιμπρημνηδὸν κωπηλατεῖν. Οἱ Γάλλοι λέγουσι Scier.

Σιδηρίτης. Σταφυλὴ σκληρὰ καὶ διχρῆ.

Σιτάρι. κριθάρι. Ἐν Ἀθῆν. Λέγεται οὕτω συνάμαζ τὸ λυκαυγές.

Σίχλος. Κάδδος, sceau.

Σκαπετάρω. Φεύγω διαβαίνων τάφρους καὶ ὄρη, κλ. Ἀπὸ τὸ σκάπετος τῶν ἀρχαίων.

Σκαφτιάς. Ὁ σκάπτων, σκαπτήρ.

Σκόνδαμα νὰ σ' ἐβρέκη. Ἐν Μάνῃ. Ἐμπόδιον, δυσκολία.

Σκοτόνομαι. Ἐν Ζακύνθῳ. Faire une fausse couche, τὸ ἀλλαγῶ ἀποβάλλομαι (ἴδε τὴν λέξ.). Τὸ δὲ ἔμβρυον ὀνομάζεται τότε

Σκοτάδικον, ἦγον σκοτεινόν, τυφλόν. Οὕτω λέγεται καὶ ἐν Ἀθήναις.

Σκορπίδι. Ὁ σκορπίος τῶν ἀρχαίων.

Σκαθαρόρι. Ἐν Κωνσταντίν. Ἠτηνόν τι.

Σκαρόνω. Ἀπὸ τὸ ἐσχάρω καθὼς καὶ

Σκαρί. Ἀπὸ τὸ ἐσχάριον. Ἰδε Ἄτ. Β'. σελ. 327. Μεταφ. « Ἐσκάρωσες τὸ παιδί, » πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν παρασκευάσαντα τέκνον.

Σκαλόνω. « Ἐσκάλωσεν ἡ ὑπόθεσις μου, » ἐμποδίσθη.

Σκάλα. Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων τὸ σχάλα. Ὁ διασταγμὸς τοῦ Κοραῆ (Ἄτ. Δ'. σελ. 505) με φαίνεται ἄτοπος.

Σκαλιῶ. Chercher. Ἀπὸ τὸ σκαλεύω τῶν ἀρχαίων.

Σκαρφιζομαι. « Ποῦ τὸ ἐσκαρφίσθηκες; » δηλαδὴ, ποῦ τὸ ἐσορίσθης, ποῦ τὸ ἐφαντάσθης, ποῦ τὸ ἐσχεδίασες; Τὸ αὐτὸ ἠρμήνευσεν καὶ οἱ ἀρχαῖοι διὰ τοῦ Σκαρφιζομαι.

Σκουβαριάω. Ἐλέγχω μετὰ θυμοῦ καὶ καταφρονήσεως. Ἐκ τοῦ ἀρχαίου σκυβαλίω. Ἀλλαγῶ λέγουσι βάλλω ἐμπρὸς οὕτω πως· « Μ' ἔβαλεν ἐμπρὸς καὶ με εἶπεν ὅσα σέρον ἢ σκούπα. » Μεταχειρίζομεθα προσέτι εἰς τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ τὸ ἀραδιάω· « Μὲ ἀράδιασεν ὅσα ἤθελα καὶ δὲν ἤθελα. »

Σκούω. Τὸ ἀλλαγῶ χουριάω. Ἐλεγον οἱ Σχολιασταί, σκούω καὶ σκούομαι.

Σούσουρον. Tapage. Λέξις πεποιημένη.

Σουσουριῶ. Λέξις πεποιημένη. Ὅταν τρέχη ῥευστόν τι καὶ κάμην σοῦρ σοῦρ.

Σουρουαλιῶ. Σύρω τὰ μαλλία τῆς κεφαλῆς.

Σοφίζομαι. Ἐν Κωνσταντίν. Ἀπαραλλάτως ὡς οἱ ἀρχαῖοι. Inventer des expédients. Ζήτ. Σκαρφιζομαι.

Σουγιὰ καὶ σουγιὰς. Canif.

Σουσουμία. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου καὶ

Σουσουμιάω. Ἐξεικονίζω τοὺς χαρακτῆρας.

Σπαργανίζω. Ἐν Ἀθ. « Ὅ, τι ἐσπαργάνισεν ἡ θυγάτηρ μου, » δηλ. ἄμα ὡς ἐρρίψεν εἰς τὰ σπάργανα τὸ παιδίον, ὡς ἐγέννησε.

Σπῆτι. Ἡ πρώτη δύναμις τοῦ ἀνθρώπου, ἔλεγε τις Ἀργεῖος ἐκ τοῦ ὄχλου οὗ τινος διὰ τὴν ῥυμοτομίαν τῶν Ἀθηνῶν ἐμελλε νὰ κατεδραστηθῆ ἡ οἰκία, εἶναι τὸ σπῆτι. Δὲν ἀκούεις τὸ πουλί (τὴν ὑπολαίδα ὑποθέτω) τὸ ὅποιον φωνάζει· α σπῆτι, σπῆτι, σπῆτι; »

Σπολοκάρι. Ἐπινηπρία. Ἡ λέξις ῥωσική.

Σπάρος. Ἰχθύος εἶδος, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Σπορίλω. Ἐν Πελοπον. « Πρόσεχε μὴ τὸ σπορίσης, » μὴ τὸ ῥίψης καὶ τὸ σκορπίσης ὡς σπόρον.

Στομαχικόν. Ἐν Αἰγαίῳ. Τὸ αὐτὸ καὶ στηθοπάνι.

Στυροφός. Morose. Ἀπαραλλάτως ὡς οἱ ἀρχαῖοι. Ἰδε Ἀριστ. Νικομ. Β. Η'. κεφ. Β'. καὶ ΣΤ'.

Στάνη. Μάνδρα.

Στεγρόνω. Sécher. Βεβίως ἀπὸ τὸ στεγνός καὶ στεγνῶ τῶν ἀρχαίων. Καὶ ἐπιρρήμα

Στεγνὰ, τὸ ὅποιον μεταχειρίζομεθα καὶ μεταφορ. λέγοντες· « με ἀπεκρίθη στεγνὰ, στεγνὰ, » très séchement.

Στοιμί. Ἐργαλεῖον τῶν βυρσοδεψῶν, ὁ στιβεὺς τῶν ἀρχαίων.

Στέρφα. Ἐν Πελοπον. « Γήθα στέρφα » ἢ στείρα. Βεβίως ἀπὸ τὸ στέρος τῶν ἀρχαίων, τὸ σημαῖνον πᾶν τὸ σκληρὸν καὶ τρηχύ, κτλ.

Στιά. Ἐν Ἠπειρῳ. Ἔστια, cheminée.

Στραβώρια. Ἐν Νάξῳ. Εἶδος ἀπίων ἐχόντων τὴν οὐρὰν στραβήν.

Στασειδιον. Stalle. Μόνον εἰς τὰς ἐκκλησίας.

Στρογγα. Τὸ αὐτὸ καὶ γαλάρι. Ἐν Πελοπον. καὶ Ἀθ. ἡ μάνδρα τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν· ἡ δὲ τῶν βοῶν, ὄσθορ.

Στροφυλιά. Ἐν Νάξῳ. Εἶδος ῥακῆς. Πιθανώτατον ὁ στροβυλίτης οἶνος τῶν ἀρχαίων.

Σύνωρος. Ἐν Χίῳ. « Ἄρτος σύνωρος » frais. Λέξις ἀναγκασιότατη καὶ ἀξία νὰ θησαυρισθῆ εἰς τὰ λεξικά. Ἰδὲ καὶ ἀνάπαλλον.

Συρλιον. Εἶδος σταφυλῆς, ἴσως διότι ἔχει τὰς βόγας μακράς. Γνωστόν δὲ ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔλεγον σὺριγγα καὶ συρίγγιον πᾶν σῶμα ἐπίμηκες φυσικὸν ἢ τεχνητόν.

Σύριζα. Ἐπίρ. Πλησιέστατα εἰς τὴν ῥίζαν. Καὶ μεταφ. « σύριζα εἰς τὸν τοῖχον, » ὅσον εἶναι δυνατόν πλησιέστατα εἰς αὐτόν.

Σύξυλα. « Τὰ ἐρρίψε σύξυλα, » μεταφ. ἐδαρύνθη καὶ παρήτησεν ὅλα ἀδικακίτως.

Συναγριδα. Εἶδος ἰχθύος. Ἡ συναγρίς τῶν ἀρχαίων.

Συσταζόμενος. Ἐν Κωνσταντίν. « Ἀνθρώπος συσταζόμενος » ἔχων σύστασιν, homme rangé.

Σύθρασις. Ἐν Κωνσταντίν. Συν-θράζω. Λεπτὰ κομμάτια κρομμύων ἀναμιγνύομενα μετὰ τῶν ἐδεσμάτων χάριν νοστιμωτέρας γεύσεως.

Σύλληψαις. Τὰ ἀλλαγῶ κακοψύχια. (Ἰδε τὴν λέξιν).

Σύχλιον. Συν-χλιερὸν. Τὸ ἀλλαγῶ χλιερὸν.

Σύχερα. Συν-κρύος. Ἰδὲ ἀνατριγίλλαις.

Σφάκις καὶ σφάξιμον. Ἰδε Κόψιμον.

Σφάταλος, καὶ

Σφάλιαρος. Ἐν Ἀθ. Ὁ ἀλλαγῶ πάταρος (μπάττος) soufflet. Σφάραγον ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὸν κρότον, Σφαλιάσω δὲ οἱ γραμ. καὶ σχολ. τὸ πλήττω.

Σφερδάλια. Οὐδ. Κατὰ παραφ. ἐκ τοῦ ἀσφρόδελος. Ἀγριοκρόμμυα.

Σφρίγω. Ἐσφρίξεν ἡ καρδία μου, καὶ

Σφρίξιμον τῆς καρδίας. Serrement de cœur.

Λέγομεν και *Εσφιζα μίαν*, δηλαδή έπιον βολήν κρασίου.

Σιροιοπόδια. Έν Νάξω. Είδος άκνηθών χρυσι-μευσοών εις προσάνναμα της φωτίας.

Σωτηριώ. Σώζω. α Μ' έσωθήρευσες. (Έπεται συνέχειν.)

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΣΗΜΩΝ.

Τό υπό Στοιχ. Α'. άνήκει τή εξ Ένετίας καταγομένη οικογενεία Κόκο (Cocco), ήτις άπ' άρχής της Ένετοκρατίας άποκατέστη έν Νάξω, και έως άρχηγέτης αυτής ήτο Ιάκωβος ό Κόκος, ό κατά την μαρτυρίαν Γεωργίου του Φραντζή πυρπολήσας τρεις τών Όθωμανών τριήρεις.

Α.

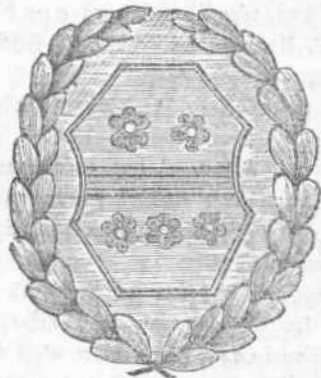
α Ιάκωβος Κόκος ό Ένετός, λέγει ό ιστορικός ούτος, άνήρ εξύπερος του ποιείν ή λέγειν, ώς ένεμπιστεύθη του πέρας δώσαι της ύποθέσεως, ήρξατο του έργου πάνυ έπιτηδείως και καλώς, τρόπω τοιούδε. Ακάτια τρία πάνυ ταχέα και γοργά οικονομήσας και τεσσαράκοντα νέους θρασυλέους και μεγαλοψύχους και άνδρείους έν αύτοίς έβαλε, Γραικούς τε και Ιταλούς και καλώς παραγγείλας αύτοίς τά πάντα και τάς κατασκευασθείσας μετά του ύγρου πυρός τέχνας δώσας ίνα έλθωσι νυκτός και περάσωσι προς τον Γαλατάν και πλησίον της πέραν εκείνης γής έλθωσι έως τών τριήρων και τά όρισθέντα πράξωσιν κλ.α (*)

(*) Έκ της αυτής οικογενείας ήν και ό διδάκτωρ Φραγκίσκος Κόκος εις έν άντίκειν αν' έλληνικαις έπιστολαι, αι περιχόμεναι έν τή έπιστολαρίω του Κορυθαίως.

Τό δε υπό Στοιχ. Β'. άνήκει τή έν Νάξω άποκατεστημένη και εξ Ιταλίας καταγομένη οικογενεία Βέλλο (Beilo).

Β.

Γ.

Δ.

Τό υπό Στοιχ. Γ. άνήκει εις την οικογένειαν Λορεδάνο (Loredano), και τό υπό Στοιχ. Δ. εις την των Πρατούνα (Pratuna), αίτινες άμφοτέραι έλκουσαι τό γένος εξ Ιταλίας άποκατεστάθησαν έν Νάξω, όπου ή τελευταία μόνον σώζεται.

Ι. ΔΕ-ΚΗΓΑΑΑΑΧ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—οοο—

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ Ιστορία της Έλληνικής επανάστασης, τόμ. Δ'. Έν Αουδίνω, έν της έν τη Αθή η του Έρωθρου Λέοντος τυπογραφίας Ταυλόρου και Φραγκίσκου αων'. (Έκ φύλων τυπογρ. 27 και σελ. 411 εις 8ον).

Αναγγείλαντες άλλοτε την έκδοσιν του Α', Β και Γ' τόμου της υπό του Κ. Σ. Τρικούπη Ιστορίας της Έλληνικής επανάστασης, έκοινοποιήσαμεν και τινες γνώμας τών ξένων σοφών (α). Τοϋτο πράττομεν σήμεραν και ώς προς τον Δ', παραθέτοντες κριτικόν άρθρον του The Athenaeum (24 Οκτ. 1857).

Μετά δε τό τέλος αυτού θέλομεν προσθέσει και ήμεις ιδίως τινες σημειώσεις.

α Το σύμβολον της νέας Ελλάδος είναι ό Φοίνιξ. Και προσφυώς τρώντι τό άίδιον τοϋτο πτηνόν ει-κονίζει την προς άνάστασιν δύναμιν φιλολογίας ήτις, μετά βίον μετέωρον πέντε έκατονταετηρίδων παρουσιάζει πάντα τά συμπτώματα νέας και διαπύρου ένεργείας. Οτε έπεθεωρήσαμεν τους προεκδοθέντας τόμους της Ιστορίας του Κ. Τρικούπη, κατεδειξαμεν την δύναμιν, την ανεξαρτησίαν και την γραφικότητα της άρηγήσεως, τό προσφές τών επιθέτων και τον ρυθμόν τών περιόδων του συγγραφέως: είδομεν ότι μεγαλείον δωρικόν ή επισημότης άττική έξωσγόνει τάς περιγραφάς τών μαχών, τών πολιορκιών ή τών ύποχωρήσεων, και ότι ό κλάμος του ιστορικού παραμερηής ήν προς τον του Θουκυδίδου. Αλλά και του τελευταίου τοϋτου τόμου ή ιστορική αξία ούχ ήττον της των προηγθέντων είναι αξιόλογος. Ίσως αύστηρός τις έλλημιστής ή ακριβολόγος άπέριτος άπέρουγενώς βροχάρους ξενικός τινες πράξεις και περιουσίας, ώς ει έγράφετο καλώς ή έλληνική επί Περιελέους μόνον, ή ή όρθή άγγλική επί της Έλισάβετ. Έν τή ιστορία του Κ. Τρικούπη ύπάρχουσι ξένα κύρια όνόματα, περιβεβλημένα τύπον κλασικόν, τέρποντα δε τον άνανγώστην διά του άριστοφρασίου αυτών μήκους. Ο Lord Brougham, παρ. χάριν, βχιδιζει βήματι στρατιωτικῶ και ήχηρῶ, και γίνεται Βροχάμος: ό Lord Cochrane άνίσταται τρομερός Κοχράνης, οι στρατηγοί Urquhart και Church σπειρουσι τρώμον αναδεικνύμενοι Ούρκουάρτος και Τσώρτσης, και ό σιδηρείος δουξ φέρει όνομα φρίκης και τρώμου, ό δουξ του Βελιχτώρος. Αποροϋμεν δε διά τί και ό Wolf άτιμασθείς δεν προσβιβάσθη και αυτός εις τό αξίωμα του Λύκου. Αλλά έξχειρομένης τούτης της περιπτώσεως ώς και φυσικῶς τινος και συγγνωστῆς προσωποληψίας ύπερ του ίδιου έθνους (β), ό συγγραφεύς είναι εύθης, ή αφήγησις ό-

μαλή, τά επισόδεια άρθωνα, και ή σκηνογραφία λαμπρά και ποιητική.

η ή επανάστασις ής τό τέλος περιλαμβάνει ό άνά χειρας τόμος, εξεβράγη έν Βλαχία τό 1821 έτος, και διήγειρε καθ' όλον τον κόσμον τάς φανεράς ή μυστικάς συμπαθείας τών λογίων, τών φιλανθρώπων και τών ποιητών. Αιότι ή επανάστασις αύτη αναγέννησις ήν αρχαίων και ένδόξων παραδόσεων, άνέγερσις σκιών κοιμωμένων ύπο μάραρχα και ει-κόνων γεγραμμένων επί καλπών, και μελωδίας άντηχούσις έν μέσω φύλλων και κόνεως φιλοσόφου φιλολογίας. Ο Κάμβελ έψαλλεν ένθουσιώδεις έγερτηρίους, ό Σέλλεϋ έγραφε φλογερά δράματα, και ό Βάϊρων έπεδαψίλευτε περιουσίαν τε και ζωήν χάριν του έλληνικού άγώνος. Και σημειώτεον ότι φιλελλημισμόν δεν έπεδεικνυον μόνον οι φιλόλογοι και οι ποιηταί, οι Άγγλοι και ή Άγγλία: ό Κ. Hume, ό Lord Brougham, ό Lord Holland, ό Canning και ό Bowring συνήγοροι ήσαν της Ελλάδος: ή Ρωσία και ή Γαλλία ήσαν όλως φίλοι αυτής, και ή Αμερική έστελλα χρήματα και έθελοντάς. Μόνη ή Αυστρια διάκειτο προς τον άγώνα έχθρικώς.

β Κατ' αρχάς, τοιαύτη ήν ή θέσις τών Έλλήνων ώστε έφείλκυσαν άγάπην και διήγειραν θαυμασμόν διότι, μόλις άποτελοϋντες τό εικοστόν μέρος τών Τούρκων, έμάχοντο κατά δυνάμεων πολυ υπερτέρων και φοβερών διότι έστεροϋντο και χρημάτων και στρατηγών και στρατου τακτικού, και άλλην δεν είχον δύναμιν όπως άντιπαραταχθώσι προς έχθρόν κατά πάντα κατηρητισμένον, πλην της δυνάμεως τών πητημάτων αυτών, της μνήμης τών τρομερών στραγών και τών παραδόσεων παρελευθερίας

α Και όλόκληρον μεν τό δράμα της ελληνικής επανάστασεως περιλαμβάνεται έντός έννέα έτων αι δε κυριώτεραι τών εποχών εισι τέσσαρες, ή εις την Πελοπόννησον απόδρασις του Ιβραήμ, δρώσαντος και καταστρέψαντος τάς πόλεις, κατασφάξαντος και έξανδραποδίσαντος τους κατοίκους αυτών — ή πρό της πολιορκίας και της πτώσεως του Μεσολογγίου περιόδος, έν ή περιλαμβάνεται και ή εις Ακωνίαν εισβολή, — αι μεταξύ τών Έλλήνων έριδες, και ή συνθήκη της 24 Ιουνίου (6 Ιουλίου) — και αι δύο τελευταίαι περιόδοι, αι από του 1826 έτους αρχόμεναι, περι όν πραγματεύεται ό άνά χειρας τέταρτος τόμος.

β Ο Νικόλαος είχε πρό μικρού αναθῆ εις τον θρόνον της Ρωσίας: ρωσικής στρατός κατευθίνατο εις Βασταρβίαν, και ή όθωμνική έξουσία ειδοποιήθη ότι ή Ρωσία ήθελεν άμέσως κηρύξει πόλεμον, ειποτε τό μεν πολιτευμα της Μολδαβίας και Βλαχίας μη διεβρύθηζετο κατά τάς πρό του 1821 έτους βάσεις, οι δε άντιπρόσωποι της Σερβίας, έν φυλακή όντες, μη άπελύοντο, και μη διορίζοντο πλη-

(α) Ίδτε πρό πάντων Πανδ. τόμ. Α', φυλλάδ. 76, σελ. 361, και τόμ. Ζ', φυλλάδ. 163 σελ. 449.

(β) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Περιεργος ή τύχη τών ανθρωπίνων έργων! ληπτε: χάριν τών πελαγίων.

Ο Κ. Τρικούπης κακίζεται έν μιν Άγγλία ως προσωποληπτικῶν, έν δε Ελλάδα: ώς ό π ε ρ τ ο δ ε ο ν και κατ' επιόκειν άπροσωπῶν ληπτε: χάριν τών πελαγίων.

ρεξούσιοι ὅπως συζητήσωσι καὶ ὀρίσωσι τὰ ἀμφισβητούμενα. Τὰ κύρια μέρη τῆς ἱστορίας εἰσὶν, ἡ ἀποστολὴ τοῦ δουκὸς Οὐέλινγκτον εἰς Πετροῦπολιν καὶ ἡ τοῦ Στράτφορντ Κάννινγκ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ ἀνταγγλισμὸς τῆς Τουρκίας, ἡ περιγραφή τῆς ἐν Ἑλλάδι μεγίστης χρηματοδείας, ἡ ἀδυναμία τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἡ κατὰ τῆς μεσολαβήσεως διαμκρτύρησις τοῦ Ὑψηλάντου, ἐνὸς τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἀγῶνος. Ἀπὸ τοῦ ἐπιπέτου τότε ὁ Ἰβραὶμ κατὰ τῶν Πελοποννησίων καὶ ἰδοὺ κωδῶνων βοή, καὶ τυμπάνων κρότους, καὶ χωρικῶν συρροῶν, καὶ ἱερεῖς καὶ ἱεράρχαι ὀδηγούντες ἐμπυροφθάλμους τῆς Μάνης παρθένους, καὶ ἀντὶ ὄπλων θρέπανα φέροντες, καὶ ἀκαθέκτως ὀρυμώντες κατὰ τοῦ ἀρπαγος. Βλέπομεν τότε φυγάδας κρυπτομένους ἐντὸς κλασικῶν σπηλαίων ὑπὸ τὸν γνόφον καὶ τοὺς κρημνοὺς τοῦ Ταῦγέτου, καὶ πολυάριθμα ποίμνια αἰγῶν καὶ βοῶν μυκωμένων, ἅτινα πληττόμενα ὑπὸ σωροῦ νεανίδων σιωπηλῶν ὡς ἡ Ἰριγένεια, καταβαίνουσιν ἀκολουθοῦντα τοὺς ἀλαζόνας νικητὰς πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ οἱ διωγμοὶ καὶ αἱ ἐριδες καὶ ἡ πάλη, ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τὰς χαριστάτας τῆς Ἰλιάδος περιγραφάς. Ἴδετε τὴν Ἑλληνίδα ἐκείνην μπτέρα ἧτις α βραστήσα τὰ δύο ἀνήλικα τέκνα τῆς, καὶ καταδιωκομένη ὑπὸ τινος Αἰγυπτίου φεύγει πρὸς τὸ ὄρος τοῦ Πολυκράβου. Ἐπὶ τῆς φυγῆς λύεται ἡ μακρὰ ζώνη τῆς· ὁ Αἰγύπτιος δρᾶττι τὴν συρομένην ἄκρην καὶ προσπαθεῖ νὰ κρατήσῃ τὴν φεύγουσαν· ἀλλ' αὕτη ἀφήσασα κατὰ γῆς τὰ τέκνα τῆς δρᾶττι τὴν ἄλλην ἄκρην, ὅπου εὗρίσκατο δεδεμένους ὁ θησαυρὸς τῆς, δέκα δίστιλα· αἰσθανθεῖσα δὲ ὅτι ἡ ζώνη τεντόνεται, ἀπολύει αἰφνης τὴν ἄκρην, καὶ πεσόντα ὑπὸ τὸν Αἰγύπτιον τὸν τραυματίζει διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ λόγχης, καὶ σώζει ἐκυτὴν, τὰ τέκνα καὶ τὸν θησαυρὸν τῆς. »

» Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1826 ἔτους ἡ *Καρτερία*, τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον ὄπερ ἐφάνη εἰς τὸ Αἰγαῖον, πλέει πλαταγούσα πρὸς τὸν Ναύπλιον ὅπου ἐδρεύει ἡ ἑλληνικὴ κυβερνήσις, καὶ ἀναπετάννυσι κανονοβολοῦσα τὸν φοῖνικα. Τρόμος καὶ φυγὴ ἐπικρατοῦσι τότε κατὰ τὰς νήσους, θόρυβος καὶ ἐρεθισμὸς κατὰ τὴν στεριάαν· τότε Κλέπται ἀγροῖκοι ἢ Δημοσθίνεις πνέοντες ἀγανάκτησιν δημηγοροῦσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ εὐπόροι πολῖται ἔρχονται φέροντες ἵππους πλουσίους, καὶ ἀργυρον καὶ χρυσόν, καὶ ἱμάτια πολύτιμα ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Τότε ἡ πετρώδης Ἰδρα ἀνίσταται φοβερὰ ἐπὶ τοῦ ἀφροῦ τῶν κυμάτων, καὶ κυματόπληκτοι λέμβοι μεστὰι φυγάδων Σπετσιωτῶν περῶνται ν' ἀποβῶσιν εἰς τὴν στεριάαν· τότε σωροὶ ἡμιόνων καὶ γυναικῶν καὶ παιδῶν ἀναβαίνουσιν ὄρη ἀπόκρημα ὅπου ἡ χιῶν διαρκεῖ καὶ κατὰ τὸν Μάιον μῆνα· τότε στρατιωτὰι τῆς Αὐστρίας ἀποβαίνουσιν εἰς τὴν Νάξον, διαρπάζουσι τὴν χώραν, ἐξυθρίζουσι τὴν ἐθνικὴν σημαίαν καὶ ἀπειλοῦσι τὴν διοίκησιν· τὰ καταγωγικά πλοῖα ἐξκολουθοῦσι διασχίζοντα τὰ κύματα, ἡ πειρατεία καὶ ἡ λειποταξία μαστιζοῦσι τὴν Κρήτην πιστὴν εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτῆς ἐξῆς, καὶ ἀταξία καὶ διχ-

νοια καὶ λοιμὸς ἐπικρατοῦσιν ἀνά πᾶσαν τὴν χώραν. Ἐρχίνατο ὅτι ἐσβέσθη ἡ ἀρχαία δόξα τῆς Ἑλλάδος. Καὶ μὲν βλέπετε εἰς τὰς κοιλάδας ἐπιτύμβια ἡρώων, καὶ τάφους ἀνδρῶν ἀριμανείων εἰς τὰ ὄρη, καὶ βωμοὺς ἀνεγερθέντας πρὸς τιμὴν τῆς ἐλευθερίας· ἀλλ' ἡ Θεὰ, ὡς νέφος ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Πηλείου, βραδύνει νὰ καταβῇ καὶ νὰ κατήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος.

» Κατὰ δὲ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα τὸ ὄνομα τοῦ Μεσολογγίου ἀνεθυμίζει ὀλεθρίαν ἀλλ' ἐνδοξὸν καταστραφήν.

» Ἡ Φωκίς, ἡ Βοιωτία, αἱ Θηβαιᾶδυνατοῦσι ν' ἀντισταθῶσι καὶ ἐνῶ ὁ Κιουταχῆς· εἰς τῶν τούρκων στρατηγῶν, κρύπτων ὑπὸ ἀλωπεκῆν καρδίαν λέοντος· ἐδελέαζεν ἢ διέριθειρε διὰ χρημάτων ἀνδρας ἔχοντας ἐπιρροήν, ἄλλος στρατηγός, ὁ Ὁμέρ Πασᾶς, ἐδήου καὶ παρεδίδαε τῷ πυρὶ τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἤρπαζε ποίμνια. Ἰσχυρὸν σῶμα Ἑλλήνων ἐστρατοπεδεύετο κατὰ τὴν πεδιάδα τῆς Ἐλευσίως, ὅπως προλάβῃ τὴν ἔνωσησιν τῶν δύο πολεμίων δυνάμεων. Μετὰ διαφόρους δὲ συμπλοκάς, ὅτε μὲν εὐτυχεῖς ὅτε δὲ οὐ, ὁ Κιουταχῆς προχωρεῖ καὶ ἐνοῦται μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ οἱ Τούρκοι ἐπιχειροῦσι τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, καταλαθόντες τὴν Πνύκα, τὸν λόφον τοῦ Μουσείου καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἡ πόλις ἦν εὐάλωτος· διότι τὸ τεῖχος οὐ μόνον εἶχε μεγίστην ἔκτασιν, ἀλλὰ καὶ ἡμελημένον ἦν καὶ πολλαχοῦ σαθρόν· οἱ πλείστοι τῶν πύργων ἦσαν ἄσπλοιοι, ἢ μόνον ἀνά ἐν εἶχον κανόνιον· ἢ φρουρὰ τῆς τε πύλης καὶ τῆς ἀκροπόλεως μόλις συνέκειτο ἐκ 1400 ἀνδρῶν, καὶ τὸ ὄλον πυροβολικὸν συνεκρότου 14 κανόνια καὶ 1 βρομβοδόλος. Φρουραρχος δὲ ἦν ὁ Γούρας. Τὴν 1 καὶ 2 Αὐγούστου ὁ ἐχθρὸς κατέστρεψε τὸ τεῖχος διὰ τῶν πυροβόλων του, καὶ ποιήσας ἐρῶδον τὴν 3 ἐκυρίευσεν αὐτὸ μετὰ μακρὰν ἀντίστασιν, τῶν πολιορκουμένων κατασταθέντων εἰς τὴν ἀκρόπολιν· ὁ δὲ ἡμῖς τῶν γυναικῶν ἀριθμὸς ἐπεραιώθη εἰς Σαλαμίαν. Τότε ἐπῆλθεν ἡ φρίκη τῶν ἐξόδων καὶ τῶν ἐφῶδων, αἱ ἐκρήξεις τῶν ὑπονόμων καὶ ἀνθυπόνομων, ὁ πάταγος τῶν κατεδαφισμένων ναῶν καὶ οἰκῶν, καὶ ὁ ἀκατάπαυστος βόμβος τῶν πυροβόλων· (ἐντὸς δύο μηνῶν μόνον οἱ Τούρκοι ἐρῶψαν 6,325 σφαίρας). Τέλος πάντων ἐφρονεῖθη καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς ἐνῶ διενυκτέρευεν ἐξω τοῦ περιτειχίσματος παρατηρῶν τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐμποδίζων τὴν λειποταξίαν. Ἡ δὲ σύζυγός του ὠμίλησε πρὸς τοὺς στρατιώτας ὡς τις τῶν πάλαι Ἑλληνίδων· « Τί κλαίεται; Σεῖς ἐποτίσατε τὸν ἄνδρα μου τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου λειποτακτοῦντες· ἂν σὰς τύπη τὸ συνειδὸς ὡς αἰτίους τῆς χηρείας μου, ἀλλάξατε διαγωγὴν, καὶ μὴ θελήσετε νὰ φονεύσετε καὶ τὴν γυναικά του λειποτακτοῦντες. » Εἶποτε ὑπῆρχε καὶ ῥηνὶς ἐπιτυχίας, ἢ τύχη δὲν ἤθελεν ἐγκαταλείψει τοὺς πολιορκουμένους. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου ἐγίνοντο λειποταξίαι. Ἐν Θήβαις οἱ περὶ τὸν Φαβιέρων ἐρῶψαν τὰ ὄπλα, οἱ ἀπὸ τῶν νήσων σταλέντες στρατιωτὰι ἐπλανήθησαν τὴν νύκτα καὶ

ἀνέβησαν εἰς τὸν Ὑμηττὸν, ὁ ἐχθρὸς ἀπέκοψε τὸ ὕδωρ καὶ ἡ πυρίτις ἤρχισε νὰ ἐκλείπῃ. Ἐγένετο ἄρα χρεῖα ἐπικουρίας. »

(Ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνει ὁ ἐπικριτὴς ἐλόκληρον τὴν παράγραφον (σελ. 80—83.) τὴν ἐξιστοροῦσαν τὸ τολμηρὸν ἐκείνου ἐπιχειρημα τοῦ Φαβιέρου, τὴν εἰσοδὸν λέγομεν αὐτοῦ μετὰ 520 Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀκρόπολιν.)

» Ἡ πολιορκία διήρκεσε μῆνας δέκα, καὶ ἐν τῷ μεταξῷ ὁ ἱστορικὸς διηγείται τὴν ἐκστρατείαν τοῦ ἀρχιστρατήγου Καραϊσκάκη εἰς Ἀράχθον, ὅπου συνεκροτήθη μάχη καὶ χερσῶν ἐπῆλθε δριμύτατος καὶ κωνοειδὲς ἀνιγέρθη τρόπαιον ἐκ 300 τουρκικῶν κεφαλῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· τὴν μεταδίχσιν εἰς Μαραθῶνα πρὸς παρεμπόδιον τῶν ἐξ Εὐβοίας ἐρχομένων τουρκικῶν βοηθημάτων· τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψιν τῶν αὐτῶν ἐκείνων τόπων οὗς κατείχον οἱ Λακεδεμόνιοι ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ὁ Θρασύβουλος ἐπὶ τῶν τριάκοντα τυράννων, καὶ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κοχράνου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, κατὰ τὸν Κ. Τρικούπην, ἦν κομπορρήμων, πομπώδεις μὲν ἐκδίδων προκηρύξεις μικρὰ δὲ ποιῶν ἔργα, ὀμιλῶν περὶ τῆς σκιάς τοῦ Δημοσθένους, καὶ ὡς ἱατρικὸν το νικῶν ἐπιπέλλων εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν τεμάχιον τοῦ πρώτου κατὰ Φιλίππου λόγου καὶ παραγγέλλων νὰ ἀναγνωσθῇ εἰς πλήρεις συνεδριάσεις, ποτὲ μὲν προλέγων τὴν ὄραν καθ' ἣν ἡ κλασικὴ τῶν Ἑλλήνων γῆ ἐμελλε νὰ καθαρῶσθαι ἐκ τοῦ ἀπανθρώπου ἀρπαγος καὶ αἰμοχαροῦς τυράννου, ποτὲ δὲ ὅτι ἡ ἱερὰ σπυλαία μικρὸν ἔτι καὶ ἤθελε κυματισθῇ ἐπὶ τοῦ θόλου τῆς Ἀγ. Σοφίας, καὶ ἄλλοτε ὅτι ἡ λαμπρότης τῶν ἐπερχομένων χρόνων ἤθελεν ἀμιλλᾶσθαι πρὸς τὴν τῶν παρελθόντων. Ὁ Τσοῦρτς διορίζεται ἀρχιστρατήγος, καὶ ὁ Κόχραν ὀνομασθεῖς στολάρχης ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς σπάθης του καὶ ὤρκισθη νὰ χύσῃ τὸ αἷμα του ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· καὶ ὁ Κοχράνης ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην ἀρχαίας ἡμέρας παρασταθεῖς ὡς ἄλλος Ἀχιλλεὺς εἰς τι συμβούλιον.

(Ἐνταῦθα παρατίθεται ἐκ νέου ὁ ἐπικριτὴς τὴν περὶ τῆς ἀθλίας καταστάσεως τῶν ἐν τῇ ἀκρόπολει περιγραφῶν, σελ. 162—164, ὡς καὶ πολλὰς ἄλλας περιγραφὰς ἐξαικονιστοῦσας τὰ παθήματα καὶ τὴν καταπίεσιν τῆς Ἑλλάδος μίχρῃ Καποδιστρίου καὶ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Λεοπόλδου. Καταλήγει δὲ οὕτως·)

» Ἀδὲν εἶναι ἔργον ἡμέτερον τὸ νὰ συζητήσωμεν τὸ πολιτικὸν μέρος τῆς ἱστορίας· διότι πολλὰ τῶν εἰς ταύτην ἀναγομένων παριστάνονται ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἐποψὴν καὶ ὑπὸ ταύτην μόνην δύνανται νὰ ἐννοηθῶσι. Συγγαίρομεν ὁμῶς τὸν Κ. Τρικούπην, διὰ τὸ κλασικόν, εὐτόνον, ἀνεξάρτητον καὶ γραφικὸν ὄρος, διὰ τὴν ἀνθηρὰν ἀρήγησιν καὶ διὰ τὴν ἐπιδειξίαν χρῆσιν τῶν φράσεων καὶ τῶν ἐπιθέτων καθ' ὅλας τὰς σελίδας τοῦ ἀξιολογωτάτου αὐτοῦ πονήματος.

ΑΡΧΑΙΟΙ ΝΑΟΙ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ.

Ἰγὸ

E. ΚΡΗΤΙΚΙΔΟΥ

Τελειογράφου τῆς Ἱατρικῆς.

(Συνέχ. Ἰδε Φυλλάδ. 166 καὶ 179).

—000—

B'. ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΗΡΑΣ.

Ὁ ναὸς οὗτος ἐπικλούμενος *Ταυροπόλιον* ἦτον ἰδρυμένος πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἡραίου μεταξὺ ὑψηπετήλων δένδρων, οὗ ἔχνη, ἦτοι μέγας ἀριθμὸς μαρμαρίνων τεμαχίων, ἑδραὶ, σαρκοφάγοι τετρασμένοι, πολλὰ στήλαι καὶ κιονόκρανα Ἰωνικῆς τάξεως φαίνονται μέχρι τῆς σήμερον κατὰ τὸν Ἅγιον Γεώργιον, Μετόχιον καταβεβλημένον τῆς Μονῆς τῆς Μεγάλης Παναγίας. Ἐκ τῆς ἀνακαλυφθείσης ἐν τῷ Ἡραίῳ ἐπιγραφῆς τοῦ δήμου διὰ τὸν Γναῖον Δομέτιον ὑπὲρ τῶν κατοίκων τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος, ὡς προείρηται, πιθανολογεῖται, ὅτι ὑπῆρχε πλησίον τοῦ ναοῦ κώμη ὑποστάτα καταδρομὴν ἀλλαχθῆν καὶ ὑπὸ τοῦ Γναίου ὑπερασπισθεῖσα.

Γνωστὸς ὁ ναὸς οὗτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διότι κατ' εἰσήγησιν τῶν Σαμίων, συναινέσει καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰάκων τοῦ Α', εἶχον καταφύγει περὶ τὸ 571 π. Χ. ὡς εἰς ἀσφαλίστατον ἄστυλον, οἱ τυχαίως προσορμισθέντες εἰς τὸν Ἡραϊτὴν ὄρυον καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Δυδῶν Ἀλυάττην πατέρα τοῦ Κροίσσου πεμπόμενοι ὑπὸ τοῦ Περιάνδρου καὶ τῶν Κορινθίων τριακόσιοι παῖδες, τέκνα τῶν πρωτίτων Κερκυραίων ἐπὶ σκοπῷ νὰ γίνωσιν ἐκτομίαι, πρὸς ἐκδίκησιν ἱσως, ὅτι ἐφόνευσαν οἱ Κερκυραῖοι τὸν υἱὸν τοῦ Περιάνδρου Λυκόφρονα. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Σάμιοι ἀφ' ἐνὸς δὲν ἐπέτρεπον τοὺς σωματοφύλακας τῶν παιδῶν ν' ἀποσπάσωσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τούτου τοὺς ἱετέας, καὶ οὗτοι ἀφ' ἑτέρου ἐμπαδίζον τοὺς Σαμίους ἀπὸ τοῦ νὰ τοὺς προσφέρωσι τροφὰς, οἱ Σάμιοι ἐσύστησαν ἐορτὴν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, καθ' ἧς συγκροτοῦντες χοροὺς περίεξ τοῦ ναοῦ, δύνοντες τοῦ ἡλίου, ἀπὸ παρθένους καὶ ἡθέους, προσήνεγκον τροφὰς ἐκ τρακτῶν ἀπὸ σήσαμον καὶ μέλι (ἱσως καὶ ἐξ ἄρτου) καὶ διὰ τούτων ἐτρέφοντο οἱ παῖδες τῶν φυλακτῶν Κορινθίων, οἵτινες βαρυνθέντες, τοὺς ἐγκατέλειψαν καὶ ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Σάμου. Οἱ δὲ Σάμιοι περιποιηθέντες αὐτοὺς εἰς τὰς οἰκίας των, τοὺς ἐξαπέστειλαν μετὰ κειρὸν ἐλευθέρους εἰς τὴν πατρίδα των Κέρκυραν διὰ τῶν Κνιδίων, πρὸς οὓς ἀπένεμον οἱ Κερκυραῖοι διὰ ψηφισμάτων τιμὰς καὶ ἀτελείας, πρὸς δὲ τοὺς Σαμίους εὐχαριστίας διὰ ταύτην τὴν εὐεργεσίαν. (Ἠρόδ. Γ'. 48).

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

Η ΟΙΗΣΙΣ.

Η ΕΥΧΑΡΙΣ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλ. 188.)

—οοο—

Τὸ τελευταῖον ἄσμα τῆς ἡ ἀνδῶν τονίζει
 Καὶ εἰς τοὺς θάμνους ἡ τρυγῶν ἐωθινή γογγύζει·
 Τρέμει τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς περὶ τὴν δύσιν κλίνων
 Καὶ λέγει ἀσπασμὸν γλυκὺν εἰς οὐρανοὺς ἀφίνων.
 Ἀπὸ τὸ Ἄρτεμισιον πρὸς τὰ πλησίον ὄρη
 Ὀδεύοντες δύο πέλαι, τὸ βῆμά των ταχύνουν,
 Καὶ ὅτε πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν κάμπον διακρίνουν,
 Παρὰ τὸ βῆμα σταματοῦν οἱ ξένοι ὁδοιπόροι.
 Ποῦ σπεύδουν οὕτως ἐνοπλοὶ, μ' ἐσθῆτα στρατιῶτου;
 Μὴ νέος πάλιν πρόκειται ἀγὼν ὑπὲρ τῶν ὄλων
 Μὴν εἰς τὴν ἠπειρον περνοῦν, μὴ τρέχουν εἰς τὸν
 Βῶλον,
 Τὴν Ἄρταν; μὴν εἰς τὴν φωνὴν ὄρμουν τοῦ ἠπει-
 ρώτου;
 Οὐδ' εἰς τὴν ἠπειρον περνοῦν οὐδ' εἰς τὴν Ἄρταν
 τρέχουν.

Αἱ! τὴν ἀρὰν οἱ αἴτιοι τοῦ αἵχου μας νὰ ἔχουν
 Ὁ δεύτερος ἑλληνικὸς ἀγὼν κατεπληκθῆ,
 Σκιαί τῶν πρωταγωνιστῶν! ὄχι δὲν ἐπροδόθη!...
 Ἰδοὺ, δεσμὴ ἡ Ἑλλάς ὑπὸ τῶν ξένων εἶναι,
 Καὶ εἶδον λόγους ξενικὰς φρουροὺς των αἱ Ἀθῆναι.
 Ἄν μὲν δ' ἔξω Ἑλληντικῆς, αἰχμάλωτος κρατεῖται,
 Ἡ ὡς ὁ Ἀγασίλαος καὶ ὁ Δομενεγίνης,
 Ἐπὶ τῶν βράχων ἀταρῶν τῶν προδομένων κείται,
 Ἐνδοξοῦ μὲν, ἀλλὰ πικρῆς, ἀλλὰ ματαίως κλίνης...

Σὺ ὅστις εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ἀπολαύσεών σου
 Ὡ Βύρων, ἦλθες πρόμαχος ἡμῶν εἰς Μεσολόγγι,
 Κ' εἰς τοὺς Αἰτωλικούς δρυμοὺς εὐρῶν τὸν θάνα-

τόν σου
 Ἐσίγησας . . . κ' ἐσίγησαν οἱ ἐνθεοὶ σου εὐλόγοι.
 Εἶπέ μοι δὲν ἐθρήνησεν ἡ σκυθρωπὴ ψυχὴ σου
 Καὶ σὺ νεκρὸν δὲν ἐκλαυσαν, ὦ Βύρων, ὀφθαλμοὶ σου;
 Λέγουν πῶς τότε φάντασμα τι πένθιμον καὶ κλαῖον,
 Ἀπὸ τὸ κρῖον μνήμα τῶν, τὸ κείμενον ἐν λήθῃ,
 Μὲ τὴν ὀμίχλην τοῦ βορρᾶ ἐξήρχετο δρομακίον,
 Καὶ μετ' ὀργῆς ἐπέβη τῶν Δυνατῶν τὰ στήθη.
 Ἐκράτει αἰματόβρεκτον Σταυρὸν ἡ ὀπτασία,
 Ἐκείνοι δὲ ἀντέταττον τ' ἀνόσιον Κ . . .

Ἦ ἀίσχος καὶ ὦ πλάνη!
 Καὶ μετὰ φρίκης ἡ σκιά παρήρχετο ταχεῖα . . .

Ἐνῶ ἡ αὔρα τῆς αὐγῆς προσέπνευσ' ἐρημίτις
 Καὶ εἰς τὰς πεύκας τοῦ δρυμοῦ βοᾷ καὶ κλαυθμυ-

ρίζει,
 Εἰς τ' ὄπλον ὁ νεώτερος στρεφίζεται ὀδίτης,
 Τὸ βλέμμα του εἰς τὸ θοῦνὸ τὸ πέραν ἀντικρύζει,
 Καὶ δάκρυον εἰς τ' ὄμμα του τὸ κλαῖον ὑποτρέμων,
 Ὑπὸ πνοῆς ἀρπάζεται τῶν πρῶνιων ἀνέμων,
 Εἶναι ὁ Θεῶν. Ὁ Λουκάς τὸν ἔσωσεν. Οἱ πόνοι

ἠλλοίωσαν μὲν τὴν μορφήν, ἀλλ' ἡ ψυχὴ του μόνη
 Εἰς τ' ἀνδρικόν του πρόσωπον ἐξεικονίζομένη
 Τὸ εὐγενὲς κ' ἀγέρωγον τοῦ ἔθους του ἐμφαίνει
 α Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ θοῦνόν, ὁ νεκρὸς λέγει,
 Καὶ τὰς ὠχρὰς του παρειὰς ἐρύθημά τι φλέγει,
 ἢ Καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων κοιλάδων καὶ πεδίων,
 Τὸν πύργον, τὸν λευκάζοντα τοῦ βεύματος πλησίον;
 Ἐκεῖ, ὦ φίλε, ἡ ἀγνή μνηστὴ μου διαμένει...»
 Κ' ἐκ νέου ἀτενίσας
 Ἐκεῖ ἔνθα ἐδείκνυε τὸ βλέμμα, καὶ δακρύσας
 Βοήγησε καὶ σιωπῶν τὸν λόφον καταβάναι.

Αἱ τοῦ ἡλίου πρῶναι ἀκτῖνες διαυγάζουν
 Καὶ τὰς νεφέλας τῆς νυκτὸς χρυσαίζουσαι σκεδάζουν;
 Ὡς ἐν τῷ βίῳ, τὴν αὐγὴν τὰ πάντα χαρμωσύνη,
 Τὰ πάντα τότε ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐλπίς καλλύνει.
 Πλὴν διατὶ εἰς τὸ τερπνὸν κατοίκημα ἐκεῖνο,
 Ὡσεὶ τι πένθος κ' οἰμωγὰς θανάτου διακρίων;

Εἰς τὴν στομνὴν τῆς ἐκεῖτο ἡ Εὐχαρισ' ὠραία
 Ὁραία ἦτο, κἂν ὠχρὰ καὶ ἄτονος ἡ νέα.
 Ἦτον ὡς φεύγουσα σκιά, ἀλλὰ σκιά τις ζῶσα,
 Τοῦ πόνου καὶ τῆς θλίψεως εἰκόνα παριστάσα,
 Τοσοῦτον εἶχε μακρανθὴ τὸ εὐμορφὸν τῆς σώμα,
 Ἄλλ' εἰς τὸ μέλαν ἡ ψυχὴ καὶ φωταυγάζον ὄμμα
 Συγκεντρωθεῖσα φαίνεται μετὰ τοῦ ἔρωτός της·
 Νομίζεις δὲν θὰ δυναθῆ αὐτὸς ὁ θάνατός της,
 Αὐτὸ τὸ χῶμα τὸ ψυχρὸν νὰ τὸν ἀπονεκρώσῃ...
 Ὄψω, πολλὰκις, ἂν τὸ πῦρ ἐν σώμ' ἀποταρρώσῃ,
 Λαμπρὰ εἰσέτι ἐπιζῆ ἡ φλόξ αἰωρουμένη,
 Κ' ἐπὶ τῆς τέφρας λαμπηδῶν καὶ φῶς τι διαμένει.

Παρίσταντο ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ θλιβεροῦ κοιτῶνος,
 Οἱ τεθλιμμένοι τῆς γονεῖς . . . κ' ὁ γόος αὐτῶν μόνος
 Ἦκούετο ὑπόκωφος . . . ἀλλ' ἀέρνης διακρίνει
 Πῶς ἔτι γοερώτεροι ἠκούσθησαν οἱ θρηνοὶ,
 Τὰ ὀμμάτ' αὐτῆς τρέπει

Καὶ ἡ παρθένος πρὸ αὐτῆς τὸν Θεῶνά της βλέπει:
 Κ' ἐνῶ ἐν πρώτοις μειδιᾷ μειδίαμα θανάτου,
 Εἰς τὰς κιούσας χεῖράς της τὰς χεῖράς του λαμ-
 βάνει.)

Εἶτα τὰ βλέμματα ζητεῖ, τὰ φίλα βλέμμάτ' αὐτοῦ,
 Καὶ ὄχι, λέγει, τῆς ψυχῆς, Θεε! δὲν εἶναι πλάνη,
 Σὲ εἶδα, Θεῶν, τὸν νεκρὸν σὺ κλεῖσε ὀφθαλμὸν μου,
 Σὺ κόμισόν μοι ποθεινόν, γλυκὺν τὸν θάνατόν μου...
 Ἦ Θεῶν!...» Κ' ἐσιώπησεν, ἀλλὰ ὡς νὰ ὠμίλει
 Εἰσέτι πρὸς τὸν ἐραστήν με μειδιῶντα χεῖλην,
 Πλὴν τότε, τότε τῶν θνητῶν τὴν γλῶσσαν δὲν ἐ-

λάλει,
 Ἡ φεύγουσα διάνοια ὠμίλει κ' ἡ ψυχὴ της.
 Ὄψω κ' ἡ λύρα, ὅτε χεῖρ τις πλέον δὲν τὴν πάλλει
 Ἦχε, κ' εἰσέτι πένθιμος δονεῖται ἡ φωνὴ της.

α Σὲ εἶδα, λέγει, πρὶν κλεισθῶν, μνηστὴ! οἱ ὀ-
 φθαλμοὶ μου,
 Ναί! ὄρφανὴ τῆς θέας σου δὲν φεύγει ἡ ψυχὴ μου
 Μὴ κλαῖε . . . ζῆσε δι' αὐτοὺς τοὺς θλιβεροὺς
 γονεῖς μας...

Θὰ σὲ καλέσει, Θεῶν μου, καὶ πάλιν ἡ πατρίς μας
 Κ' οἱ ἀδελφοὶ . . . Ἐδάκρυσεν γελῶν ἡ παρθένος
 Καὶ ἦδη πᾶν ἐξέλιπε τοῦ σώματος τῆς σθένης . . .
 Ἦτο τὸ δάκρυ πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸ μειδίαμά της
 Πρὸς οὐρανοὺς κ' ὑπέτρεμον τὰ χεῖλη τὰ ψυχρά της.

Ἡ νέα ὑπεγείρεται, καλεῖ τὸν ἐραστήν της
 Κ' ἐνῶ ζητεῖ τὸν ἀσπασμὸν νὰ δώσῃ τοῦ θανάτου,
 Φεῦ! εἰς τὰ χεῖλη τὰ πικρὰ ἐκπνέει τοῦ φιλάτου,
 Ὡς μεταδοῦσα εἰς αὐτὸν ἡ κόρη τὴν ψυχὴν της . . .
 Καὶ τ' ἀψυχὰ της χεῖλη
 Ἀκόμη μὲ παρρηφορὰν ὁ Θεῶν κατεφίλει.

Ε'.
 Ἄν τι ὑπάρχη διαρκὲς εἰς τοῦ θνητοῦ τὸν βίον
 Δὲν εἶναι ἡ ἐφήμερος χαρὰ, ἡ εὐτυχία,
 Σπανίως τὸ ποντοποροῦν εἰς τὰ πελάγη πλοῖον
 Ὑποσκαλεῖ ποθεινὴ κ' ἠδύπνοιας νηυσία,
 Ἐντὸς αὐτῆς τῆς ζοφερᾶς κοιλάδος τοῦ κλαυθμῶνος
 Ἡ λύπη μόνη διαρκεῖ καὶ τῆς ψυχῆς ὁ πόνος.
 Ναί, οὕτως ἅπας συμφορὰ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου
 Καὶ ἄλγος ἐπὶ τοῦ θνητοῦ ἐγγέγραπται μετώπου.

Τῇ τελευταῖ ἐπέζησεν ὁ Θεῶν τῆς μνηστῆς του,
 Ἄλλ' ἔζη ἀδιάφορος καὶ πρὸς τὰ πάντα ξένος.
 Ἡ μνήμη της ἦν ἡ ψυχὴ ἡ ζῶσα τῆς ψυχῆς του,
 Ἀρ' ἦ; ἐτέθη ἐν τῇ γῇ ἡ νεκρὰ παρθένος,
 Ὁ τεθλιμμένος βίος του σκοπὸν πλέον δὲν εἶχε,
 Τοὺς πόθους του τοῦ μνήματος τὸ χῶμα δὲν σκε-
 [πάζει;
 Δὲν ἐτελεύτησαν οἰκτρῶς τῶν ἀδελφῶν αἱ τύχαι;
 Καὶ νέφος τῆς Ἑλλάδος του τὸ μέλλον δὲν σκιά-
 ζει;...

Εἰς τὸ πεδίον διαυγῆς κατέρχεται τὸ βῆμα
 Κ' ἠδέως ὑπὸ τὴν σκιάν πλατάνων μνηυρίζει,
 Καὶ τῆς νυκτὸς ὅταν φυσᾷ περιλῦπον τὸ πνεῦμα
 Ἐπὶ μνημείου νεκρικοῦ περᾶ καὶ κλαυθουρίζει.
 Ὡ Εὐχαρισ, ὦ νεκρὰ παρθένος καὶ ἀγία!
 Καλύπτει σὲ, ὦ Εὐχαρισ, ἡ πλάξ αὐτῆς ἡ κρῖα.
 Εἰς δὲ σταυρὸς τοῦ τάφου σου τὸν τόπον διακρίνει,
 Ἐπ' οὐ κυπρίσσης ὑψοῖ τὸ στέλεχος της νέα,
 Καὶ πένθιμος ἰτέξ,
 Ὡσεὶ θρηνοῦσα διαρκῶς, ἐπὶ τοῦ τάφου κλίνει.

Τὴν ταπεινὴν του πρόσωψιν κ' ἀπλοϊκὴν ἐγείρει
 Πλησίον κ' ὁ ἀγροτικὸς ναὸς ὁ τοῦ χωριοῦ.
 Πρὸς τοῦτον φέρουν σύμφυτοι ἀγριοδένδρων γύροι,
 Κ' ἔχει τὴν εἰσοδὸν τερπνὴν ὁ οἶκος τοῦ Κυρίου.
 Τοῦ ταπεινοῦ αὐτοῦ ναοῦ ὁ εὐσεβὴς Δουτίης
 Ὁ Χῖος εἶν' αἰχμάλωτος ἐκεῖνος, ὅστις χάριν,
 Χάριν τοῦ Γένους Ἀλθινοῦ ἐγένετο κ' ὀπλίτης,
 Καὶ τοῦ Ὑψίστου λειτουργὸς ἐδούλευε τὸν Ἄρην.

Σχεδὸν συνέζη μετ' αὐτοῦ ὁ τεθλιμμένος Θεῶν.
 Καὶ ὅτε εἰς τὸ μνήμα της συνώδευε τὸν νέον,
 Ἐπὶ τοῦ τάφου κλίνοντες προσπύχοντο ἐκεῖνοι,
 Καὶ κλαυθμηρίζον τῆς νυκτὸς τὸ πνεῦμα συνεθρήνην.
 Κ' εἶδον πολλὰκις, ὡς σκιάς, τοὺς δύο κεκυφέντας,

Καὶ μὲ τὰς λάμψεις τῆς αὐγῆς γ' ἀπέρχωνται τὰς
 πρώτας.

Μετ' αὐτῆς, προλαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν νέον
 Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πικροῦ νὰ δεηθῆ μετέβη,
 Καὶ λέγει ταῦτα ὁ Λουκάς, ἐνῶ τὸ βλέμμα κλείων,
 Καὶ τὴν σεπτὴν του κεφαλήν, ἐπὶ τὸ χῶμα ναίει.
 α Παρθένε, ἡ ἐν τῷ χορῷ ἐλθοῦσα τῶν ἁγίων!
 Ψυχὴ ἀγνή, εἰς οὐρανοὺς προῶρως ὑψωθείσα,
 Εἶπε, ὦ νύμφη τοῦ Χριστοῦ, μετήλλαξας τὸν βίον,
 Νεότητά καὶ καλλονὴν ὑπὲρ πατρίδος θείας;

α Ὡς ἄγγελος εἰς οὐρανὸν τὴν πτῆσιν ἐπιστρέφων,
 Τὴν κεφαλήν του δὲ μὲ φῶς τοῦ παραδείσου στέφων,
 Καὶ σὺ, παρθένε, ἀρησας τὸν κόσμον τὸν ψευδῆ.
 Βεβαίως, καὶ οἱ ἄγγελοι ἐκεῖνοι ἀδελφοὶ σου
 Ἐσκήρτησαν, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀνῆλθεν ἡ ψυχὴ σου,
 Καὶ τὴν ἐδέχθη χερουβεὶμ γλυκυέρογγος ὠδή.
 Πρὸς τὸν Θεὸν εὐπρόσδεκτος Ἄγγελου ἱεραία.
 Ἐνώπιον προσάγαγε τῶν ἀδελφῶν τὸν θρηνοῦν,
 Ὑπὲρ τῶν δούλων, Εὐχαρισ, δεθήσῃ Ἑλλήνων,
 Διότι σὺ τῆς μοίρας των, τῆς ὀλοῆς, θυσία!
 Ὡ! ἴσω; τότε τὰ δεινὰ τῶν δούλων ἐλεήσει
 Καὶ ἴλωσ φανῆ,
 Καὶ νέα Εὐαγγελισμοῦ ἡμέρα μᾶς φωτίσει,
 Ἡμέρα φαινή! . . .

Εἶπε, κ' ἐπὶ τοῦ μνήματος τὴν κεφαλὴν του κλίνας,
 Ἠπάσθη μετὰ συντριβῆς τὴν κόριν τῆς παρθένου.
 Ὁ Ἥλιος τὰς πρώτας του ἐτόξευεν ἀκτῖνας
 Ἐπὶ τοῦ κρῖου κ' ἀσκαποῦς μετώπου τοῦ θλιμμένου,
 Κ' ἡ αὔρα ἦλθε τῆς αὐγῆς ἐπὶ τῆς κυπρίσσης
 Νὰ θορυβῆσῃ, ψύσουσα τὸ νέον φύλλωμά της...
 Ἐπικληθεῖσα, Εὐχαρισ, μὴν ἦτον ἡ ψυχὴ σου,
 Καὶ ἦλθεν οἰωνὸς χρυστὸς ἀπὸ τοῦ παραδείσου,
 Ἐπὶ τοῦ τάφου τὴν λευκὴν ἀπλώσῃ πτέρυγά της...
 Ἀνέβλεψεν ὁ ἱερεὺς . . . ἀπέπνευσε τοῦ πένθους,
 Κ' εἰς οὐρανοὺς ἀνύψωσε τὰ ὄμμάτ' αὐτοῦ ἐνθους.
 Κέρκυρα, τῇ 11 Δεκεμβρίου 1857.
 Κ. Π.

ΑΙΛΘΟΥΡΑ.

—οοο—

ΙΟΥΔΑΙΟΙ. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀποτελοῦντες εἰς ἀμνη-
 μονεύτων αἰῶνων ἰδιαίτερον ἔθνος, δὲν ἀπετέλεσαν
 ὁμῶς καὶ ἰδιαίτερον κράτος ἢ ἐπὶ ὀλίγον μόνον χρό-
 νον, ὡς μαρτυρεῖ αὐτῇ ἡ Γραφή. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος
 1825 ὁ Ἀμερικανὸς Ἰουδαῖος Μονδεχάις Νοῆος
 (Mondechai Noah) ἀπεπειράθη ν' ἀνεγείρῃ ἐν τῇ
 νήσῳ Μαγάρῳ νέον Ἰουδαϊκὸν κράτος οὕτινος ἐκ-
 ρύθη κριτικῆς. Ἡ νέα αὕτη Ἰερουσαλὴμ ἐπακλήθη
 Ἀραράτ, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐκτοτε πρόσδον ἔκαμεν, κα-
 θότι οἱ εἰς τὰ διάφορα μέρη διασπαρμένοι Ἰουδαῖοι,
 μὴ ὑπακούσαντες εἰς τὴν πρόσκλησιν, ἔμειναν ὅπου

καὶ πρότερον ὑπῆρχον, εἰσι δὲ διεσκορπισμένοι εἰς τὰ ἐπόμενα μέρη·

Ἐν Ῥωσίᾳ καὶ Πολωνίᾳ. —	2,110,000
Ἀυστρίας. —	650,000
Εὐρωπαϊκῆ Τουρκίᾳ. —	550,000
Πρωσίᾳ. —	197,000
Ἀγγλίᾳ. —	100,000
Γαλλίᾳ. —	95,000
Βενουσίᾳ. —	65,000
Ἀρκτῶν Ἀμερικῆ. —	50,000
Ἰταλίᾳ. —	35,000
Ὀλανδίᾳ. —	35,000
Φρανκφούρτη καὶ Ἀμβούργω. —	13,000
Βάδῃ. —	12,000
Βυρτεμβέργῃ. —	10,000
Δουκίᾳ Ἑσσης. —	10,000
Ἐκτετοράτῳ Ἑσσης. —	8,000
Ὀλδεμβούργῳ. —	7,000
Δουκίᾳ Σαξωνίας. —	4,000
Ἑλλάδι Ἴων. νησῶν καὶ Μήλιτῃ. —	4,000
Μεκλεμβούργῳ. —	3,000
Ἀνοβέρῃ. —	3,000
Πορτογαλίᾳ καὶ Γιβραλτάρῃ. —	2,500
Σουηκίᾳ. —	2,000
Ἑλβετίᾳ. —	2,000
Σαξωνίᾳ. —	1,500
	3,379,500

Τῶν δὲ ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ κλ. ἀριθμὸς ἄγνωστος.

Οὐδαμῶς δὲ τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπῃς, πλὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ Γαλλίας (δόξα καὶ τιμὴ αὐταῖς) ἀπολαμβάνουσι οἱ δυστυχεῖς οὗτοι τὰ τοῦ πολιτοῦ δικαιώματα! Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Βάδῃ κατ' ἕτος σχεδὸν ὑποβάλλεται εἰς τὰς βουλὰς νομοσχέδιον περὶ τῆς ἰσονομίας αὐτῶν, καὶ πάντοτε ἀπορρίπτεται διὰ πλειονοψηρίας. Ἐν δὲ τῇ Αὐστρίᾳ μόνον κατ' ἐξαιρέσειν ὁ βαθύπλουτος Ῥοτσχίλδος ἀνεγνωρίσθη ὡς ἐπίτιμος πολίτης (bourgeois honoraire), καὶ τοῦτο ἀναμφιβόλως χάριν τῶν παντοδυνάμων αὐτοῦ ἀργυρίων!

ΛΥΘΟΜΕΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ. Ὁ Κ. Λεγούτος, τμηματάρχης τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐμπορίας Ὑπουργείου τῆς Γαλλίας, ἐξέδοτο διεξοδικὴν διατριβὴν περὶ τῆς αὐθρομειώσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ ἔτος 1853, ὅτε ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐσυμπεσοῦτο εἰς 36, 22, 500. Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον αἱ γεννήσεις ὑπερέβησαν τοὺς θανάτους κατὰ 141,360. Ἡ δὲ ἀναλογία αὐτῶν (μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν νεκρογεννηθέντων) ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων ὑπῆρξεν ἡ ἐφεξῆς·

Ἐν τῷ νομῷ τοῦ Σηκουάνα, 1 γέννησις ἐπὶ 32 κατοίκους.

Ἐν ταῖς πόλεσι τῶν λοιπῶν νομῶν 1, ἐπὶ 35 κατ.

Ἐν τοῖς χωρίοις » 1, 41 κατ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀβρένων ὡς πρὸς τὸν τῶν θηλέων ὑπῆρχε κατ' ἀναλογίαν 17 πρὸς 16 εἰς τὰς γεννήσεις τὰς ἐκ νομίμων γάμων πηγαζούσας, εἰς δὲ τὰς

μὴ ἐκ γάμων, κατ' ἀναλογίαν 26 πρὸς 25. Ὅστε ὁ γάμος φαίνεται ὅτι ἐπαυξάνει καὶ τὴν ἀναλογίαν τῶν ἀβρένων. Φαινόμενον οὐδόλως ἐξηγουμένον διὰ τῶν φυσιολογικῶν ἀρχῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΚΕΤΩΝ. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς διαφόρων συγγραφέων περὶ μαιευτικῆς ἐξάγεται ὅτι αἱ ἐκ διδύμων γεννήσεις ἀναλογοῦσι πρὸς τὰς ἀπλᾶς ὡς 1, πρὸς 91, αἱ τριδύμων, ὡς 1 πρὸς 9,400 καὶ αἱ τετραδύμων ὡς 1, πρὸς 18,000. Παρητηρήθη ὡσαύτως ὅτι ἐκ 1000 τελευσῶν 6 ὡς ἔγγιστα μόνον εἰσι μᾶλλον ἢ ἤττον δύστοκοι· καὶ μόλις 1 ἐπὶ 250 ὡς ἔγγιστα ἀπαθνήσκει.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΕΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΙ. Παραβάλλοντες τὰ δημόσια χρεὴ Εὐρωπαϊκῶν τινῶν κρατῶν κατὰ τοὺς νενομισμένους αὐτῶν φόρους ὡς πρὸς τὸν σχετικὸν ἐκάστου κράτους πληθυσμὸν τῶν κατοίκων, εὐρίσκομεν ὅτι πρὸς ἕκαστον ἄτομον ἀναλογεῖ εἰς γαλλικὰ φράγκα.

	Δημόσιον χρεός.	Φόρος.
Ἐν Σαρδηνίᾳ	31, 20/00	18
Πρωσίᾳ	35,	20,
Ῥωσίᾳ	38, 33	8, 5[00
Ἀυστρίας	79, 88	17
Βελγίῳ	135, 28	28
Γαλλίᾳ	140, 84	42, 30
Πορτογαλίᾳ	160, 29	15
Ἰσπανίᾳ	403, 22	26, 20
Ἀγγλίᾳ	696, 42	67, 60
Ὀλανδίᾳ	812, 50	49

Τοὺς ὑπολογισμοὺς τούτους χρεωστοῦμεν εἰς τὸν Κ. Μογκλάρον τὸν δημοσιεύσαντα αὐτοὺς τῷ 1849 ἐν τῷ Annuaire de l'économie politique σελ. 323. Ἀλλὰ μετὰ τὰ τελευταῖα συμβάντα πόσον ἡ ἀναλογία τῶν χρεῶν ἤρξεν;

ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΟΥΡΑΛΙΩΝ. Κατ' ἐπισήμους εἰδήσεις τὰ ἐν Οὐραλίᾳ ὄρεσι μεταλεῖα δίδουσι κατ' ἔτος εἰς τὴν Ῥωσικὴν κυβέρνησιν χρυσὸν ἀξίας 60, 000, 000 φράγκων, ἤτοι πούτια 300, ἔτι δὲ πούτια 110 λευκοχρύσου ἢτοι πλατίνης· πούτια σιδήρου, 14, 000, 000. καὶ πούτια χαλκοῦ 200 000 (*).

ΕΞΑΓΩΓΗ ΙΧΘΥΩΝ ΕΚ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ. Τὸ πᾶν τῶν ἐν Νορβηγίᾳ ἐξελθόντων ἰχθῶν τε καὶ κενισμένων ἰχθύων ἔχει ὡς ἐφεξῆς·

Ἀπὸ τοῦ 1756 μέχρι τοῦ 1760, ἐξήλθον σκίπουδα (skippund).	57, 000.
» 1804 » 1806	100,000
» 1815 » 1819	58,015
» 1841 » 1845	131,133
Κατὰ τὸ ἔτος 1846 »	172,014 (α).

ΠΕΡΙ ΜΕΛΑΝΟΣΩΜΩΝ. Κατὰ τὸν ἰατρὸν Τυϊζερὸν τὸν ὑπολογίσαντα τὸν πληθυσμὸν διαφόρων τῆς Ἀμερικῆς μερῶν, φησὶν ὅτι οἱ μελανόχρωμοι διατρέχουσι δέκα καὶ τρεῖς μέχρι τεσσαρακοντάκις πλειότερους κινδύνους ἢ τοὺς λευκοχρόμους μέχρι οὗ φθάσῃ τὴν τῶν 100 ἐτῶν ἡλικίαν.

I. ΔΕ-ΚΙΓΓΑΔΑΣ.

(*) Ἐκαστον πούτιον ἰσοῦται πρὸς 16 χιλιόγραμμα.

(β) Ἐκαστον σκίπουδον ἰσοῦται πρὸς 320 Νορβηγικὰ λίτρα, ἢ δὲ λίτρα πρὸς 357 66.00 γραμμάρια.